

KORRALDUS

30.07.2026 nr DM-127510-63

Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi keskkonnaloa andmine ja keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Arvestades Saare Wind Energy OÜ (registrikood 12747106, aadress Tallinna tn 1, Kuressaare linn, Saaremaa vald, Saare maakond) 11.05.2026 esitatud vee erikasutuse keskkonnaloa taotlust ja võttes aluseks veeseaduse (*VeeS*) § 191 lg 1, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (*KeÜS*) § 41 lg 1 p 1, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (*KeHJS*) § 3 lg 1 p 1 ja 2, § 6 lg 1 p 17 ja 17¹, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹ ning haldusmenetluse seaduse (*HMS*) § 53 lg 2 p 2, § 61 lg 1, Keskkonnaamet otsustab:

1.1. Jätta algatamata keskkonnamõju hindamine Saare Wind Energy OÜ vee erikasutuse keskkonnaloa nr KL-526981 taotluse menetluse raames.

1.2. Anda keskkonnaluba nr KL-526981 vee erikasutuseks Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi rajamisel Läänemere läänesaarte lääneosas (VEE3200000) Saaremaa läänerranniku piirkonnas:

1.2.1. süvendamine ja süvenduspinnase kaadamine kaadamisaladele SW1 (KAS0000030), SW2 (KAS0000031) ja SW3 (KAS0000032) mahus kuni 1 000 000 m³, tahkete ainete paigutamine mere põhja mahus kuni 2 900 000 m³ ja süvenduspinnase kasulik paigutamine mahus kuni 370 000 m³ vundamentide (kuni 100 tuulegeneraatorit ja kuni 2 merealajaama) rajamisel;

1.2.2. süvendamine ja süvenduspinnase kasulik paigutamine mahus kuni 140 000 m³ ja tahkete ainete paigutamine mahus kuni 148 000 m³ tuulepargisiseste kaablite ja eksportkaablite paigaldamisel.

1.3. Määrata keskkonnaloale nr KL-526981 keskkonnameetmed ja töökorralduslikud nõuded ja tingimused vee erikasutuse mõju vähendamiseks (loa tabel V10, V11 ja V16), seire nõuded (loa tabel V8) ja nõuded teabe esitamiseks (loa tabel V17).

1.4. Määrata keskkonnaloale nr KL-526981 järgnev kõrvaltingimus:

1.4.1. Detailne seirekava tuleb esitada Keskkonnaametile kooskõlastamiseks vähemalt pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust, kooskõlastatud seirekava saab keskkonnaloa osaks ja sellest tuleb lähtuda seire teostamisel ja seiretulemuste esitamisel. Kui seire käigus lisandub uut ja täiendavat infot, siis on võimalik seire tulemustest lähtuvalt keskkonnaloa tingimused üle vaadata ja vajadusel keskkonnaluba muuta.

1.5. Keskkonnaluba antakse kehtivusega 15 aastat.

1.6. Korraldus jõustub Saare Wind Energy OÜ-le teatavakstegemisel.

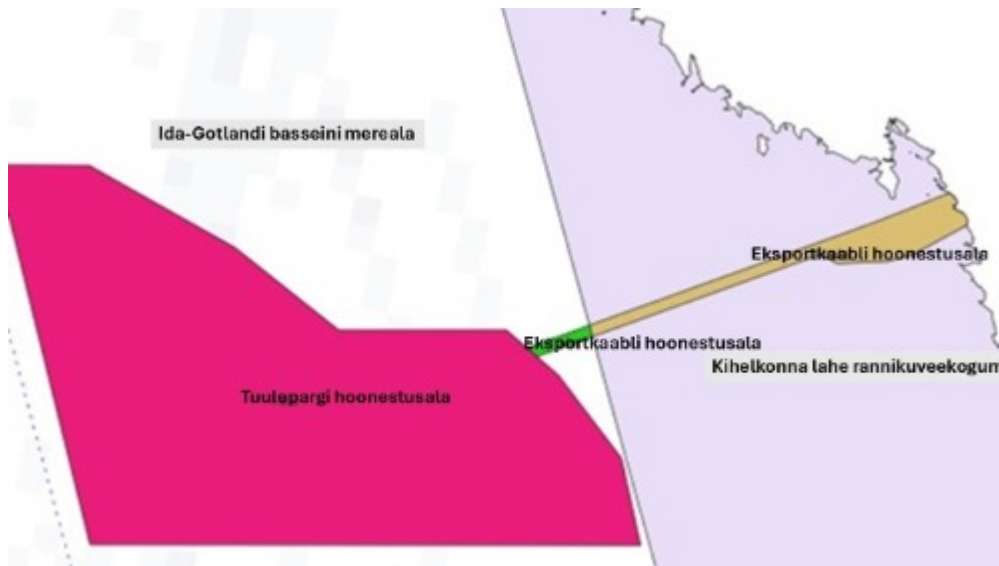
2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse läbivaatamine

2.1.1. Saare Wind Energy OÜ (registrikood 12747106, aadress Tallinna tn 1, Kuressaare linn, Saaremaa vald, Saare maakond) (*SWE*) on esitanud esmase vee erikasutuse keskkonnaloa (*keskkonnaluba*) taotluse 23.02.2024. Taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis (*KOTKAS*) 23.02.2024 taotlusena nr T-KL/1022823, menetlus nr [M-127510](#). Nõuetekohane taotlus nr T-KL/1022823-3 (registreeritud KOTKASes numbriga DM-127510-9) esitati 11.05.2026. Menetluse aluseks on 11.05.2026 esitatud parandustaotlus nr [T-KL/1022823-3](#) (*taotlus*).

2.1.2. Taotluse kohaselt kavandatakse vee erikasutust Saare Wind Energy meretuulepargi (*SWE meretuulepark*) rajamisel ja kaablite paigaldamisel veekogus Läänemere läänesaarte lääneosa (VEE3200000) Saaremaa lääneranniku piirkonnas. Vee erikasutust kavandatakse Kihelkonna lahe rannikuveekogumis (EE_11) ja Ida-Gotlandi basseini merealal (joonis 1). Keskkonnaluba taotletakse 15-ks aastaks.

SWE kavandatava meretuulepargi ala asub üleriigilise Eesti mereala planeeringu [\[1\]](#) järgsel tuuleenergeetika arendusalal nr 2, ehk tegemist on eeldatava meretuulepargi arendusalaga, kus on varasem strateegiline otsus tehtud. Vabariigi Valitsus on 21.05.2025 korraldusega nr 95 „[Hoonestusloa andmine](#)“ (*VV korraldus nr 95*) andnud hoonestusloa (*tuulepargi hoonestusluba*) merepõhja koormamiseks hoonestusalaga – meretuulepargiga, sh meretuulepargi alal olevad eksportkaablid ja tuulepargisisesed kaablid (*tuulepargi hoonestusala*). Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (*TTJA*) on 21.10.2025 otsusega nr [1-7/25-378](#) andnud hoonestusloa (*eksportkaabli hoonestusluba*) merepõhja koormamiseks hoonestusalaga - eksportkaablitega (*eksportkaablite hoonestusala*). Keskkonnaloas märgitud vee erikasutuse ala asub Eesti mereala planeeringu kohasel tuuleenergeetikaalal ja kattub tuulepargi hoonestusloas ja eksportkaabli hoonestusloas toodud hoonestusaladega. Seega on kavandatav vee erikasutus kooskõlas nii Eesti mereala planeeringu kui ka kehtivate hoonestuslubadega.

Joonis 1. Vee erikasutust kavandatakse tuulepargi hoonestusala ja eksportkaabli hoonestusala piires.

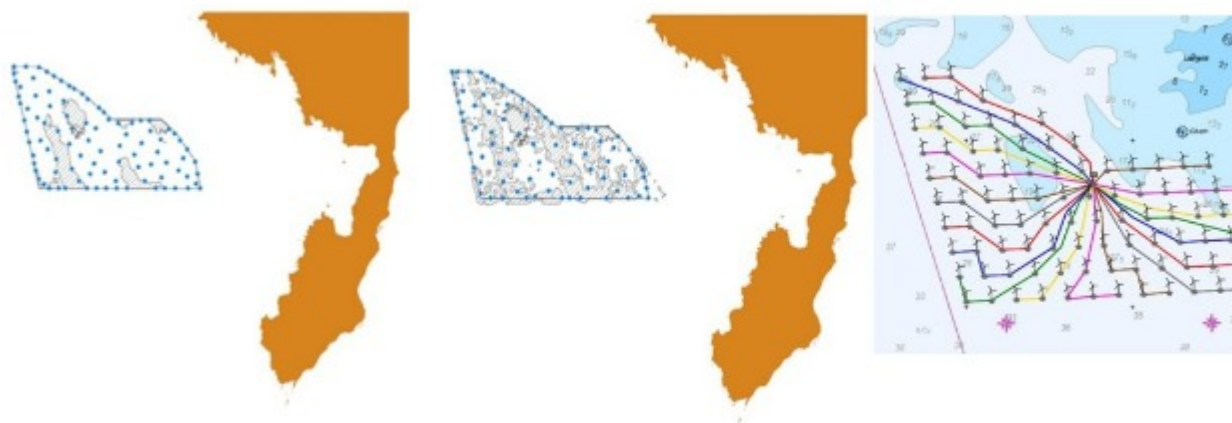
2.1.3. Taotluse kohaselt kavandatakse vee erikasutus, mis on vajalik meretuuleparki kuni 100 tuulegeneraatori ja kuni 2 merealajaama rajamiseks. Nimetatud tuulepargi koguvõimsus on kuni 1400 MW. Kavandatakse vee erikasutust veekaabelliinide paigaldamisel meretuulepargi sees ja eksportkaabelliinide (kuni 4 paralleelset eksportkaablit (edaspidi ka **ühenduskaabel**) paigaldamisel kuni liitumiseni põhivõrguga Saaremaal. Taotluses on toodud, et tuulegeneraatorite puhul valitakse vaid ühte tüüpi vundament, kuid keskkonnaluba taotledes arvestatakse erinevate tehnoloogiliste alternatiividega (gravitatsioonivundament, vaivundament, sõrestikvundament) kaasneva vee erikasutusega. Kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneb järgnev maksimaalne vee erikasutus:

- * vundamentide rajamisel **süvendamine** mahus kuni 1 000 000 m³;
- * süvenduspinnase **kaadamine** kaadamisaladele mahus kuni 1 000 000 m³;
- * vundamentide rajamisel **tahkete ainete paigutamine mere põhja** mahus kuni 2 900 000 m³ (vundament ja vundamendi ballast, erosioonikaitse ning vastavalt vundamenditüübile ka vundamendi kruusapadi või vuukimismaterjal vm);
- * vaivundamendi või sõrestikvundamendi kasutamisel **süvenduspinnase paigutamine mere põhja** vundamendi erosioonikaitseks mahus kuni 370 000 m³;
- * tuulepargisestest kaablite ja eksportkaablite paigaldamisel **süvendamine** mahus kuni 140 000 m³, **süvenduspinnase paigutamine mere põhja** kaablite katmiseks mahus kuni 140 000 m³ ja **tahkete ainete paigutamine** mahus kuni 148 000 m³ (kaablid, kivid kaablite katteks).

Täpsemad vee erikasutuse tehnoloogiad ja mahu andmed on välja toodud eelhindangus, sh eelhindangu tabelis 1-3 (vt lisa EELHINNANG).

2.1.4. Taotluses on markeeritud **vee erikasutuse ala** veekogumite lõikes (vt joonis 1). Vee erikasutuse ala hõlmab potentsiaalset tuulepargi ala, eksportkaablite ala ja kaadamiskohtasid. Taotlusele on lisatud indikatiivne **vee erikasutuse positsioonide** skeem (potentsiaalsete

tuulegeneraatorite ja kaablite paiknemine) (vt joonis 2).

Joonis 2. Indikatiivsed vee erikasutuse positsioonid (potentsiaalsete tuulegeneraatorite ja kaablite paiknemine). Vasakul vaivundamentide paiknemine, keskel gravitatsioonivundamentide paiknemine, paremal tuulepargisestest kaablite paiknemine.

2.1.5. Vee erikasutusega kaasnevat keskkonnamõju on hinnatud Roheplaan OÜ poolt 2024. aastal koostatud keskkonnamõju hindamise (**KMH**) aruandes „Saare Wind Energy MERETUULEPARGI Keskkonnamõju hindamine[2]“ (**SWE KMH aruanne või KMH aruanne**). KMH aruande koostamise alusel on läbi viidud ca 20 erinevat uuringut ja analüüsi. KMH aruandes käsitleti tegevuse (sh vee erikasutuse) mõju hüdro meteoroloogiale ja hüdrodünaamikale, merepõhja geoloogiale, merevee kvaliteedile, merepõhja elustikule ja elupaikadele, lindudele, nahkhiirtele, hüljestele, kaladele, kaitsvatele loodusobjektidele ja kliimale.

2.2 Taotluse avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

2.2.1. Loa andja edastas esmase taotluse 23.02.2024 KOTKAS kaudu koheselt pärast selle saamist teadmiseks ja soovi korral arvamuse avaldamiseks Saaremaa Vallavalitsusele (KeÜS § 43 lg 1 ja 2). Saaremaa Vallavalitsus arvamust ei avaldanud.

2.2.2. Loa andja teavitas 19.05.2026 taotlejat taotluse menetlusse võtmisest (registreeritud KOTKASes 19.05.2026 numbriga DM-127510-11) ning küsis Saaremaa Vallavalitsuse arvamust taotluse kohta (KeÜS § 43 lg 1) (registreeritud KOTKASes 19.05.2026 numbriga DM-127510-12).

2.2.3. Loa andja teavitas avalikkust loa menetluse algatamisest 19.05.2026 väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks teavitati ilmselt puudutatud isikuid taotluse esitamisest (registreeritud KOTKASes 19.05.2026 numbriga DM-127510-13) (KeÜS § 46 lg 1) ning avalikkust 19.05.2026 ajalehes Saarte Hääli (KeÜS § 47 lg 2). Teavitustes tehti ettepanek asja arutamiseks ilma avaliku istungit läbi viimata. Paluti teavitada avaliku istungi läbiviimise soovist kirjalikult menetluse jooksul.

2.2.4. Taotluse avalikustamise teatele vastas 04.06.2026 kirjaga TTJA (registreeritud KOTKASes 05.06.2026 numbriga DM-127510-24), 12.06.2026 kirjaga Transpordiamet

(registreeritud KOTKASes 12.06.2026 numbriga DM-127510-31) ning 14 eraisikut (S.V. (kiri registreeritud KOTKASes 26.05.2026 numbriga DM-127510-15), R.F. (kiri registreeritud KOTKASes 26.05.2026 numbriga DM-127510-16), M.M. (kiri registreeritud KOTKASes 27.05.2026 numbriga DM-127510-17), T.S. (kiri registreeritud KOTKASes 27.05.2026 numbriga DM-127510-18), K.F. (kiri registreeritud KOTKASes 28.05.2026 numbriga DM-127510-19), L-M. A (kiri registreeritud KOTKASes 02.06.2026 numbriga DM-127510-21), E.F. (kiri registreeritud KOTKASes 02.06.2026 numbriga DM-127510-22), L.K. (kiri registreeritud KOTKASes 03.06.2026 numbriga DM-127510-23), E.J. (kiri registreeritud KOTKASes 05.06.2026 numbriga DM-127510-25), H.H.O. (kiri registreeritud KOTKASes 08.06.2026 numbriga DM-127510-26), H.R. (kiri registreeritud KOTKASes 10.06.2026 numbriga DM-127510-27), M.T. (kiri registreeritud KOTKASes 10.06.2026 numbriga DM-127510-28), K.U. (kiri registreeritud KOTKASes 10.06.2026 numbriga DM-127510-29) ja M.A. (kiri registreeritud KOTKASes 11.06.2026 numbriga DM-127510-30). Lisaks esitas ettepanekud ja vastuväited KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS MTÜ (kiri registreeritud KOTKASes 18.06.2026 numbriga DM-127510-32), MTÜ Elurikkuse Kaitse, MTÜ Koovi Külaselts ja T.L. (kiri registreeritud KOTKASes 19.06.2026 numbriga DM-127510-33, edaspidi ka *ühispöördumine*) ning Saare Rannarahva Selts (kiri registreeritud KOTKASes 22.06.2026 numbriga DM-127510-34) (vt p 2.2.6-2.2.16)).

2.2.5. Keskkonnaamet edastas lähtuvalt VeeS § 191 lg-st 1 Transpordiametile kooskõlastamiseks kaadamisalade andmed (registreeritud KOTKASes 25.05.2026 numbriga DM-127510-14). Transpordiamet kooskõlastas 28.05.2026 kirjaga (registreeritud KOTKASes 28.05.2026 numbriga DM-127510-20) kaadamisalad.

Taotlusele esitatud ettepanekud ja vastuväited

2.2.6. TTJA märkis, et ettepanekud ja vastuväited puuduvad. Transpordiamet avaldas soovi osaleda edasises menetluses. Erasisikud tegid ettepaneku avaliku arutelu läbiviimiseks, et kogukond saaks vahetult protsessis osaleda ning kuulda, milliseid argumente ja selgitusi menetluses esitatakse ning kuidas amet isikute õigusi kaitseb. Selgitatakse, et vastupidiselt KMH aruandele mõjutab kavandatud tegevus olulisel määral kohalikku elu ja arengut, ja mitte positiivselt nagu KMH aruandes kirjas on. Tuuakse välja tuulikute visuaalne reostuse teema.

2.2.7. Keskkonnaamet arvestab edasises menetluses avaliku arutelu ettepanekuga (vt ptk 2.3). Siiski rõhutame, et keskkonnaluba käsitleb kitsalt vee erikasutust, mitte meretuulepargi tornidega kaasnevat visuaalset häiringut või meretuulepargi käitamisega seotud asjaolusid. Ainuüksi vee erikasutusega ei kaasne visuaalset reostust, sest see toimub allpool mereveetasel. Keskkonnaamet on käsitlenud vee erikasutusega seotud asjaolusid koostatud eelhinnangus (vt lisa EELHINNANG) ja korralduse ptk-s 3.4.

2.2.8. KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS MTÜ tõi oma vastuväidetes välja, et vee erikasutusega kaasnevat mõju on hinnatud 2024. a KMH aruandes oluliselt väiksemas matus mitte kumulatiivselt ja mitte terviklikult. Esiteks ei hõlma 2024. a KMH aruanne eksportkaabliga seonduvat vee erikasutust, teiseks ei ole mõju hinnatud sellistes mahtudes, nagu SWE keskkonnaloa taotluses on välja toodud, kolmandaks on KMH-st jäänud välja 2 merealajaama ja lõpetuseks ei ole hinnatud kumulatiivset mõju seonduvalt Eesti-Läti

elektriühenduse kaabli rajamisega seonduva vee erikasutusega (see kaabel randub samas kohas, kus SWE eksportkaablid). Lisaks viidatakse uuematele juhiste, millest lähtuvalt tuleks mõjusid hinnata.

2.2.9. Nõustume, et teatud juhtudel ei ole KMH aruandes kõik vee erikasutuse mahud toodud välja selgelt kuupmeetrites. Siiski on KMH aruandes markeeritud tuulikute suurused, kaablite pikkused, vundamendi maksimaalsed diameetrid, tööprotsess tuulikute ja kaablite paigaldamisel jne. Seega on olemas olnud mõjude hindamise jaoks vajalik sisend. Keskkonnaamet on vastavad asjaolud välja toonu eelhindangu tabelis 3. Selgitame, et keskkonnaloaga reguleeritakse vee erikasutus (süvendamine, tahkete ainete paigutamine, kaadamine, süvenduspinnase kasulik kasutamine). Keskkonnaloaga ei reguleerita heljumi kogust, vette paisatav sette kogus on sisend vee erikasutuse mõju hindamiseks. Näiteks eksportkaablite paigaldamisel paisatakse heljumisse u 1500 t setteid (KMH aruanne lk 58), kuid see ei ole vee erikasutus veeseaduse mõttes. Keskkonnaamet on eelhindangu tabelites 1 ja 3 välja toonud taotluses toodud arendusega seotud vee erikasutuse mahud ja KMH aruandes käsitletud vee erikasutuse mahud. Lisaks on täiendatud eelhindangu ptk 1.1.5.1. heljumiga seotud asjaolusid (vt eelhindangu tabel 4 ja 5). Lisaks märgime, et eksportkaablite trasside piirkonnas uuriti nii kalastikku kui ka merepõhjaelustikku. KMH aruande lisas 3.2. on käsitletud heljumi leviku mudeldamist vundamentide paigaldamisel. KMH aruande ptk-s 5 on selgitatud, et tuulepargi siseste kaablite paigaldamisega seotud heljumi levikut eraldi ei mudeldatud, kuid mõju analüüsiti hajumismudeli tulemuste ja kaabli kaevetööde hinnangulise lekke koguse põhjal. Kuna eksportkaablite paigaldamise tehnoloogia on sama kui meretuulepargisest kaablite paigaldamisel, saab toodud järeldusi arvestada ka eksportkaablite osas ja on leitud eksportkaablite paigaldamisega seotud heljumi kogused (KMH aruanne lk 58). Lisaks on KMH aruandes välja tootatud keskkonnameetmed eksportkaablite paigaldamiseks. Lähtuvalt eeltoodust on Keskkonnaamet seisukohal, et KMH aruandes on meretuulepargi rajamise kui ka kaablite (sh eksportkaablite) paigaldamisega seotud mõjud hinnatud ja otsustajal on loa andmiseks piisavalt teavet. Täpsemalt on vee erikasutusega seotud mõjusid analüüsitud Keskkonnaameti poolt koostatud eelhindangus.

2.2.10. Selgitame, et koosmõjude hindamisel tuleb arvestada ka tegevustega, mis on alles kavandamise etapis (st ei ole veel lõplikult heaks kiidetud), kuid reeglina nendega, mis on planeeritavaga vähemalt samas etapis ja mille osas on mingisugunegi kindlus, et tegevus on realiseeritav. Seega saab koosmõjude hindamisel eelkõige arvestada nende tegevustega, mille KMH aruanne on tunnistanud nõuetele vastavaks ning jätkub tegevusloa menetlus. Neist arendusetappidest varasemas arendusstaadiumis olevaid tegevusi saab vajadusel kumulatiivsete mõjude hindamisel kaardistada, kuid sisulist mõjude kumuleeruvust varases arendusstaadiumis olevate tegevustega arvestada ei saa. Käesoleval juhul ei ole teiste Saaremaa läänerranniku meretuuleparkide ega ka Eesti-Läti neljanda elektriühenduse merekaabli hoonestusloa menetlus staadiumis, mille mõju saaks usaldusväärselt arvestada keskkonnaloa andmisel. Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu eelnõus[3] on markeeritud trass maismaal Kotlandi alajaamani (Varpe küla, Saaremaa vald, Saare maakond, kü 43301:001:0953), trassi kulgemine alajaamast mereni ei ole veel selge. SWE meretuulepargi arendus on teistest ajaliselt ees ja jõudis KMH-ga kõige esimesena valmis. Teised, kes on projektidega pooleli, peavad kumulatiivseid mõjusid hindama detailsemalt, sh arvestades SWE parki ja eksportkaableid

(KMH valmis, load osaliselt antud). Käesolevalt on piirkonnas nõuetele vastavaks tunnistatud vaid SWE KMH aruanne ning keskkonnaloa andmisel on asjakohane lähtuda selle tulemustest ning konkreetsest projektist, mitte aga kõigist projekteeritavatest võimalikest projektidest.

2.2.11. Keskkonnaamet on alates hoonestusloa taotlemise algusest kuni SWE KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamiseni olnud menetlusse kaasatud. Selle aja jooksul on Keskkonnaamet andnud kaasatud hoonestusloa taotluse menetlusse võtmisel, KMH programmi koostamisel ning andnud tagasisidet KMH aruandele[4], et tagada mh ka vee erikasutuse mõjude piisav käsitlemine kogu KMH protsessis. Keskkonnaamet on selgelt rõhutanud, et KMH protsessis on oluline välja selgitada orienteeruvad süvendamise, kaadamise ja tahkete ainete paigutamise mahud (VeeS 187 p 8, 10 ja 11), et oleks ühtlasi hinnatud ka vee erikasutuse mõjud. Vee erikasutuse käsitlemine on markeeritud ka KMH aruandes endas. Keskkonnaamet on KMH aruande kooskõlastanud 10.05.2024 kirjaga nr 6-3/24/8787-2. KMH aruanne on nõuetele vastavaks tunnistatud. Eestis on peale KMH aruande koostamist valminud täpsemad juhendmaterjalid tuuleenergeetika arendustele[5]. Siiski, see ei tähenda, et SWE meretuulepargi KMH aruandes kasutatud lähenemine oleks puudulik või tehtud järeldused oleksid valed (vt ptk 3.8.3). Uus modelleerimine võiks olla asjakohane, kui muutunud oleks vee erikasutuse maht või kasutatav tehnoloogia. Käesolevalt selliseid muutuseid ei ole. Lisaks rõhutame, et KMH aruanne tegeleb oluliste mõjudega, mitte kõigi võimalike häiringutega.

2.2.12. MTÜ Elurikkuse Kaitse ja T.L. ühispöördumises toodi välja, et KMH aruanne ei käsitle nõuetekohaselt ega piisavas mahus kavandatud tegevusega kaasnevat keskkonnamõju - korrektset ei ole käsitletud ühenduskaablitega seotud asjaolusid, mõjusid kalastikule, linnustikule, bisfenooli ja keskkonda sattuvate heidete mõju veekeskkonnale, varjutusefekti jne.

2.2.13. Keskkonnaamet on asjaolusid selgitanud p-des 2.2.9-2.2.11. Täpsemalt on vee erikasutusega seotud mõjusid analüüsitud eelhinnangus.

2.2.14. Saare Rannarahva Selts, MTÜ Elurikkuse Kaitse ja T.L. juhivad tähelepanu, et kõnealuse vee erikasutusloaga kavandatud tegevuseks vajalikud hoonestusload on vaidlustatud halduskohtus (haldusasi 3-25-2087) ning teevad ettepaneku peatada keskkonnaloa taotluse menetlus kuni halduskohtu lahendi jõustumiseni. Peatamine on arvamuse avaldajate hinnangul vajalik ja otstarbekas, sest taotluses esitatud keskkonnamõju on valesti või tugevalt alahinnatult hinnatud, halduskohtu selgituste kohaselt on asi 3-25-2087 mahukas ja detailirohke, kohaliku elanikud ja teised puudutatud isikud on Riigikohtu praktikast tulenevalt õigussuhtes riigiga tervikuna, mitte konkreetse ametiga, ning keskkonnaloa andmisega suurendab riik teadlikult viidatud isikute menetluskulusid, jätmata neile muud võimalust kui keskkonnaluba vaidlustada.

2.2.15. Esmalt märgime, et haldusmenetluse üldregulatsioon ega ka keskkonnaloa menetlussätted ei käsitle otseselt keskkonnaloa menetluse peatamise võimalusi. Siiski, tulenevalt Riigikohtu praktikast võib menetluse peatamine olla kooskõlas haldusmenetluse üldpõhimõtetega olukorras, kus menetluse jätkamine tooks kaasa asja ebaõige otsustamise. Haldusmenetluse peatamine kui menetlustoiming on vaadeldav haldusorgani kaalutusotsustusena ja peaks olema motiveeritud (RKHKo 16.12.2008, nr 3-3-1-56-08, p-d 20, 25; 14.01.2009 nr 3-3-1-62-08, p 10). Sisuliselt tuleks menetluse peatamise otsustamisel

haldusorganil kaaluda ühelt poolt riski, et vastuvõetav otsus on ebaõige või vastuolus avalike huvidega, ja teiselt poolt keskkonnanaloo taotleja õigust menetlusele mõistliku aja jooksul.

2.2.16. Keskkonnaameti hinnangul ei ole tuvastatud, et korralduse alusel antav keskkonnanaluba oleks ebaõige või vastuolus avalike huvidega. Keskkonnaameti poolt koostatud eelhinnangu kohaselt käsitleb KMH aruanne vee erikasutust ning KMH aruanne ja selle lisad annavad piisavalt teavet keskkonnanaloo andmise üle otsustamiseks. KMH tunnistati nõuetele vastavaks kaks aastat tagasi. Selle ajaga võrreldes ei ole muutunud vee erikasutuse maht ega iseloom, ei ole muutunud õiguslik olukord, keskkonnaseisundi andmed, kaitstavate liikide info, puuduvad uued teadusuuringud, uued projektid piirkonnas vms. Seega ei ole asjaolusid, mis annaks alust arvata, et KMH aruande tulemused ei ole asjakohased. Lisaks oleme analüüsinud kavandatava vee erikasutuse mõjusid tuginedes KMH aruandele kui ka muudele ajakohastele allikatele, mis kinnitavad KMH aruandes tehtud järeldusi (vt loa lisa EELHINNANG). Keskkonnaamet on seisukohal, et keskkonnanaloo andmine vastab KeÜS, VeeS ja ka LKS nõuetele ja seega on olemas veendumus, et taotluses kirjeldatud vee erikasutust saab ellu viia.

2.2.17. Esitatud peatamise taotluses ei ole toodud selliseid aspekte KMH aruande puuduste kohta, mis võiksid olla aluseks keskkonnanaloo keeldumiseks. Kõiki välja toodud aspekte on käsitletud käesolevas korralduses ja eelhinnangus. Selgitame, et hoonestusloa ja keskkonnanaloo erinev reguleerimisese ja seetõttu ei lange hoonestusloa kohtuvaidluse ese täielikult kokku käesoleva keskkonnanaloo esemega. Ainuüksi kohtuvaidluse olemasolu ei tähenda, et keskkonnanaloo andmiseks puuduks piisav teave ning keskkonnanaloo andmisel ei ole Keskkonnaamet tuvastanud, et hoonestusloa üle käivas kohtuasjas vaidlustatud KMH poleks keskkonnanaloo andmiseks piisav või ei käsitleks selle loa reguleerimisalasse jäävaid aspekte piisavalt põhjalikult. Keskkonnanaloo menetluse peatamata jätmine ja keskkonnanaloo andmine võib küll arvamuse avaldajate hilisema kohtusse pöördumise soovi korral neile täiendavaid menetluskulusid kaasa tuua, kuid need kulud ei saa olla märkimisväärsed, arvestades mh asjaolu, et tegemist oleks sama KMH aruande üle käiva vaidlusega. Kindlasti ei saa võimaliku täiendava kohtuvaidlusega kaasnevad kulud olla ainsaks põhjenduseks keskkonnanaloo menetluse peatamise otsustamisel. Hiljutine Riigikohtu lahend asjas 3-24-1473 ei ole kõnealusel juhul asjakohane, sest käsitles raielubade, mitte keskkonnanaloo menetlust. Sellest lahendist ei saa tuletada põhimõtet, et Keskkonnaamet peaks keskkonnanaloo andmise otsustamisel veenduma, et teiste otsustajate poolt sama tuulepargi arenduse tarbeks antud load on kohtu poolt lõplikult õiguspäraseks tunnistatud. Teadaolevalt ei ole kohus haldusasja 3-25-2087 menetluses esialgset õiguskaitset selliselt kohaldanud, et keskkonnanaloo andmine oleks KMH üle käiva vaidluse ajaks keelatud. Menetluse peatamine lükkaks määramata ajaks edasi keskkonnanaloo andmise üle otsustamise ning riivaks taotleja õigust saada taotlus lahendatud mõistliku aja jooksul. Keskkonnaamet ei ole tuvastanud asjaolusid, mis viitaksid sellele, et kohtuasjas käsitletavad küsimused takistaksid keskkonnanaloo andmist või et Keskkonnaametil puuduks otsuse tegemiseks vajalik teave. Ainuüksi asjaolu, et sama KMH aruande õiguspärasust hinnatakse paralleelses kohtumenetluses, ei anna alust menetlust peatada.

2.3. Otsuse eelnõu avalikustamine

2.3.1. Taotluse avalikustamise käigus tehti ettepanek avaliku arutelu korraldamiseks (vt p

2.2.6.). Seega, Keskkonnaamet teavitas 07.07.2026 loa andmise ja KMH algamata jätmise otsuse eelnõu ning eelhinnangu eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, 07.07.2026 ajalehes Saarte Hää! ja saatis menetlusosalistele ja huvitatud isikutele tutvumiseks ja arvamuse/vastuväidete esitamiseks (registreeritud KOTKASes 07.07.2026 numbriga DM-127510-36, **eelnõud**) (HMS § 48 lg 1 ja 2, § 49 lg 1, KeÜS § 48 lg 1, 3 ja 4, KeHJS § 11 lg 2²). Ühtlasi teavitati avaliku istungi toimumisest 21.07.2026.

2.3.2. Eelnõule esitasid ettepanekuid ja vastuväiteid M.M. (registreeritud KOTKASes 20.07.2026 numbriga DM-127510-47), S.V. (registreeritud KOTKASes 20.07.2026 numbriga DM-127510-49), M.A. (registreeritud KOTKASes 20.07.2026 numbriga DM-127510-51) ja Saaremaa Vallavalitsus (registreeritud KOTKASes 21.07.2026 numbriga DM-127510-52). TTJA-l ettepanekud ja vastuväited puudusid (registreeritud KOTKASes 20.07.2026 numbriga DM-127510-50). Eelnõule esitatud ettepanekuid ja vastuväiteid on käsitletud korralduse peatükist 3.11.

2.3.3. Avalik arutelu toimus *MS Teams* vahendusel 21.07.2026 algusega 16.00 ning lõpuga 19.00. Avaliku istungi protokoll on kättesaadav KOTKAS kirja nr DM-127510-54 all (**avaliku istungi protokoll**). Avalikul istungil tehtud ettepanekuid on käsitletud avaliku istungi protokollis. Avalikul istungil tehtud märkuste alusel on täiendatud eelhinnangut.

2.3.4. S.V. edastas 22.07.2026 kirjaga (registreeritud KOTKASes 23.07.2026 numbriga DM-127510-53) 21.07.2026 avalikul istungil Salmel osalenute nimekirja. Salmel kogunesid huvitatud isikud ühiseks avaliku istungi kuulamiseks. Kohapeal osales kokku 58 inimest. Lisaks paluti selgitada, millal vastatakse kõigile enne arutelu esitatud kirjalikele seisukohtadele ning kas Keskkonnaamet korraldab uue avaliku arutelu, mis võimaldab sisulist osalemist ka kohapeal.

2.3.5. Saaremaa Vallavalitsus palus 24.07.2026 kirjas (registreeritud KOTKASes 27.07.2026 numbriga DM-127510-57) analüüsida uue kontaktse avaliku istungi korraldamise võimalikkust.

2.3.6. Keskkonnaamet selgitas avaliku istungi *MS Teams* vahendusel korraldamise põhjuseid 13.07.2026 kirjas (registreeritud KOTKASes 13.07.2026 numbriga DM-127510-44). Täiendavalt tõime 23.07.2026 kirjas (registreeritud KOTKASes 23.07.2026 numbriga DM-127510-55) ja 27.07.2026 kirjas (registreeritud KOTKASes 27.07.2026 numbriga DM-127510-59) välja, et uut avalikku istungit läbi ei viida. Avaliku istungi eesmärk on anda võimalus suuliselt arvamust avaldada ja teostada seeläbi uurimispõhimõtet. Selleks oli võimalus olemas, arvestades, et Salmelt avaliku istungi käigus sõna ka võeti. Samas, avalikul istungil esitati palju küsimusi, mis ei ole seotud keskkonnaloa esemega (julgeolek, asukoha valik, tööfaasiga seotud küsimused, lammutamine, mikroplast, mõju radaritele jne). Lisaks, tõstatati avalikul istungil korduvalt samasid teemasid (heljum ranniku piirkonnas, ebaselgus mahtude osas, põhjavesi, vaivundamentide puurimine). Keskkonnaamet selgitas istungil asjaolusid ja täiendab eelhinnangut vastavalt viidatud puudustele. Seega oleme seisukohal, et avalik istung täitis oma funktsiooni ja uue istungi läbiviimine ei ole kooskõlas haldusmenetluse ökonoomikaga.

2.3.7. S.V. esitas 29.07.206 taotlus uue avaliku arutelu korraldamiseks seoses Saare Wind Energy OÜ meretuulepargi keskkonnaloa menetlusega (registreeritud KOTKASes 29.07.2026

numbriga DM-127510-61). Tuuakse välja, et Salmel kohapeal kuulanutel oli keeruline sõna võtta, tuuakse välja, et avalikku istungi protokollis ei ole toodud kõiki detaile ja istungi salvestisega ei ole võimalik tutvuda.

2.3.8. Keskkonnaamet selgitab, et keskkonnaloa taotluse menetluse avalik arutelu toimus valminud keskkonnaloa eelnõude tutvustamiseks ja eelnõudes käsitletud teemade aruteluks. Keskkonnaloa taotlus on esitatud vee erikasutuseks. Keskkonnaloaga ei reguleerita tuulepargi asukoha valikut ja käitamist ega lammutamist. *Teamsis* toimunud avalikul arutelul osalenutel oli võimalus oma arvamusi ja küsimusi esitada. Ka Salmel kohapeal osalejatel oli kasutada mikrofon ning suuliselt sealt ka sõna võeti (S.V. ja sama seadme kaudu veel üks huvitatud isik). Keskkonnaamet võrdles *Teamsi* kaudu ja Salmel kohapeal osalenute nimekirju. Võrdluse tulemusel selgus, et osa Salmel kohapeal osalenutest oli liitunud ka *Teamsi* vahendusel ning neil oli võimalus arutelul sõna võtta ja vajadusel mikrofoni jagada. Koosoleku algul selgitati, et sõna võtmiseks kasutada „tõsta käsi nuppu“. Tehnilistest probleemidest teada ei antud[6]. Avaliku arutelu käigus esitatud küsimustele vastati ning isikutel oli võimalik suuliselt oma seisukohti väljendada. Seetõttu puudub vajadus korraldada uus avalik arutelu ning see ei annaks menetlusele ka sisulist lisaväärtust ning pikendaks põhjendamatult menetluse kestust. Seetõttu ei arvesta Keskkonnaamet esitatud ettepanekut ning keskkonnaloa andmise menetluse raames ei korraldata uut avalikku arutelu. Keskkonnaamet jääb p-s 2.3.6. toodud seisukohtade juurde.

2.3.9. Lisaks selgitame, et protokollis eesmärk ei ole jäädvustada arutelu sõna-sõnalt, vaid dokumenteerida menetluse seisukohalt olulised asjaolud. Oleme seisukohal, et olulised asjaolud on protokollis markeeritud. Avalikul istungil markeeriti teemad, mis olid ebaselged. Istungil andsid selgitusi nii Keskkonnaamet kui ka arendaja ja mõjude hindamise ekspert. Valdkondades, mille osas oli avalikul istungil ebaselgusi, täiendati eelhinnangut (eelhinnangu ptk 1.1.1. (tehnoloogiate kirjeldus ja vee erikasutuse mahud jne), ptk 1.1.5.1. (heljumi modelleerimine, heljumi teke, heljumi maht jne), ptk 1.3.1.1. (heljumi levik, sh heljumi teke ja levik rannikupiirkonnas, resuspensioon, looduslik varieeruvus jne), ptk 1.3.7. (koosmõjud), ptk 1.3.2. (mõjude olulisuse tase).

2.3.10. Avaliku istungi algul teavitati, et koosolek salvestatakse protokollimise eesmärgil. Keskkonnaameti 17. detsembri 2024 käskkirjaga nr 1-1/24/202 kinnitatud teabehalduse korra[7] lisa 2 p 2.11 kohaselt võib koosoleku loal protokollis täpsema koostamise eesmärgil teha koosolekul helisalvestise, mis kustutatakse või hävitatakse pärast protokollis allkirjastamist. Protokoll allkirjastati ja edastati 23.07.2026. Peale seda salvestis kustutati. 29.07.2026 kirjas ei ole viidatud ühelegi konkreetsele asjaolule, mis protokollis puudulik, et protokollis täiendada.

2.3.11. Keskkonnaamet märgib, et avalikkuse kaasamine peab vastama õigusaktides sätestatud nõuetele ning tagama huvitatud isikutele tegeliku võimaluse menetluses osaleda. Samas tuleb menetluse läbiviimisel järgida ka menetlusökoonoomia põhimõtet ja viia menetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebameeldivusi isikutele. Seetõttu tuleb iga täiendava avalikustamise või menetlustoimingu vajadust hinnata selle tegeliku eesmärgi ja lisandväärtuse alusel. Kui huvitatud isikutel on olnud võimalus esitada oma arvamused ja küsimused ning neile on sisuliselt vastatud, ei ole täiendava avaliku arutelu korraldamine põhjendatud üksnes menetluse kordamise või samade küsimuste uuesti arutamise eesmärgil. Selline lähenemine tagab nii avalikkuse tõhusa kaasamise kui ka

menetluse läbiviimise mõistliku aja jooksul.

2.3.12. Keskkonnaamet korrigeeris loa vormi ja korraldust ning täiendab eelhinnangut lähtuvalt eelnõule tehtud ettepanekutest. Kui eelnõu või taotlust muudetakse pärast väljapanekut isiku kahjuks, kelle õigusi eelnõu või taotlus puudutab, teavitab haldusorgan teda sellest ning annab talle võimaluse tutvuda eelnõu või taotlusega ja esitada selle kohta ettepanekuid ja vastuväiteid (HMS § 49 lg 4). Keskkonnaamet ei saanud uuesti loa korraldust, loa vormi ja eelhinnangut tutvumiseks, kuna sisse viidi täpsustusi juba esitatud nõuetesse. Sisse viidud muudatused on täpsustavat laadi ja ei ole tehtud puudutatud isikute kahjuks.

2.3.13. Kui pärast avalikku väljapanekut keskkonnaloa taotlust või selle kohta antava haldusakti eelnõu oluliselt muudetakse, võib loa andja avalikku väljapanekut korrata, arvestades muudatuse eeldatavat mõju puudutatud isikutele ja keskkonnaloa taotleja huve (KeÜS § 48¹ lg 5). Käesoleval juhul täiendas Keskkonnaamet eelnõusid lähtuvalt avalikul istungil kerkinud küsimustest ja kirjalikult esitatud ettepanekutest ja vastuväidetest (vt p 2.3.9.). Tehtud muudatused on täpsustava ja selgitava iseloomuga ning nendega ei muudeta kavandatava tegevuse olemust, ulatust ega keskkonnamõju hinnangut. Samuti ei too muudatused kaasa uusi või senisest erinevaid mõjusid puudutatud isikutele. Seetõttu puudub alus eelnõude uueks avalikustamiseks KeÜS § 48¹ lõike 5 tähenduses.

[1] Kehtestatud Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 korraldusega nr 14656. Kättesaadav: <https://riigiplaneering.ee/mereala-planeeringud/uleriigiline-mereala-planeering> (11.06.2026).

[2] Roheplaan OÜ, 2024. Saare Wind Energy MERETUULEPARGI Keskkonnamõju hindamine. Heaks kiidetud Kliimaministeeriumi 10.06.2024 kirjaga nr 7-12/24/781-11. KMH aruanne koos lisadega on kättesaadav: https://kotkas.envir.ee/kmh/kmh_view?kmh_id=476&represented_id=.

[3] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.06.2026 kirja nr 6-5/26/11916 all.

[4] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 27.09.2023 kirja nr 6-3/23/17611-3 all.

[5] TalTech, 2025. Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel. Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025-06/Meretuuleparkide%20h%C3%BCdrod%C3%BCnaamika%20ja%20veekvaliteedi%20uuring> (24.07.2026).

[6] Koosoleku kutses olid antud kontaktid tehnilistest tõrgetest teada andmiseks.

[7] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 17.12.2024 kirja nr 1-1/24/202 all.

3. KAALUTLUSED

3.1 Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otustamine

3.1.1. Keskkonnamõju hinnatakse, kui taotletakse tegevusluba ja kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. Samuti tuleb hinnata keskkonnamõju, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik (KeHJS § 3 lg 1 p 1, p 2). Ettevõtte kavandatav tegevus on KeHJS-e mõistes olulise keskkonnamõjuga tegevus (KeHJS § 6 lg 1 p 5, 17 ja 17¹).

3.1.2. Vabariigi Valitsus algatas 28.05.2020 korraldusega nr 183 „[Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine](#)“ hoonestusloa menetluse SWE esitatud hoonestusloa taotluse alusel. Sama korraldusega algatati avalikku veekogusse meretuulepargi rajamiseks KMH, mille käigus tuli välja selgitada tuuleelektrijaama püstitamise, käitamise ja kasutuselt eemaldamisega kaasnevad mõjud, mh võimalikud piiriülesed mõjud ja analüüsida neid. KMH algatamise otsuse resolutsioonis oli nimetatud vajalikud uuringud, mis hõlmasid ka merekaableid. 22.02.2024 korraldusega nr 50[1] muutis Vabariigi Valitsus 28.05.2020 korraldust nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“.

3.1.3. Kliimaministeerium (**KLiM**) kiitis 10.06.2024. kirjaga nr 7-12/24/781-11 heaks SWE Roheplaan OÜ töö „Saare Wind Energy meretuulepargi Keskkonnamõju hindamine“. KLiM leidis, et KMH aruande avalikustamise menetlus oli olnud õiguspärane ning KMH aruande avalikustamise käigus esitatud seisukohti on KMH aruande koostamisel analüüsitud ning nendega on asjakohaselt arvestatud või on nendega arvestamata jätmist piisavalt põhjendatud. Keskkonnaamet kooskõlastas KMH aruande ja selle heakskiitmise otsuse eelnõu märkustega 10.05.2024[2].

3.1.4. Kui kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju ja eelhinnangust selgub, et seda mõju on keskkonnamõju hindamise käigus asjakohaselt juba hinnatud, asjaolud ei ole olulisel määral muutunud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet, jätab otsustaja selle keskkonnamõju hindamise algatamata (KeHJS § 11 lg 6). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on määratud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (**määruse nr 31**). KeHJS § 9 lg 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, vastavalt VeeS § 191 lg 1 annab keskkonnaloa Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

3.1.5. KMH aruande lk 7 on välja toodud, et KMH aruande koostamisel oli eesmärgiks haldusmenetluskoormuse vähendamine, st et KMH tulemusi saaks võtta aluseks nii hoonestusloa kui edasiste meretuulepargi rajamiseks vajalike lubade (keskkonnaluba ja ehitusluba) andmisel, ning tulevikus dubleeriva keskkonnamõju hindamise algatamise vältimine. Selleks koostati KMH programm ja KMH aruanne sisunõuete poolest kasutades parimat võimalikku teadmist ja arvestades koostamise ajahetkel kehtivaid KeHJS-e redaktsiooni nõudeid.

3.1.6. Keskkonnaamet on andnud eelhinnangu (LISA EELHINNANG), milles leiab, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kavandatava tegevuse keskkonnamõju on juba keskkonnamõju hindamiste käigus asjakohaselt hinnatud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet. Lähtuvalt eeltoodust ei ole KMH algamine vajalik. Keskkonnaloa andmise üle otsustamisel arvestatakse SWE KMH aruande tulemustega, sh keskkonnameetmetega, pidades silmas keskkonnaloa eset (vee erikasutus).

3.2. Lubatav tegevus

3.2.1. Taotluse lahendamisel ei ole loa andja seotud taotleja õiguslike seisukohtadega, vaid taotluse eesmärgiga – sellega, milliseks tegevuseks taotleja luba soovib. Tegevuse õiguslik kvalifitseerimine haldusmenetluses on loa andja ülesanne (Riigikohtu 04.03.2015 lahend 3-3-1-74-14, p 13).

3.2.2. Taotluse kohaselt kavandatakse tuulegeneraatorite ja alajaamade vundamentide rajamisel ning tuulepargisest kaablite ja eksportkaablite paigaldamisel süvendamist, tahkete ainete paigutamist mere põhja, süvenduspinnase kasulikku paigutamist ja kaadamist (vt joonis 1, eelhinnangu tabel 1).

3.2.3. SWE KMH aruande kohaselt on tuulepargi rajamisel võimalik kasutada nii vaivundamente, gravitatsioonvundamente kui ka sõrestikvundamente, sealjuures projekti elluviimisel kasutatakse vaid üht vundamenditüüpi. Ühegi käsitletud vundamenditüübi kasutamisel ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju, kui rakendatakse KMH aruande ptk-s 7.2 markeeritud keskkonnameetmeid. Taotluse kohaselt vundamendi tüüp ja vee erikasutuse positsioonide lõplik asukoht määratakse edasistes etappides. Taotluses on toodud maksimaalsed vee erikasutuse mahud.

3.2.4. Keskkonnaluba on kohustuslik nii merepõhja süvendamisel kui süvenduspinnase paigutamisel mere põhja (VeeS § 187 p 8), tahkete ainete paigutamisel mere põhja allpool keskmist veetaset (VeeS § 187 p 10) kui ka kaadamisel (VeeS § 187 p 11). Lähtuvalt eeltoodust on meretuulepargi rajatiste rajamise eelduseks ka vastav keskkonnaluba.

3.2.5. Vee erikasutuse maksimaalsed mahud fikseeritakse keskkonnaloa tabelites V10 ja V11 veekogumite lõikes, kuna mereala seisundi hindamise üksuseks on just rannikuveekogum. Keskkonnaloas fikseeritakse vee erikasutuse ala, mis ühtib tuulepargi hoonestusala ja eksportkaablite hoonestusalaga. Keskkonnaloas markeeritakse võimalikud tehnoloogiad (st vundamendi ja kaablite paigaldamise tehnoloogilised alternatiivid). Keskkonnaloas ei fikseerita kindlat vundamendi liiki ega lõplikke vee erikasutuse postisoone (vt ka p 3.5.25.).

3.3. Keskkonnaloa andmise ja andmisest keeldumise alused

3.3.1. Keskkonnaluba antakse, kui planeeritav vee erikasutus vastab kehtivale õigusele ning puuduvad alused keskkonnaloa andmisest keeldumiseks. **Keeldumise alused tulenevad keskkonnaloa andmise otsustamise hetkel kehtivast õigusest** (vt ka HMS § 54). Kehtiv VeeS § 192 sätestab keskkonnaloa andmisest keeldumise alused, viidates muu hulgas KeÜS § 52 lg 1 p-le 1 ning p-des 3–10 sätestatud juhtudele.

3.3.2. Keskkonnaloa andmisest **võib keelduda, kui kavandatav tegevus seab ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise** (VeeS § 192 lg 3 p 8). Veekaitse eesmärgiks on saavutada mereala hea keskkonnaseisund (VeeS § 31 lg 1 p 6). Mere hea keskkonnaseisundi kriteeriumid on 11 tunnuse (D1-D11) lõikes välja toodud merestrategia raamdirektiivis 2008/56/EÜ (**MSRD**)[\[3\]](#) ja kahe üksuse (hea ökoloogiline ja keemiline seisund) lõikes veepoliitika raamdirektiivis 2000/60/EÜ (**VRD**)[\[4\]](#). Lisaks on veekaitse eesmärgiks vältida veeökosüsteemide seisundi halvenemist (VeeS § 31 lg 1 p 2) ning lõpetada prioriteetsete ohtlike ainete heide ja piirata saasteainete, sealhulgas muude ohtlike ainete heidet veekeskkonda (VeeS § 31 lg 1 p 4).

3.3.3. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, kui kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele (KeÜS § 52 lg 1 p 4). KeÜS kommentaarides[\[5\]](#) on selgitatud, et „kuna keskkonnalubade andmise eesmärk on tegeleda eeskätt keskkonnaküsimustega (vt ka KeÜS § 1 kommentaare), siis kuulub selle normi kohaldamisalasse ilmselt ka **vastuolu teiste keskkonnaseadustiku eriosa seadustega**, näiteks looduskaitseseaduse (**LKS**) nõuetega.“ Seega peab keskkonnaloa andmine vastama ka LKS nõuetele.

3.3.4. Keskkonnaloa andja keeldub keskkonnaloa andmisest, **kui tegevusega kaasneb keskkonnoaht**, mida ei ole võimalik vältida, välja arvatud juhul, kui huvi keskkonnaloa andmiseks on ülekaalukas ja tegevusel puudub mõistlik alternatiiv ning on võetud kasutusele ohu vähendamise meetmed (VeeS § 192 lg 1 ja KeÜS § 52 lg 1 p 6). KeÜS § 5 kohaselt on keskkonnoaht olulise keskkonnahäiringu tekkimise piisav tõenäosus. KeÜS-i kommentaarides § 5 osas on välja toodud[\[6\]](#), et mõistes „**keskkonnoaht**“ sisaldub kaks elementi: **ebasoodsa tagajärje piisav tõenäosus ja selle olulisus**. Keskkonnoahuna tähistatakse seega olukorda, kus esinevad need kaks tingimust korraga ning kus esineb piisav tõenäosus, et saabub **oluline keskkonnahäiring**. Keskkonnahäiring on KeÜS § 3 lg 1 kohaselt inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. KeÜS § 3 lg 2 p 5 kohaselt eeldatakse olulise keskkonnahäiringu tekkimist olulise ebasoodsa mõju tekitamisel Euroopa Liidu Natura 2000 (**Natura**) võrgustiku alale. Olulise määramisel tuleb võtta arvesse ka mõju ruumilist ulatust, suurust, kestvust, kumuleeruvus ja sihtkeskkonna haavatavus[\[7\]](#) (vt eelhinnangu ptk 1.3.3.).

3.3.5. Keskkonnaloa andmisest võib keelduda ka juhul, kui **kaadamisele on olemas alternatiivsed võimalused** süvenduspinnase taaskasutamiseks või ladestamiseks maismaal viisil, mis ei kujuta ohtu inimese tervisele ega keskkonnale ega ole ebaproportsionaalselt kulukas, lisaks, kui kaadamisest tulenevat keskkonnoahtu inimese tervisele või keskkonnale ei ole võimalik piisava täpsusega kindlaks määrata (VeeS § 192 lg 3 p 9 ja 10).

3.4. Vee erikasutusega kaasnevad mõjud

Keskkonnaluba reguleerib süvendamist, tahkete ainete paigutamist mere põhja allpool keskmist veetaset, süvenduspinnase paigutamist ja kaadamist. KMH aruandes käsitleti lisaks vee erikasutusega kaasnevatele mõjudele ka laiemalt meretuulepargi püstitamist (tuulegeneraatorite tornid, labad) ja tuulepargi tööd (elektri tootmine tuulegeneraatorite töö käigus) ning nende tegevustega seotud mõjusid (müra, visuaalne mõju jne). **Seega markeeritakse korralduses vee erikasutusega kaasnevad mõjud, millest lähtutakse**

keskkonnaloa andmise üle otsustamisel ja keskkonnameetmete määramisel.

3.4.1. Mõju hüdrodünaamikale ja vee kvaliteedile (sh heljum)

3.4.1.1. Vee erikasutusega võivad potentsiaalselt kaasneda heited vette: heljum, heljumisse paisatavate setteosakestega seotud saasteained ja toitained. Vette paigutatavas materjalis võib sisalduda ohtlike aineid ning ehituslaevadega võivad juhtuda avariid avariidega. Heited vette võivad potentsiaalselt kaasneda ka tuulepargi kasutusetaapis. Need võivad olla seotud tuulikute konstruktsioonidest leostuvate heidetega, hoolduslaevade võimalike avariidega ning tuulegeneraatorite tornide ja muude rajatiste mõjuga hüdrodünaamikale, mis võib omakorda mõjutada vee kvaliteeti.

3.4.1.2. SWE KMH aruande ja eelhindangu ptk 1.3.1.1. kohaselt ei kaasne kavandatava vee erikasutusega (sh kaadamisega) ohtlike ainete vette paiskamist, heljumi teket ega fosforikoormuse suurenemist, mis mõjutaks oluliselt veekogumite seisundit või seaks ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise. Kavandatud keskkonnameetmete rakendamisel jäävad vee erikasutusega kaasnevad muutused veekeskkonnas loodusliku muutlikkuse piiridesse. KMH aruandes toodud käsitus heljumi ning reostuse tekke ja leviku kohta on asjakohane. Uuemad uuringud ja analüüsid toetavad KMH aruandes tehtud järeldusi. KMH aruandes on välja toodud asjakohased keskkonnameetmed. Seega, vee erikasutus ei mõjuta oluliselt veekogumite seisundit ega seaks ohtu veekaitse eesmärkide saavutamise ning seeläbi VRD ja MRST eesmärkide saavutamist. Kuna vee erikasutusega ei kaasne olulist vee kvaliteedi halvenemist, ei kaasne keskkonnaohtu, ei esine keskkonnaohu tuvastamiseks vajalikke eeldusi – olulise ebasoodsa mõju piisavat tõenäosust ega sellise mõju olulisust.

3.4.1.3. Arvestades süvenduspinnase mahtu gravitatsioonivundamentide paigaldamisel ja vee erikasutuse kaugust maismaast, ei ole realistlik süvenduspinnase kasutamine maismaal. Toimub süvenduspinnase kaadamine ettenähtud kaadamisaladele. Kaadamisala valik on kooskõlas HELCOM süvendamise ja kaadamise juhise ptk-s 8 toodud põhimõtetega. Vaivundamendi, sõrestikvundamendi, kui ka kaablite paigaldamisel, süvenduspinnas taaskasutatakse. Pinnast ei kaadata vaid paigutatakse kasulikult mere põhjas erosioonikaitse eesmärgil ja kaabli matmise eesmärgil. Seega on kavandatud tööde korraldamine viisil, et maksimaalselt kasutada süvendatavaid setteid kasulikult.

3.4.1.4. Asjakohane on KMH aruandes markeeritud seire teostamine ja keskkonnameetmete rakendamine, vastavad keskkonnameetmed kantakse keskkonnaloale (vt p 3.5.6.-3.5.7, 3.6.6.-3.6.7., 3.6.11.-3.6.12., 3.6.16). Lisaks on oluline täpsustada kaadamise töökorraldus (vt p 3.5.27.).

3.4.2. Mõju merepõhjaelustikule ja -elupaikadele

3.4.2.1. Vee erikasutusega kaasneb ühelt poolt vahetu elupaikade kadu, lisaks saavad kahjustada olemasolevad kooslused (häiring heljumi näol).

3.4.2.2. Lähtuvalt eelhindangu ptk-st 1.3.1.2 ei kaasne kavandatava vee erikasutusega (sh kaadamisega) keskkonnaohtu merepõhjaelupaikadele. Ühenduskaabli trassialternatiivid on

merepõhjaelupaikade vaates võrdsed, ühte ei saa eelistada teisele. Võimalusel peaks eelistama vaivundamente. Vaivundamendi kasutamine on KMH aruande kohaselt ka tõenäolisem (KMH aruande lk 17). Siiski ei kaasne keskkonnameetmete rakendamisel ka gravitatsioonivundamentide kasutamisel olulist mõju merepõhjaelupaikadele. Kokkuvõttes, vee erikasutusega ei kaasne merepõhjaelupaikade kadu või häiringut määral, mis muudaks merepõhjaelupaikade seisundit ja seaks seeläbi ohtu MRST eesmärkide või loodusdirektiivi 92/43/EMÜ[8] eesmärkide saavutamise. Kaadamisalad on valitud lähtuvalt KMH aruandes toodud suunistest. Seetõttu puudub merepõhjaelupaikadele keskkonnaoht, sest olulise ebasoodsa mõju tekkimise tõenäosus ja mõju olulisus ei ole tuvastatud.

3.4.2.3. Asjakohane on KMH aruandes markeeritud seire teostamine ja keskkonnameetmete rakendamine. KMH aruandes välja toodud keskkonnameetmed seatakse keskkonnalaole (vt p 3.5.8.- 3.5.14., 3.6.8.- 3.6.9., 3.6.13., 3.6.17.- 3.6.18.). Lisaks on oluline süsteemne kaadamine ja tööde järgne elupaikade kaardistamine (vt p 3.5.27., 3.5.28.).

3.4.3. Mõju kaladele

3.4.3.1. Meretuulepargiga seotud mõjud kalastikule võib jagada kolmeks etapiks: ehitusaegne mõju (sh vee erikasutuse mõju), kasutusaegne mõju, lammutusaegne mõju. Tuulepargi töömüra ja kaablite elektromagnetvälja mõju on seotud meretuulepargi kasutusfaasi ja rajatistega, mitte vee erikasutusega.

3.4.3.2. Lähtuvalt SWE KMH aruandest ja eelhindangu ptk-s 1.3.1.3 toodust on kavandatava vee erikasutuse mõju neutraalne või vähe negatiivne. Meretuulepargi piirkonnas ei leitud selliste kalaliikide olulisi kontsentratsioone, mis eraldi võetuna välistaks sinna tuulepargi rajamise. Ühenduskaabli alternatiivide võrdluses on kalastiku seisukohast eelistatud lõunapoolne alternatiiv (alternatiiv 2), kuna sel juhul paikneksid kaablid Pilguse lahe suudmest piisavalt kaugel, et maandada võimalik kaablitest lähtuva hüpoteetilise elektromagnetvälja mõju Pilguse lahte kudema suubuvatele kaladele. Siiski, tegemist on eelkõige ettevaatusprintsipiist lähtuva eelistusega. Elektri kaablid meres on tavapärane nähtus, neid on nt nii Suures kui Väikeses väinas, Hiiumaa ja Saaremaa vahel ning maetud kaabel võiks potentsiaalselt mõjutada eelkõige angerjat. Lähtuvalt eeltoodust ei ole KMH aruandes markeeritud kaablitrassi alternatiivi eelistust kohustusliku ega soovitusliku keskkonnameetmena. Kaablitrassi valikul mängib olulist rolli, kuhu rajatakse alajaama asukoht, mis käesoleval ajal ei ole veel teada. Vee erikasutuse vähest mõju saab leevendada sobivate keskkonnameetmetega (teatud karide vältimine tuulepargialal, rannikupiirkonnas tööde ajastamine, suunised kaablite paigaldamisel, heljumi seire ja seirest lähtuv töökorraldus). KMH aruande kohaselt ei avalda kavandatav meretuulepark kalastikule olulist negatiivset mõju. Seetõttu puudub kalastikule keskkonnaoht, kuna ei esine keskkonnaohu tuvastamiseks vajalikke eeldusi – olulise ebasoodsa mõju piisavat tõenäosust ega sellise mõju olulisust.

3.4.3.3. Asjakohane on KMH aruandes markeeritud seire teostamine ja keskkonnameetmete rakendamine, keskkonnameetmed kantakse keskkonnalaole (vt p 3.5.17.-3.5.19., 3.6.14., 3.6.19.). Lisaks toetab kalastikku ka merepõhjaelustikuga (vt p. 3.5.8.) ja vee kvaliteediga (vt p 3.5.12., 3.6.12.) seotud meetmed.

3.4.4. Mõju lindudele

3.4.4.1. Tuuleparkide rajamise ja käitamisega kaasnevad mõjud linnustikule jagatakse enamasti nelja suurde kategooriasse: häiriv ja eemaletõukav mõju, toitumiskohtade hävimine või muutumine, kokkupõrked tuulikutega ning takistus lennu- ja rändeteedel (barjääriefekt). Keskkonnaloa taotluse kohaselt kavandatakse süvendamist, tahkete ainete paigutamist ja kaadamist. Seega võib vee erikasutus mõjutada lindude toiduressurssi ja toitumistingimusi (merepõhja kadu ja heljumi teke), lisaks kaasneb ehitusaegne visuaalne ja akustiline häiring ning avariioht. Barjääriefekt ja kokkupõrkerisk on seotud tuulegeneraatorite mastide ja tuulegeneraatorite tööfaasiga ning ei ole seega seotud keskkonnaloa esemega.

3.4.4.2. SWE KMH aruande ja eelhindangu ptk 1.3.1.4. kohaselt ei ole tegemist olulise peatumis- ega toitumisalaga lindudele. Kavandava tegevusega ei kaasne olulist ebasoodsat mõju linnustikule (KMH aruande tabel 3.5-9.). Välja on töötatud asjakohased keskkonnameetmed, nt soovitusel tuulikute paigutuseks, seega vee erikasutuse positsioonide määramisel tuleb võimalusel nendest soovitustest lähtuda. KMH aruande kohaselt ei avalda kavandatav tegevus linnustikule olulist negatiivset mõju. Seetõttu puudub linnustikule keskkonnaoht, sest olulise ebasoodsa mõju tekkimise tõenäosus ja mõju olulisus ei ole tuvastatud.

3.4.4.3. Asjakohane on KMH aruandes markeeritud seire teostamine ja keskkonnameetmete rakendamine. Keskkonnaloale ei seata nõudeid, mis ei ole seotud keskkonnaloa esemega (nt tööfaasi reguleerivad meetmed). Vee erikasutusega seotud keskkonnameetmed kantakse keskkonnaloale (vt p 3.5.15.- 3.5.16.). Lisaks toetab põhjatoiduliste lindude toitumistingimusi merepõhjaelustikuga seotud meetmed (vt p. 3.5.8.)

3.4.5. Mõju käsitiivalistele

KMH aruande kohaselt seisneb tuulikute mõju käsitiivalistele nende võimalikus kokkupõrkes tuulikutega rändel. Keskkonnaloa raames kavandavad tööd nahkhiirtele mõju ei avalda. Käesolevas keskkonnaloas meetmete seadmine ei ole seega asjakohane.

3.4.6. Mõju mereimetajatele

3.4.6.1. Hallhülgele kaasneva inimtegevuse mõju võib vaadata otsese kui kaudse häiringuna ning seda nii tuulepargi rajamise ehk ehitustegevustega seondult kui ka tuulepargi rajamise järgselt ehk kasutusaegselt. Lisaks võib meretuulepark mõjutada hallhülge jaoks oluliste võtmealupaikade - lesilate, toitumisalade ning nende vaheliste rändeteede kasutamist.

3.4.6.2. SWE KMH aruandes ja eelhindangu ptk-s 1.3.1.6. tuuakse välja, et hüljeste peamised liikumiste tüübid SWE tuulepargi arendusalal olid ränne ja otsing, lähimad lesilad on tuulepargi alast 11-12 km kaugusel. KMH aruandes raames tehtud allveemüra uuringu tulemusena on jõutud järeldusele, et vaiade puurimist võib pidada impulsiivse müra allikaks, mis on vähem intensiivne kui rammimismüra. Pideva madalasagedusliku müra modelleerimine näitas, et kuigi tuulepargi piirkonnas ületatakse reageerimistasemed, mõjutab see laiemat hindamisala vähem kui 20% ulatuses. Lähtuvalt eeltoodust ei kaasne kavandatava vee erikasutusega olulist negatiivset keskkonnamõju hüljestele. Kuna KMH aruande järelduste kohaselt ei kaasne

kavandatava tegevusega kalastikule olulist negatiivset mõju, puudub alus järeldada keskkonnanõu esinemist puudub nii olulise ebasoodsa mõju tekkimise piisav tõenäosus kui ka sellise mõju olulisus.

3.4.6.3. Asjakohane on KMH aruandes markeeritud seire teostamine mõju hindamiste tulemuste verifitseerimiseks. Keskkonnaloa esemega seotud seire nõuded markeeritakse keskkonnaloal (vt p 3.6.10., 3.6.15.).

3.4.7. Mõju Natura 2000 aladele ja kaitstavatele loodusobjektidele

3.4.7.1. KMH aruande raames on käsitletud Kura Kurgu hoiuala (KLO2000316), Kaugotoma-Lõu hoiuala (KLO2000313), Rahuste looduskaitseala (KLO1000305), Riksu ranniku hoiuala (KLO2000327), Karala-Pilguse hoiuala (KLO2000310), Vilsandi rahvuspark (KLO1000250) ja selle kavandatav laiendus, Kolgi madaliku looduskaitseala, väikeluige registreeritud leiukoht (KLO9121560), Kasti lahe hoiuala (KLO2000312), Väinamere hoiuala (läänemaa - KLO2000241), Puhtu-Laelatu looduskaitseala (KLO1000176) ning vastavaid kaitse-eeskirju ja kavandatava tegevuse mõju neile. Kavandataval tegevuse elluviimisega ei kaasne olulisi ebasoodsaid mõjusid ühelegi kaitstavale loodusobjektile ega kaitstavate alade kaitse-eesmärkidele (vt KMH aruande tabel 3.9-1.) ning puudub vajadus leevendavate meetmete rakendamiseks.

3.4.7.2. SWE KMH aruandes ja eelhindangu ptk-s 1.3.6 selgitatakse, et KMH aruande käigus läbi viidud Natura asjakohases hindamises järeldati, et merealal kavandatavate tegevuste elluviimisel puuduvad ebasoodsad mõjud kõikidele hinnatud Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele. Natura 2000 võrgustiku alade terviklikkust merealal kavandatava tegevuse elluviimine ei kahjusta. Seega ei kahjusta ka vee erikasutus Natura 2000 võrgustiku alade terviklikkust. Seega ei kaasne negatiivseid mõjusid ka vee erikasutusega. Riksu ranniku linnuala kaitse-eesmärkide tagamiseks tuleb rakendada KMH aruandes toodud leevendavat meetet (vt p 3.5.15.).

3.4.7.3. KMH aruande kohaselt on kaitstavate alade vaates ühenduskaabli alternatiivide võrdluses ettevaatusprintsibiist lähtuvalt eelistatud alternatiiv 1, kuna see ei läbi ühtki kaitstavat loodusobjekti. Alternatiiv 2 läbiks Riksu ranniku hoiuala merel u 700 m ulatuses ja maismaal u 160 m ulatuses sh kaitse-eesmärgina nimetatud elupaigatüüpe. Siiski, ühenduskaablite puhul ei saa KMH tulemustest lähtuvalt eelistada alternatiiv 1 (põhja poolne) alternatiiv 2- le (lõuna poolne), kuna suures ulatuses kulgeb ühenduskaabel samas koridoris hargnedes selle idapoolses madalajas ranniku osas. Lisaks, kalastiku vaates on eelistatud just alternatiiv 2 (lõuna poolne). See, milline alternatiiv on eelistatuim, selgub lõplikult maismaal Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringuga tehtavatest valikutest ja otsustest. KMH aruande lk 266 kohaselt peaks seetõttu koos maismaaosaga väikseima keskkonnamõju ja tehniliselt ratsionaalse lahenduse saavutamiseks olema hoonestusluba väljastatav mõlemat alternatiivi hõlmavas maksimaalses ulatuses. Seega on asjakohane lähtuda KMH aruandes toodud põhimõttest lähtuda ka keskkonnaloa andmisel, keskkonnaluba antakse mõlema trassialternatiivi ulatuses (vt keskkonnaloa tabel V 10 ja V11).

3.4.7.4. KMH aruandes on markeeritud, et juhul, kui edaspidise protsessi käigus tuleb

ühenduskaabli asukohta muuta lähtuvalt Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu tulemustest (nt muutub oluliselt Eleringi maismaale rajatava alajaama asukoht), tuleb uuest kavandatavast ühenduskaabli asukohast lähtuvalt hinnata selle mõju Natura võrgustiku aladele. Käesolev keskkonnaluba ei hõlma eksportkaabli trassi nihutamist, st uus trass ei ole käesoleva keskkonnaloa ese. Trassi muutmisel on vajalikud merepõhjaelupaikade kaardistamine (vt p 3.6.9.) ja olemasolevate lubade muutmise/uute lubade taotlemine uue trassikoridori osas. Kuna uus potentsiaalne trassikoridor ei ole hõlmatud SWE KMH aruandes, on loastamisel vajalik keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnangu koostamine, vajalik võib olla hinnata ka eksportkaablitassi paigaldamise mõju Natura võrgustiku aladele. Lähtuvalt eeltoodust fikseeritakse asjaolud keskkonnaloal (vt p 3.5.30.).

3.4.7.5. Tuginedes KMH aruandele ja koostatud eelhinnangu ptk-le 1.2.3. ja 1.3.6. ei kaasne vee erikasutusega olulist negatiivset mõju kaitsvatele aladele ega Natura aladele. Seetõttu puudub keskkonnoaht, kuna ei esine keskkonnoahu tuvastamiseks vajalikke eeldusi – olulise ebasoodsa mõju piisavat tõenäosust ega sellise mõju olulisust. Vajalik on KMH aruandes toodud keskkonnameetmete rakendamine. Lähtuvalt eeltoodust on tegevus kooskõlas ka LKS nõuetega.

3.5. Nõuded vee erikasutuseks

3.5.1. Keskkonnaluba reguleerib süvendamist, tahkete ainete paigutamist, süvenduspinnase paigutamist ja kaadamist. KMH aruandes käsitleti nii vee erikasutusega kaasnevaid mõjusid, kui ka laiemalt meretuulepargi püstitamist (tuulegeneraatorite tornid, labad) ja tuulepargi käitamist (elektri tootmine tuulegeneraatorite töö käigus) ning nende tegevustega seotud mõjusid.

3.5.2. SWE KMH aruande ja eelhinnangu kohaselt tuleb tegevuse elluviimisel lähtuda KMH aruandes kavandatud keskkonnameetmetest (ptk 7.2 ja 7.4; vt ka käesoleva korralduse ptk 3.4). KMH aruandes esitatud meetmed ei ole siiski vahetult kohaldatavad, vaid need rakendatakse asjakohaste lubade tingimuste kaudu. Meretuulepargi ja kaablitrasside rajamisega seotud meetmed on määratud vastavates hoonestuslubades (tuulepargi hoonestusluba ja eksportkaabli hoonestusluba). Keskkonnaamet lähtub keskkonnaloa andmisel KMH aruandes esitatud keskkonnameetmetest ulatuses, mis puudutab keskkonnaloa reguleerimiseset ehk vee erikasutust. Vajaduse korral täpsustatakse meetmeid keskkonnaloa tingimustes ning täiendustele lisatakse vastavad põhjendused.

3.5.3. Lähtuvalt KMH aruande ptk-st 7.2, VV korraldusest nr 95, TTJA otsusest nr 1-7/25-378, seatakse keskkonnaloale keskkonnameetmed, mis on vajalikud vee erikasutusega seotud mõjude leevendamiseks (loa tabel V16). Keskkonnaamet peab oluliseks, et keskkonnaloas seatavad keskkonnameetmed on asjakohasel juhul kooskõlas hoonestuslubades sätestatud tingimustega. Selline lähenemine aitab vältida nõuete erinevat tõlgendamist. Keskkonnameetmed seatakse VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja KeÜS § 53 lg 1 p 6 alusel.

3.5.4. Lisaks seatakse keskkonnaloale täpsustavad töökorralduslikud nõuded ja tingimused vee erikasutuse osas. Kuigi keskkonnaloa andmine ning selles nõuete ja tingimuste seadmine on Keskkonnaameti kaalutlusotsus, peab Keskkonnaamet kaalutlusotsuse tegemisel lähtuma HMS § 4 lg 2 sätestatust, mille kohaselt kaalutlusõigust tuleb teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning

kaaludes põhjendatud huve. Töökorralduslikud nõuded seatakse, et täpsustada just vee erikasutusega seotud nõudeid ja tingimusi lähtudes taotlusest, veeseaduses ja selle alamaktides sätestatust ning HELCOM süvendamise ja kaadamise juhises[9] toodud põhimõtetest. Täpsustavad nõuded on sobivad, kuna KMH aruanne käsitles eelkõige olulisi keskkonnamõjusid.

3.5.5. Täpsustavad nõuded vee erikasutuse osas on vajalikud, et selgelt piiritleda keskkonnaloa ese ning korraldada vee erikasutus viisil, et võimalik häiring oleks minimaalne. Ühtlasi lähtuvad täpsustavad nõuded keskkonnaloa taotluses toodud töökorraldusest. Ettevaatusprintsip on asjakohane, kuna veekogumite hea seisnud ei ole saavutatud ning vee erikasutuse keskkonnasäästlik korraldamine aitab kaasa veekaitse eesmärkide saavutamisele. Keskkonnameetmete seatakse VeeS § 193 lg 1 p 6, 8, 9 ja 12 ja KeÜS § 53 lg 1 p 6 alusel (loa tabel V10, V11 ja V16).

Keskkonnameetmed KMH aruandest ja hoonestuslubadest lähtuvalt

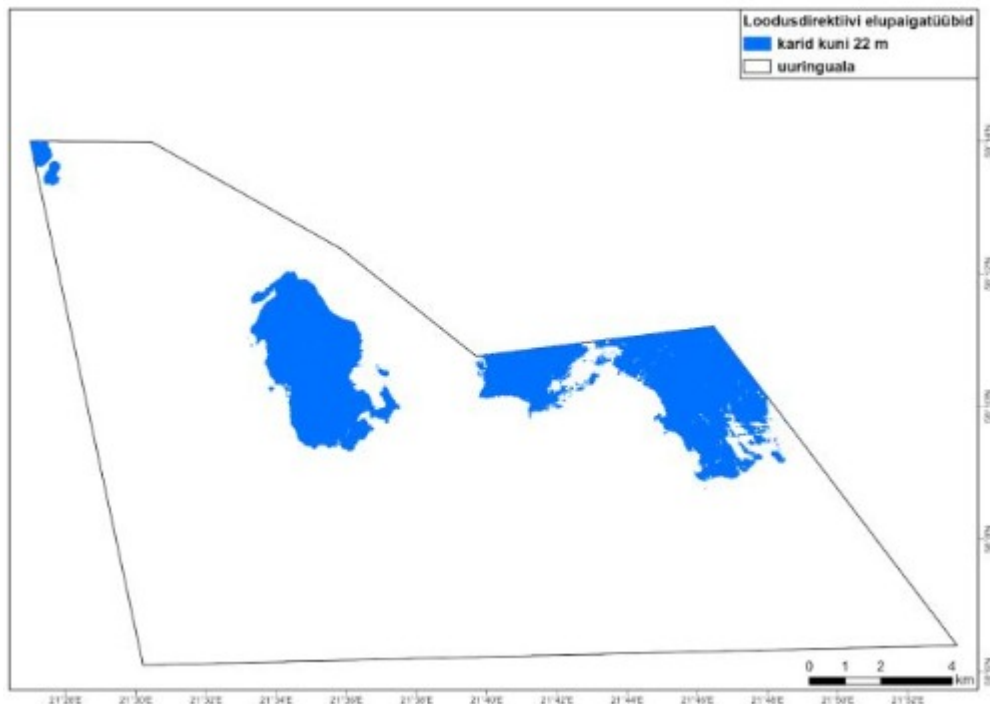
Merevee kvaliteet

3.5.6. Välistama **peab** tuulikute asukohtadena alad (sh vee erikasutus vundamentide rajamisel nendel aladel), kus lubjakivil lasuvate merepõhja setete paksus on üle 4 meetri.

3.5.7. Võimaliku õlilekke kiireks likvideerimiseks **peab** koostama reostustõrje plaani. Reostustõrje plaanis analüüsida reostuse tekke võimaluste riske, välja töötada riskianalüüs ning selle alusel tagada merereostuse tagajärgede leevendamise meetmed ja tingimused (VV korraldus nr 95).

Merepõhja elupaigad ja elustik

3.5.8. Meretuulepargi alal **peab** välistama ehitusega seotud vee erikasutuse (sh kaadamine) suure ökoloogilise ja looduskaitse väärtusega aladel ehk karide levikualal madalamal kui 20 m (vt joonis 3). Erandina on tuulepargi sisekaabeldusega seotud vee erikasutus lubatud kuni 20 m sügavusel paiknevatele karidele juhul, kui alternatiivne lahendus oleks merepõhjale kokkuvõttes veel koormavam (nt tekitab ülemääraselt setteid ja heljumit). Kõik erandjuhtumid tuleb kooskõlastada mereelustiku ekspertidega. Hoonestusala piires madalamal kui 20 m paiknevatest karidest on lubatud kadu kaabelduse näol kuni 5% nimetatud karide pindalast kogu hoonestusalal.

Joonis 3. Uuringuala elupaigatüüp „karid“ levik madalamal kui 22 m. Kogupindala 25,8 km² = 40,2% karide pindalast. Moodustab 11,5% ala kogupindalast.

3.5.9. Vundamendi tüübina **võimalusel** eelistada vaivundamenti.

3.5.10. Ühenduskaablite paigaldamisel **peab** liivamadala elupaigatüübi puhul (meriheina kooslusega) taastama meriheina kooslused pärast kaabli paigaldamist. Taastamise efektiivsust tuleb kontrollida järelseirega ja vajadusel taastamisprotseduuri korrata. Meriheina koosluse taastamise eelduseks on piirkonnas detailse meriheina koosluse paiknemise kaardistamine enne tööde teostamist (ehituseelse seire käigus) (vt p 3.6.8).

3.5.11. Ühenduskaablite paigaldamisel karide elupaigatüübile **peab** selle süvistatud osale ja/või maetud kaabli kaetavale alale paigutama looduslikult sarnaste omadustega materjal (paekivi).

3.5.12. KMH aruandes on markeeritud heljumi seire teostamine, kui ühenduskaableid paigaldatakse produktiivseimal vegetatsiooniperioodil (15. aprill kuni 31. august). KMH aruandes on täpsustatud, et „Heljumipilve, milles heljumi kontsentratsioon ületab looduslikku fooni vähemalt 50%, levikul väljaspoole kaablikoridori puhvertsooni (50 m äärmistest kaablitest) sügavusvööndisse madalamale kui 6 m tuleb tööd ajutiselt peatada. Heljumi kontsentratsiooni looduslik foon tuleb määrata ja fikseerida ehitustegevuse eelselt“. Kuigi eksportkaablite paigaldamisel tekkinud heljum on ajutine ja lokaalne, siis ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt tuleb heljumi seiret teostada ka väljaspool vegetatsiooniperioodi. Seire teostamine ja seirest lähtuv tööde korraldamine võimaldab veelgi minimeerida heljumi kandumist Pilguse lahe suunas või Riksu ranniku hoiualal. Seega määratakse loale nõue: „Kui ühenduskaablite paigaldamisel liigub heljumipilv, milles heljumi kontsentratsioon ületab looduslikku fooni vähemalt 50%, väljaspoole kaablikoridori puhvertsooni (50 m äärmistest kaablitest) sügavusvööndisse madalamale kui 6 m, **tuleb** tööd ajutiselt peatada või võtta kasutusele meetmed heljumi leviku piiramiseks (näiteks mullikardinad)“. Mullikardinate puhul on tegemist piiratava ala ümber veekogu põhja asetatud sobiva läbimõõdu ja perforatsiooniga toruliinidega,

millesse pumbatakse kompressorist piisava tugevusega pidev õhuvool. Surve all õhk väljub torus olevates avadest ning moodustab tiheda mullidest dünaamilise „õhubarjääri“. Selline barjäär tihedalt kõrvuti tõusvatest mullidest tekitab omakorda veekeerised ja takistab mitmesugustel piirata soovitavatel osakestel levida väljapoole piiratud ala. Vastavad katsed ja empiirika on näidanud, et taolise mullikardinaga saab piirata nii setteheljumi osakeste, õlireostuse, aga ka mereprügi ja veetaimestiku ebasoovitavat levikut. Lisaks sellele võimaldab mullikardin efektiivselt piirata ehitus- ja kaevetööde põhjustatud veealust müra[10]. Seega oleks mullikardina rakendamine tõhus lisameede setteheljumi piiramisel.

3.5.13. Ühenduskaablite paigaldamisel on **soovitatav** merepõhja süvistamisega seotud tegevusi, sh *dig-it* meetodil paigaldamist, teha väljaspool kõige produktiivsemat vegetatsiooniperioodi (juuni-august). Soovitatav on kaasata merebiolooge konkreetsete tööde (detailisel) kavandamisel, et leida keskkonna seisukohast parimad lahendused.

3.5.14. Pärast ehitustööde lõpetamist **tuleb** rannikupiirkonnas taastada ehitustööde eelne olukord (TTJA otsus nr 1-7/25-378).

Linnud

3.5.15. Riksu linnuala piires olevas rannikuvööndis **peab** otsesed kaabli paigaldustööd müra tekitavate mehhanismidega välistama lindude pesitsusperioodil 01.04-31.07. Kaabli paigaldamise täpne tehnoloogia selgub ehitusprojektis. Kui ehitusloa menetluse raames koostatavas tööde teostamise kavas selgitatakse koostöös ornitoloogidega välja, et eksportkaableid on võimalik paigaldada tehnoloogiliselt viisil, mis linde ei häiri, on ehitusloa menetluse raames õigus antud ajalistest piirangutest loobuda.

3.5.16. Vundamentide paigaldamisega seotud vee erikasutuse positsioonide paika panemisel on võimalusel **soovitatav** paigutada positsioonid ridadesse, mille suund ühtib valdava rändesihiga. Valdavaks rändesihiks on käesoleval juhul kirre-edel.

Kalad

3.5.17. Meretuulepargi alal peab välistama ehitusega seotud vee erikasutuse (sh kaadamine) suure ökoloogilise ja looduskaitseliku väärtusega aladel ehk karide levikualal madalamal kui 20 m (vt joonis 3). Vt p 3.5.8.

3.5.18. **Võimalusel** kavandada ühenduskaabli paigaldamine madalal merealal väljapoole kalade kudeperioodi 15.04-15.06.

3.5.19. Veasambasse emiteeruva magnetkiirguse vähendamiseks **p e a b** kasutama kõige madalama keskkonnamõjuga kaableid ja alati kasutusele võtma parima võimaliku realistliku tehnoloogia. Et vähendada merekaablitest emiteeruva elektromagnetvälja potentsiaalset negatiivset mõju demersaalse ja bentopelaagilise eluviisiga kalaliikidele, **p e a b** kaablid merepõhja süvistama või need katma. Kasutatavad kaablid **võiksid** eelistatult olla vahelduvvooluga ja kolmetuumalised. Nii väheneb magnetväljade emissioon, sest tuumakonduktorite vahel on lühike vahemaa. Keskkonnamõju vaatepunktist on sellise kaabli konstruktsioon kindlasti eelistatuim. Juhul kui ühendamiseks otsustatakse siiski kasutada kolme

eraldi alalisvoolu kaablit, siis peavad need kaablid asetsema üksteise vahetus läheduses, et vähendada nendest tulenevaid magnetvälju (TTJA otsus nr 1-7/25-378).

Veealused arheoloogiaväärtused

3.5.20. Kui on selgunud tuulepargi ehitiste täpsed asukohad, **tuleb** sukeldujate või allveeroboti abil kontrollida objekte, mida tuulepargi ehitustööd otseselt võivad mõjutada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata objektidele - Saa_0027, Saa_0028, Saa_0029, Saa_0067 ja Saa_0071. Objektide kontrollimine on vajalik juhul, kui need jäävad vee erikasutuse positsioonile lähemale kui 500 m. Uuringute kavandamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga.

3.5.21. Kui tööde käigus tuleb välja arheoloogiline leid (näiteks veesõiduki jäänused), siis peab tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ja teatama sellest Muinsuskaitseametile (TTJA otsus nr 1-7/25-378).

Lennuliiklus

3.5.22. Vundamentide paigaldamisega seotud vee erikasutuse positsioonide paika panemisel **peab** arvestama, et kui tuulikud ei ole paigaldatud ruudustikku, siis peab tagama minimaalse SAR *access lane* laiuse 1 km. SAR *access lane* tuleb eraldi markeerida.

Muud asjakohased nõuded

3.5.23. Meretuulepargi ehitusprojekti koostamise käigus täpsustada erosioonikaitse rajamise vajadust (VV korraldus nr 95).

3.5.24. Teha koostööd arendajatega, kes kavandavad ühenduskaablitega ristuvaid ehitisi (TTJA otsus nr 1-7/25-378).

Töökorralduslikud nõuded ja tingimused Keskkonnaameti kaalutlusel

3.5.25. Keskkonnaloas ei fikseerita täpsed vee erikasutuse positsioone (potentsiaalsete kaablite ja tuulikute asukohtasid), vaid markeeritakse vee erikasutuse esialgsed positsioonid. Vee erikasutuse täpsed positsioonid pannakse paika edasiste uuringute järgselt ning need võivad nihkuda võrreldes esialgse kavaga (vt joonis 2). Nihutamine peab olema kooskõlas KMH aruandes tooduga ning keskkonnaloas, tuulepargi hoonestusloas ja eksportkaabli hoonestusloas seatud nõuetega. Lähtuvalt eeltoodust fikseeritakse vee erikasutuse positsioonide nihutamise põhimõtted keskkonnaloas.

3.5.26. Keskkonnaluba annab õiguse üksnes vee erikasutuseks ja käesoleval juhul on vee erikasutuseks süvendamine, tahkete ainete paigutamine, süvenduspinnase paigutamine veekogu põhja ja kaadamine. Vee erikasutusel puudub iseseisev eesmärk ilma uue võimaliku tuulepargi rajamiseta. Keskkonnaluba ei anna õigust mereala kasutamiseks ega sinna tuulepargi rajamiseks tuuleenergia tootmise eesmärgil. Õiguse mereala kasutamiseks annab hoonestusluba (ehitusseadustik (**EhS**) § 113¹ lg 1) ning ehitamise õiguse annab ehitusluba (EhS § 38 lg 1). Lähtuvalt eeltoodust, keskkonnaluba ei asenda muid õigusaktides ette nähtud ja tuulepargi rajamiseks vajalikke lubasid. Ainuüksi keskkonnaloa alusel ei tohi keskkonnaloaga lubatud töid

tegema hakata. Lähtuvalt eeltoodust fikseeritakse need asjaolud keskkonnaloas.

3.5.27. Taotluses on kaadamisalad määratud lähtuvalt KMH aruandes lk 25 ja 57 toodud suunistest. Taotluses on kirjeldatud kaadamisalade mahutavust ja kaadamisalade kasutamise põhimõtteid. Lähtuvalt taotlusest ja HELCOM süvendamise ja kaadamise juhisele sätestatakse keskkonnaloas kaadamise töökorraldus ja tingimused. Gravitatsioonivundamentide paigaldamisel tekkiv süvenduspinnas, mida ei ole võimalik kasutada näiteks vundamendi erosioonikaitseks, tuleb eemaldada ning kaadata ettenähtud kaadamisaladele (SW1, SW2, SW3). Kaadamine toimub kaadamispraami või süvenduslaeva abil. Kaadamisala valik teostatakse mereoperatsioonide planeerimisel. Kaadamisalasid on valitud kolm, et detailisel tööde kavandamisel ja teostamisel oleks võimalik mõningane paindlikkus tööde optimaalseks ja ohutuks teostamiseks mh arvestades süvenduspinnast transportivate laevade summaarseid teepikkusi. Minimaalselt kasutatakse ühte ala ning maksimaalselt kolme ala. Vaivundamendi või sõrestikvundamendi kasutamisel tuleb paigaldamisel tekkiv pinnas kasutada kasulikult erosioonikaitseks.

Kaadamise **peab** korraldama süstemaatiliselt. Kaadamisala jagatakse ruutudeks ning peetakse arvestust kaadatud pinnase mahu üle. Kaadamisel kasutatavad pargased või laevad **peavad** olema pidevalt jälgitavad laevade automaatse identifitseerimissüsteemi (AIS) kaudu.

Kaadamisala jagatakse tavaliselt väiksemateks sektoriteks või ruutudeks, kuhu kaadamised suunatakse kindla järjekorra või plaani alusel. See aitab kontrollida ladestamise täpset asukohta, jaotada ladestatavat materjali ühtlasemalt, piirata otsese mõju ulatust merepõhjale, korraldada kaadamist järk-järgult, mitte kogu alal korraga. Selline lähenemine võimaldab paremini jälgida, kuhu materjal on juba ladestatud ja kuhu mitte.

Kui kaadamine toimub kontrollitud ruutudes, koondub kaadamise mõju väiksemale alale. Sama ruutu kasutatakse maksimaalselt enne uue ala kasutuselevõttu.

Seetõttu jääb suurem osa merepõhjast häirimata. Kui kaadamine toimuks ilma jaotuseta, võiks materjal kattuda suurel alal õhukese kihina. See suurendaks häiritud merepõhja pindala. Põhjaelustikul on parem taastumisvõimalus, kui osa alast jääb kasutamata ja sealne elustik säilib ja saab hiljem häiritud ala taasasustada.

Seega, meetmete rakendamisel on võimalik minimeerida kaadamise mõju merepõhja elupaikadele ja merepõhja terviklikkusele ning tagada, et kaadamine toimub üksnes ettenähtud aladel ja lubatud korras ning ei seata ohtu veekaitse eesmärkide saavutamist. Kaadamisala ruutudeks jagamine muudab kaadamistegevuse paremini juhitavaks ja kontrollitavaks.

3.5.28. Eesti Merestrateegiast ja Euroopa Liidu looduse taastamise määrusest (EL 2024/1991, jõustunud 2024 a) tulenevalt on riigil kohustus hinnata merepõhja elupaigatüüpide kao ja häiringute pindalalist ulatust. Vee erikasutuse aastaaruandes peab loa omanik andma aru vee erikasutuse mahu osas kogu vee erikasutuse ala lõikes (vt ptk 3.10.). Aastaaruannetes ei tooda ära täpseid vee erikasutuse positsioone ega edastata vastavaid GIS andmeid. Seega, lähtuvalt riigi aruandluse kohustusest, **peab** pärast vee erikasutuse lõppu kaardistama võimalikult täpse pindalalise info rajatud tuulikuvundamentide ja kaablitrasside kohta. Selle põhjal **tuleb** koostada

GIS andmestik, kuhu on geoobjektidena kantud tuulikuvundamendid ning kaablitrassid. GIS andmestik tuleb edastada Keskkonnaametile (vt ptk 3.10.). Teave on oluline hindamaks merepõhja elupaigatüüpide kao ja häiringute pindalalist ulatust ning EL õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmiseks.

3.5.29. Taotluses on öeldud, et u 6 % eksportkaablite pikkusest kaetakse täiendava kivimaterjaliga, Kihelkonna lahe osas lisatakse kive 17 650 m³, ümberarvutatult on see u 3,7 km pikkuselt. Taotluses ei ole öeldud, milline lõik täpselt kaetakse, samuti ei ole see välja toodud KMH aruandes. Eeldatavasti on ranniku piirkonnas pehmed setted ja kasutatakse veesurve tehnoloogiat. KMH aruandes läbiviidud hinnangud (nt tabel 3.10-2 Riksu lahe linnuala asjakohane hindamine) on lähtunud eeldusest, et linnuala piires kaabel süvistatakse („Merekaablid paigaldatakse alternatiiv 2 korral linnuala ulatuses *dig-it* roomiku abil, mis on spetsiaalselt ehitatud kaablite matmiseks merepõhja“ lk 174), mitte ei kaeta mujalt toodava kivimaterjaliga. Teine variant, mida rannajoonel paigaldamisel on kirjeldatud, on suundpuurimine (KMH aruanne lk 183). Kaablite kivimaterjalidega katmist Riksu lahe hoiualal (st ka linnu- ja loodusala) ei ole KMH aruandes, sh linnu- ja loodusala seonduvas asjakohases hindamises käsitletud. Seega, ettevaatuspõhimõttest täpsustame, et „**Riksu lahe hoiualal (ega selle mõjusfääris) ei ole kaabli kividega katmine lubatud**“, kuna sellise tehnoloogia mõjusid ei ole hinnatud. Lisaks, selline tehnoloogia ei võimalda rakendada liivamadala elupaigatüübi leevendusmeetet (meriheina koosluste taastamine).

3.5.30. Kui edaspidise protsessi käigus tuleb ühenduskaabli asukohta muuta lähtuvalt Eesti-Läti IV elektriühenduse riigi eriplaneeringu tulemustest (nt muutub oluliselt Eleringi maismaale rajatava alajaama asukoht), tuleb uuest kavandatavast ühenduskaabli asukohast lähtuvalt hinnata selle mõju Natura võrgustiku aladele. Trassi muutumisel on vajalik ka keskkonnanaloa muutmine.

3.6. Seire nõuded

3.6.1. Pidades silmas keskkonnanaloa eset (vee erikasutus), lähtuvalt KMH aruande ptk-st 7.4, võttes aluseks VeeS § 193 lg 1 p 5 ja KeÜS § 53 lg 1 p 9, seatakse keskkonnanaloale seire nõuded (loa tabel V8).

3.6.2. Vee erikasutuse eelse seire teostamise realistlik aeg on täpselt teadmata. On suur tõenäosus, et seire meetodid arenevad ning muutuvad täpsemateks ja tulemuslikumateks. Seega ei ole otstarbekas lõplikult fikseerida seirekava koos kõigi detailidega käesolevas korralduses. Seega määratakse keskkonnanaloale etappide kaupa seire põhivaldkonnad ja suunised, kuid seire detailne kava tuleb koostada enne vee erikasutuse eelse seire algust.

3.6.3. Detailne seirekava tuleb koostada arendaja ja pädeva eksperdi koostöös ning kooskõlastada Keskkonnaametiga (vt kõrvaltingimus 1.4.1.). Seirekava koostamisel tuleb lähtuda keskkonnanaloa korralduse peatükkidest 3.5. ja 3.6., KMH aruande ptk-st 7.4., TalTech poolt 2025. a. koostatud juhise „Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel“[\[11\]](#) (vee kvaliteedi hindamise metoodika), Tartu Ülikooli Mereinstituudi poolt 2025. aastal koostatud juhise „Merepõhja elustiku ja elupaikade uuringute meetodid“[\[12\]](#) (merepõhjaelupaikade uuringu metoodika)

ning HELCOM juhistest[13]. Seirekava peab hõlmama kõiki ptk 3.6 toodud seire valdkondi, nii vee erikasutustööde eelset, vee erikasutustööde aegset kui ka vee erikasutustööde järgset seiret. Samuti tuleb seirekavas fikseerida proovivõtu- või vaatlusmeetodid, mida loa omanik peab järgima, täpsustada, millise sagedusega ja formaadis tuleb seiretulemusi ja aruandeid esitada ning kuidas seireandmeid tööde planeerimisel arvestada. Asjakohasel juhul peab seirekava andma sisendi leevendusmeetmete rakendamiseks. Keskkonnaloa raames tehtav seire (proovide võtmine ja nende analüüs) peab vastama (või olema kooskõlas) riikliku keskkonnaseire programmi mereseire alaprogrammis[14] kasutatavatele seiremetoodikatele ja kvaliteedinõuetele ning veeseaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri asjakohastele määrustele[15],[16],[17],[18]. Seirekava koostamisel lähtuda parimast olemasolevast teadmisest tuvastamaks vee erikasutusega kaasnev mõju. Seire läbiviimisel tuleb tagada ka võrreldavus varasemate uuringute tulemustega.

3.6.4. Detailne seirekava tuleb esitada kooskõlastamiseks KOTKAS süsteemi kaudu vähemalt pool aastat enne vee erikasutustööde eelsete seiretööde algust (vt ptk 3.10.). Sel viisil on seirekava keskkonnaloa juures fikseeritud ja kõigile kättesaadav.

3.6.5. Seire valdkonnad, mis on seotud konkreetselt tuuliku mastidega ja tuulegeneraatorite tööga (linnud, nahkhiired, müra, raadiosidesüsteemide ja AIS süsteemi mõõdistused, hüljeste järelseire) on seotud tuulepargi hoonestusloaga. Neid valdkondi keskkonnaluba ei dubleeri, kuna neil puudub vahetu seos vee erikasutusega.

Vee erikasutuse eelne seire

Pinnase seire

3.6.6. Tuulikuvundamentide paigaldamisega seotud vee erikasutuse positsioonides teha ehitusgeoloogiline uuring.

3.6.7. Tuulikuvundamentide paigaldamisega seotud vee erikasutuse positsioonides ja 200 m raadiuses igast positsioonist peab enne vee erikasutusega alustamist dokumenteerima merepõhja omadused: sette orgaanikasisaldus ning lisaks määrata mobiilse fosfori sisaldus. Selgitame, et KMH aruandes tugineda üldisele P sisaldusele (P kogused on väga väikesed, KMH aruanne lk 63). Mobiilse fosfori osas teavet ei ole. Vastav seire võimaldab hinnata KMH aruandes tehtavate järelduste paikapidavust ja annab sisendi vee erikasutuse aegsele ja vee erikasutuse järgsele vee kvaliteedi seirele. Ka vee kvaliteedi hindamise metoodikas on peetud oluliseks, et oleks asjakohane teave setete koostisest. Täpne mobiilse P analüüside arv tuleb fikseerida seirekavas.

Merepõhja elupaigad ja elustik

3.6.8. Ühenduskaabli asukoha valiku järgselt tuleb valitud trassikoridoris ette näha ehituseelne elupaikade kaardistamine, et minimeerida ja leevendada mõju merepõhja elupaikadele. Ühenduskaabli trassil detailse meriheina koosluste paiknemise kaardistamine. Kaardistuse ulatus peab hõlmama kogu potentsiaalset mõjuala (sügavusvahemik 0-6 m, 300 m mõlemale poole kaablitrassist). Kaardistusest tuleb lähtuda meriheina koosluste taastamisel (vt p 3.5.10.).

3.6.9. Juhul, kui ühenduskaabli asukohta tuleb muuta lähtuvalt Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu tulemustest (nt muutub oluliselt Eleringi maismaale rajatava alajaama asukoht), tuleb ehituseelselt ette näha ühenduskaabli alal elupaikade kaardistamine, et minimeerida ja leevendada mõju merepõhja elupaikadele.

Hülged

3.6.10. Allveemüra uuringus seatud eelduste kontrollimiseks on vaja täiendavalt mõõta heli levikukadu. Heli allikas võib olla kas impulsiivne või pidev lairibaline ja see tuleks asetada tulevase vaia paigaldamise kohta. Heli edastamise mõõtmised tuleks teha detsidekaadide kaupa, pöörates erilist tähelepanu madalatele sagedustele 100-300 Hz, kus on märkimisväärne helikiirus nii ehitus- kui ka kasutusetapis. Parem aeg mõõtmisteks on kevad, sest sel perioodil on heli levikadu kõige väiksem, mis annab konservatiivsema helilevi hinnangu.

Vee erikasutuse aegne seire

Merevee kvaliteet

3.6.11. Veesamba ja veekvaliteedi seire. Seire peab koosnema regulaarsetest uuringutest ehituse (sh vee erikasutuse) mõjude dokumenteerimiseks. Seirekava koostamisel lähtuda vee kvaliteedi hindamise metoodikast.

3.6.12. KMH aruandes on markeritud heljumi seire teostamise vajadus, kui ühenduskaableid paigaldatakse produktiivseimal vegetatsiooniperioodil (15. aprill kuni 31. august). Ettevaatuspõhimõttest lähtuvalt tuleb heljumi seiret teostada ka väljaspool vegetatsiooniperioodi, et minimeerida heljumi kandumine Pilguse lahe suunas või Riksu ranniku hoiualal. Seega määratakse loale seire nõue „Eksportkaabli paigaldamise ajal tuleb reaalajas jälgida tööde käigus tekkiva heljumi levikut. Heljumi kontsentratsiooni looduslik foon tuleb määrata ja fikseerida ehitustegevuse eelselt. Heljumi leviku operatiivseirest tuleb lähtuda tööde korraldamisel.“ Sel viisil töid korraldades on mõjud seoses heljumi tekke ja levikuga minimeeritud. Kuna eelduslikult ei paigaldata eksportkaableid talvisel ajal ja suurte tormidaga, siis heljumi seire kohustusliku perioodi pikendamine on lühike ning ei ole seeläbi liialt koormav meede. Heljumi seire reaalajas võimaldab operatiivselt heljumi levikut järgida ning operatiivselt töid korraldada ning võimalikud negatiivsed mõjud välistada.

Merepõhja elupaigad ja elustik

3.6.13. Merepõhja elupaikade ja elustiku seire. Seire peab koosnema regulaarsetest vaatlustest ehituse (sh vee erikasutuse) vahetute mõjude dokumenteerimiseks. Seire peab hõlmama nii tuulikute alasid kui ka kaablikoridoride ala. Seirekava koostamisel lähtuda merepõhja elupaikade uuringu metoodikast.

Kalastik

3.6.14. Kalastiku operatiivseire kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste dokumenteerimiseks. Seire peab hõlmama nii tuulikute arendusalasid kui ka kaablikoridoride ala. Kalade seire peaks toimuma esimeste tuulikute paigaldamisel ja kaablitöödel.

Hülged

3.6.15. Mõõta vaiade paigaldamisel tekkivat müra allikataset. Mõõtmised tuleb teostada vastavalt standardile ISO 18406 ja eelistatavalt samades mõõtmispunktides kui ehituseelses etapis. Tuleb jälgida, et hüdrofonide dünaamiline mõõteulatus oleks piisav, et võimaldada kõrgeima eeldatava helirõhu registreerimist ilma moonutusteta. Tuleks jälgida vähemalt nelja vaia paigaldamist kogu nende paigaldusperioodi jooksul.

Vee erikasutuse järgne seire

Merevee kvaliteet

3.6.16. Veesamba ja veekvaliteedi seire. Seire peab koosnema regulaarsetest uuringutest ehituse (sh vee erikasutuse) järgsete ja rajatiste mõjude dokumenteerimiseks. Seirekava koostamisel lähtuda vee kvaliteedi hindamise metoodikast.

Merepõhja elupaigad ja elustik

3.6.17. Merepõhja elupaikade ja elustiku seire. Seire peab koosnema regulaarsetest vaatlustest ehituse (sh vee erikasutuse) poolt häiritud koosluste taastumise jälgimise dokumenteerimiseks. Seire peab hõlmama nii tuulikutealasid kui ka kaablikoridoride ala. Seirekava koostamisel lähtuda merepõhjaelupaikade uuringu metoodikast.

3.6.18. Uue substraadi tekkimisest veesambasse kaasneva võimaliku mõju ulatuse selgitamiseks ja leevendusmeetmete rakendamiseks on vaja seirata uue tahke substraadi koloniseerimist. Selleks tuleks jälgida tuulepargi erinevates osades (näiteks kõige läänepoolsemas ja idapoolsemas osas) tuulikuvundamentide koloniseerimist kogu sügavusvahemiku ulatuses. Kuna uue substraadi koloniseerimine on pikaajaline protsess, mis sisaldab eri etappe ja koosluse tüüpe, tuleks seiret läbi viia vähemalt 10 aasta jooksul. Esimesel kolmel aastal kuni neli korda aastas ja hiljem sagedusega üks kord aastas. Jälgitavateks parameetriteks oleks kinnitunud elustiku liigiline koosseis, katvus (taimestik ja loomastik) ja arvukus (loomastik).

Kalastik

3.6.19. Seire kalastiku liigilise koosseisu ja arvukuse muutuste dokumenteerimiseks. Seire tuleb läbi viia igal aastal esimese viie aasta jooksul, pärast mida tuleks anda hinnang seirega jätkamise kohta. Seire peab hõlmama nii tuulikutealasid kui ka kaablikoridoride ala.

3.7. Kõrvaltingimuste seadmine

KMH aruandes ptk-s 7.2. on välja toodud, et leevendusmeetmed on antud seniseid uuringute tulemusi ning meretuuleparkide kohta olemasolevaid teadmisi silmas pidades. Juhul, kui järeelseire käigus lisandub uut või täiendavat teadmist, et KMH aruandes toodud prognoosid on eeldatavalt kaasnevat mõju alahinnanud, tuleb seire tulemustest lähtuvalt rakendada. Lisaks, KMH aruande ptk-s 7.4. on toodud välja põhimõtte, mille kohaselt seire kavandamisel lähtutakse tolle hetke parimast teadmisest.

Lähtuvalt eeltoodust ja HMS § 53 lg 2 p 2 ja 3 alusel seatakse keskkonnaloale järgnev kõrvaltingimus:

Detailne seirekava tuleb esitada Keskkonnaametile kooskõlastamiseks vähemalt pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust, kooskõlastatud seirekava saab keskkonnaloa osaks ja sellest tuleb lähtuda seire teostamisel ja seiretulemuste esitamisel. Kui seire käigus lisandub uut ja täiendavat infot, siis on võimalik seire tulemustest lähtuvalt keskkonnaloa tingimused üle vaadata ja vajadusel keskkonnaluba muuta.

3.8. Loa andmisest keeldumise aluste hindamine

3.8.1. SWE KMH aruande lk 7 on välja toodud, et KMH aruande koostamisel oli eesmärgiks haldusmenetluskooormuse vähendamine, st et KMH tulemusi saaks võtta aluseks nii hoonestusloa kui edasiste meretuulepargi rajamiseks vajalike järgnevate lubade (keskkonnaluba ja ehitusluba) andmisel, ning tulevikus dubleeriva keskkonnamõju hindamise algatamise vältimine. Selleks koostati KMH programm ja KMH aruanne, lähtudes koostamise ajal parimast olemasolevast teadmisest ning arvestades tol ajal kehtinud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) nõudeid.

3.8.2. Keskkonnaamet koostas eelhinnangu, et hinnata, kas KMH aruanne annab piisavalt teavet keskkonnaloa andmise üle otsustamiseks. Eelhinnangu kohaselt ei ole taotluses kirjeldatud tegevus võrreldes KMH aruandes käsitletud tegevusega muutunud. Lähtuvalt eelhinnangust, ei ole ka muud asjaolud muutunud: KMH nõuetele vastavaks tunnistamise ajaga võrreldes ei ole muutunud õiguslik olukord, keskkonnaseisundi andmed, kaitstavate liikide info, uued teadusuuringud projektialal, uued projektid piirkonnas jne. Eelhinnangus on tuginetud ka uuematele teadusuuringutele/metoodikatele. Uuemad uuringud täpsustavad olemasolevat teadmist, kuid ei muuda KMH põhilisi järeldusi, ega too esile uusi, KMH-s hindamata olulisi keskkonnamõjusid, vaid toetavad KMH aruandes tehtud järeldusi. Seega on otsustajal olemas piisav teave loa andmise üle otsustamiseks.

3.8.3. Pärast SWE meretuulepargi KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamist on Eestis valminud täpsemad juhendmaterjalid tuuleenergeetika arenduste keskkonnamõju hindamiseks^[19]. See ei tähenda siiski, et SWE meretuulepargi KMH aruandes kasutatud metoodika oleks olnud puudulik või selle põhjal tehtud järeldused ebaõiged. Juhendmaterjalid koostati ajal, mil Loode-Eesti, Saare-Liivi ja SWE meretuuleparkide KMH aruanded olid juba heaks kiidetud või heakskiitmise lõppjärgus. Seetõttu lähtuvad juhendmaterjalid olukorrast, kus peab hindama uute meretuulepargi arenduste lisandumist piirkondades, kus on juba olemas kavandatavad arendused. Seetõttu ei saa hiljem valminud juhendmaterjalide alusel tagasiulatuvalt järeldada, et varem koostatud ja kehtivate nõuete kohaselt heaks kiidetud KMH aruanded oleksid olnud ebapiisavad või õigusvastased. Juhiste eesmärk on suunata uuringute faasis olevad arendused ühist metoodikat kasutama. Uute juhiste järgimine on asjakohane eelkõige pooleliolevates mõjude hindamises, sest iga järgnev projekt ja potentsiaalne koosmõju vajab detailsemat analüüsi. Käesoleval juhul on Keskkonnaamet analüüsinud vee erikasutusega seotud mõjusid sh mõju merestrateegia eesmärkidele eelhinnangus. Uutest juhistest tuleb lähtuda detailse seirekava koostamisel.

3.8.4. Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine loa andmisest keeldumise aluseid (KeÜS § 52 lg 1 ja 2, VeeS § 192). SWE KMH aruande kohaselt ei kaasne tegevusega, sh vee erikasutusega, olulist negatiivset mõju vee kvaliteedile, merepõhja elupaikadele ega elustikule. Seetõttu puudub keskkonnaoht, sest olulise ebasoodsa mõju tekkimise tõenäosus ja mõju olulisus ei ole tuvastatud. Lähtuvalt eeltoodust ei seata ohtu veemajanduskavade[20] ja merestrateegia[21] eesmärkide (hea keskkonnaseisund) saavutamist (vt ka eelhinnangu ptk 1.3.1. ja 1.3.6. ja korralduse ptk 3.4.).

3.8.5. Kaadamine korraldatakse vastavalt KMH aruandes ja HELCOM süvendamise ja kaadamise juhises[22] tooduga. Kaadamisele ei ole olemas alternatiivseid võimalusi süvenduspinnase taaskasutamiseks või ladestamiseks maismaal viisil, mis ei kujuta ohtu inimese tervisele ega keskkonnale ega ole ebaproportsionaalselt kulukas.

3.8.6. KMH aruande raames tehtud Natura asjakohases hindamises toodi välja, et tegevusel puudub ebasoodne mõju kõikidele hinnatud Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele. Seega puudub ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele ja nende kaitse-eesmärkidele ka vee erikasutusel (vt eelhinnangu ptk 1.3.6.).

3.8.7. KMH aruande kohaselt tuleb lähtuda KMH aruandes välja pakutud keskkonnameetmetest. Lähtuvalt eeltoodust, vee erikasutusega seotud keskkonnameetmed (sh seire) kantakse keskkonnaloale (vt ptk 3.5. ja 3.6.).

3.8.8. Keskkonnaloa taotluses on märgitud maksimaalsed vee erikasutuse mahud ja alternatiivseid vee erikasutuse viisid (st tehnoloogiaid). KMH käigus on hinnatud erinevaid tehnoloogilisi alternatiive ning on jõutud järeldusele, et ükski neist ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, tehnoloogiate mõjud on võrreldavad ja leevendatavad. Keskkonnaluba peab tagama keskkonnakaitse eesmärgi saavutamise, kuid ei pea põhjendamatult piirama loa omaja võimalusi valida sobiv tehniline lahendus. Seega ei ole põhjendatud piirata keskkonnaloaga vee erikasutust ainult ühe konkreetse tehnoloogiaga. Keskkonnaloale määratakse maksimaalsed vee erikasutuse mahud ja alternatiivsed vee erikasutuse viisid.

3.8.9. Keskkonnaloa taotluses on märgitud vee erikasutus mõlemal eksporttrassi alternatiivil. KMH aruandes ei välistatud kumbagi trassialternatiivi. Trassi lõplik valik sõltub alajaama lõplikust asukohast. Keskkonnaloa andmine mõlema trassi ulatuses võimaldab vaadata eksportkaabli kulgemist tervikuna ja leida koos maismaaosaga väikseima keskkonnamõju ja tehniliselt ratsionaalseim lahendus.

3.8.10. Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS § 23). Vee erikasutuseks võõral maatükil ei ole maaomaniku nõusolek nõutav sellise maatüki kasutamise korral, mis asub riigi omandisse kuuluva veekogu all (VeeS § 186 lg 2). Seega ei ole hoonestusluba, mis kõnealusel juhul annaks õiguse riigi omandisse kuuluva veekogu ehitisega koormamiseks, keskkonnaloa andmisel nõutav. Lubade taotlemise järjekord ei ole reguleeritud. Meretuulepargi rajamiseks peavad olemas kõik vajalikud load (vt keskkonnaloa tingimus p 3.5.26.).

3.8.11. Lähtuvalt eeltoodust, on kavandatav vee erikasutus keskkonnameetmete rakendamisel kooskõlas kehtiva õigusega. Puuduvad alused keskkonnaloa andmisest keelduda.

3.9. Keskkonnaloa kehtivus

3.9.1. VeeS § 189 lg 1 kohaselt on vee erikasutuse keskkonnaluba tähtajatu, v.a kui tegevus on ühekordne (VeeS § 189 lg 1 p 2). Keskkonnaluba taotletakse kehtivusega 15 aastat. Taotluse kohaselt on kavandatav vee erikasutus vajalik tuulegeneraatorite ja alajaamade vundamentide ning kaablite paigaldamisel. Lähtuvalt KMH aruande peatükkidest 2.2.7. ja 7.4.1. on enne vee erikasutusega alustamist vajalikud täpsemad geoloogilised uuringud, ehituseelne seire ja alles sellele järgneb rajamisetapp. Lisaks, enne vee erikasutuse algust on vajalik veel ehitusloa taotlemine. Lähtuvalt eeltoodust antakse keskkonnaluba kehtivusega 15 aastat, selle perioodi jooksul on võimalik teha vajalikud ettevalmistused ja uuringud ning ellu viia ka vee erikasutus.

3.9.2. KeÜS § 62 lg 1 p 3 sätestab, et keskkonnaloa andja tunnistab keskkonnaloa kehtetuks, kui loa alusel lubatud tegevust ei alustata kahe aasta jooksul loa andmisest arvates. KeÜS kommentaaride[23] kohaselt aitab see loa kehtetuks tunnistamise alus vältida piiratud ressursi – milleks loodusvarasid tuleb pidada – kasutusõiguse reserveerimist piiramatuks ajaks. Samuti on sellise regulatsiooni eesmärgiks tagada, et teatud ajal olnud informatsiooni alusel (nt KMH aruanne) antud õiguse realiseerimist ei lükataks kaugesse tulevikku ja sellega seotud kohustusi (nt seirekohustused) ei hakataks täitma kauges tulevikus arvestades, et keskkonnaolukord on ajas pidevalt muutuv. Siiski tõdetakse, et mahukate tegevuste puhul võib ka tegevuse ettevalmistusi lugeda tegevuse alustamisena. Ka käesoleval juhul on põhjendatud ettevalmistavaid tegevusi (ehitusgeoloogilised uuringud, ehituseelne seire, ehituslubade taotlemine ja saamine) lugeda tegevuse alustamisena, kuna need on vee erikasutuse tegevuste alustamise lahutamatuks osaks.

3.10. Nõuded teabe esitamiseks

3.10.1. Keskkonnaloa omaja on kohustatud vastavalt VeeS § 195 lg 1 esitama üks kord aastas keskkonnaloa andjale aruande VeeS § 187 p 1–6, 9, 11, 15 ja 18 nimetatud tegevuse kohta, st veekasutuse aruande. Keskkonnaloa omaja esitab aruande, kui VeeS § 187 punktis 8, 10, 11 nimetatud tegevus toimub meres. Veekasutuse aastaaruanne esitada vastavalt kehtivale korrale. Aastaaruanne esitamise kohustus tekib keskkonnaloa andmisel. Aastaaruanne tuleb esitada ka juhul kui vee erikasutusega seotud tegevust ei ole reaalselt toimunud. Vee erikasutuse aastaaruanne esitatakse üks kord aastas KOTKAS süsteemi kaudu.

3.10.2. Detailne seirekava tuleb koostada arendaja ja pädeva eksperdi koostöös ning kooskõlastada Keskkonnaametiga KOTKAS süsteemi kaudu vähemalt pool aastat enne vee erikasutuse eelsete seiretööde algust.

3.10.3. Esitada pärast vee erikasutuse lõppu KOTKAS süsteemi kaudu võimalikult täpne pindalaline info rajatud tuulikuvundamentide, kaablitrasside ja kaadamisalade kohta. Andmed esitada GIS andmestikuna, kuhu on geoobjektidena kantud tuulikuvundamendid, kaablitrassid (nii tuulepargisisesed kui välisühendused) kui ka kaadamisalad. GIS andmestik esitada hiljemalt üks aasta peale vee erikasutuse lõppu.

3.10.4. Vähemalt kolm päeva enne vee erikasutusega seotud töödega alustamist teavitada sellest Keskkonnaametit kirjalikult.

3.10.5. Tööde käigus tekkivatest muudatustest informeerida Keskkonnaametit kohe.

3.11. Ettepanekute ja vastuväidete kaalumine

Eelnõule esitasid ettepanekuid ja vastuväiteid S.V., M.M. M.A. ja Saaremaa Vallavalitsus. Keskkonnaameti seisukohad on toodud järgnevalt. Keskkonnaamet on täiendanud käesolevat korraldust ja eelhinnangut lähtuvalt ettepanekutest, kui see on olnud asjakohane.

S.V. ettepanekud ja vastuväited

3.11.1. Vajavad täiendavat hindamist:

- ühenduskaablite rajamisega kaasnev setete liikumine ja kumulatiivne mõju;
- vaivundamentide rajamisel tekkivate puurimisjääkide kogus ja levik;
- lubjakivi puurimisel tekkivate mineraalsete peenosakeste käitumine merekeskkonnas;
- ehitusaegsete tööde samaaegne mõju ning võimalik heljumipilvede kattumine.

Selgitame, et:

- KMH koostamisel tuginedi eksportkaabli ala puhul olemasolevale geoloogilisele teabele ning eeldati, et kaablipaigaldamise tehnoloogiad ja nende kasutamise osakaal on võrreldavad meretuulepargisest kaablite paigaldamisega. Sellest tulenevalt hinnati ka eksportkaabli paigaldamisega kaasnevat heljumi teket olemasolevate andmete põhjal ning eraldi hajumismudelit ei koostatud. Lisaks, Keskkonnaamet kõrvutas KMH hinnanguid teiste mõjude hindamiste raames tehtud hinnangutega. Keskkonnaamet on seisukohal, et ei ole alust arvata, et KMH aruandes tehtud järeldused paika ei pea. Keskkonnaamet täiendas eelhinnangus setete heljumisse paiskumise temaatikat. Ptk-s 1.1.1. kirjeldati täpsemalt kasutatavaid tehnoloogiaid ja heljumi tekkimist; ptk-s 1.1.5.1 täpsustati heljumi modelleerimise tulemustega seotud asjaolusid, toodi välja heljumi maht m³; ptk-s 1.3.1.1. täpsustati heljumi levikuga seotud mõjusid, toodi välja ranniku piirkonnas vabaneda võiva heljumi maht.
- KMH aruandes on markeeritud vaivundamendi puurimisjäägi kogus, mudeldatud on puurimisega kaasnevat heljumi levikut. Seega on teema KMH aruandes käsitletud. KMH aruandes on modelleerimisel lähtutud reaalsest töökorraldusest: iga tuuliku vundament paigaldatakse järjestikku 48 tunni jooksul, st algusega, mis on määratud 48 tunniks. 01-03-2017 on vundamenditööd lõpetatud 15-09-2017, mis vastab realistlikule kevadsuvisele perioodile. Täiendasime vastavalt ka eelhinnangu ptk 1.1.1. ja 1.1.5.1.
- Mudeldamisel on lähtutud piirkonna pinnase omadustest: ülemine merepõhja setete kiht (paksus keskmiselt ~3,9 m), mis sisaldab kuni 80% peeneteralisi setteid, ja alumine lubjakivikiht, mis sisaldab kuni 30% peeneteralisi setteid (KMH aruande lisa 3.2. lk 10). Täiendasime vastavalt ka eelhinnangu ptk 1.1.5.1.
- KMH aruandes on süvendamise ja kaadamise samaaegsust modelleeritud. Tehnoloogiliselt toimub vaid ühe vundamendi korraga rajamine. Senise praktika kohaselt toimub ühe vundamendi rajamine korraga (vajalik spetsiaalselt konkreetse tuulepargi rajamiseks kohandatud laeva). Eksportkaabli rajamisega seotud mõjud ja tuuleprgi rajamisega seotud mõjud ei kumuleeru, kuna tuulepargi rajamisega seotud mõjud rannikuni ei ulatu.

Täiendasime vastavalt ka eelhindangu ptk 1.3.7.

3.11.2. Arvestades kaablitrassi pikkust ja paigaldustehnoloogiat, ei ole aruandest võimalik tuvastada:

- milline on eeldatud kaeviku või paigalduskoridori mõõt;
- milline kogus põhjasetet tegelikult eemaldatakse;
- kui suur osa eemaldatud materjalist satub veesambasse;
- millise tehnoloogia alusel on saadud hinnanguline kogus 1500 tonni.

Palun kirjeldada tehnoloogiat, mille korral ligikaudu 70 km kaabli paigaldamisel vabaneks ainult 1500 tonni setteid (umbes 750 m³ materjali). Juhin tähelepanu, et KMH peatükk 2.6.2 ei kirjelda sellist tehnilist lahendust ega anna piisavat alust nimetatud hinnangu kontrollimiseks.

Selgitame, et:

- Kaabli paigaldamise tehnoloogiad (sh kaeviku mõõdud) on käsitletud KMH aruande lisas 1. Täiendasime vastavalt eelhindangu ptk 1.1.1.
- Setete eemaldamise mahud on toodud eelhindangu tabelis 1 ja 3.
- Heljumisse sattuva sette kogust ja mahtu täpsustasime eelhindangu ptk-s 1.1.5.1. ja lisasime vastavad tabelid (tabel 4 ja tabel 5).

Selgitame, et sette kogus 1500 t on setete maht, mis paisatakse heljumisse. See ei ole setete maht, mis süvendatakse. Kõik liigutatav pinnas ei paista heljumisse, valdav osa materjalist langeb kohe merepõhjale. Täiendasime vastavalt eelhindangu ptk 1.1.5.1. ja lisasime vastavad tabelid (tabel 4 ja tabel 5). Mudeli täpne kirjeldus on toodud KMH aruande lisas 3.2.

3.11.3. Juhin tähelepanu, et ühenduskaablite rajamisel tekkiv setete vabanemine võib kumuleeruda tuulikute vundamentide rajamisel tekkiva heljumi ja setete levikuga. Palun hinnata:

- kas ehitusetappide ajaline kattumine on võimalik;
- kas modelleerimisel on arvestatud erinevate tööde samaaegset mõju;
- milline võib olla ühenduskaablite ja vundamentide rajamise koosmõju merekeskkonnale.

Vt vastus p 3.11.1. juures.

3.11.4. Palun täpsustada, milliste modelleerimistulemuste ja eelduste põhjal on selline järeldus tehtud. Eelkõige vajavad selgitamist:

- milline on modelleerimisel kasutatud maksimaalne võimalik levikukaugus;
- milliseid hoovuste ja lainetuse tingimusi kasutati;
- kas hinnati ka ebasoodsamaid levikuolukordi;
- kuidas on arvestatud ehitusperioodi pikkust ja järjestikuste tööde mõju.

Arvestades, et aruandes on varasemalt toodud merepõhja lähedaste hoovuste kiiruseks suurusjärgus 0,1 m/s (umbes 360 m tunnis), ei ole ilma täiendavate arvutusteta põhjendatud

väita, et heljumi levik rannikule on välistatud. Palun esitada põhjendus, millisel füüsilisel või modelleerimislikul alusel on rannikule levimine välistatud.

Selgitame, et:

- Mudeliga arvutati heljumi leviku ulatus ning seda ei määratud mudeli sisendina ette. Modelleerimise tulemuste kohaselt ulatuvad kuni 10 mg/l heljumikontsentratsiooniga alad ligikaudu 5–10 km kaugusele tegevuskoha piiridest. Seega võib väikeses kontsentratsioonis heljum levida kuni 5–10 km kaugusele tegevuskoha piiridest. • Mudeliga seotud asjaolud on kirjeldatud KMH aruande lisas 3.2. Keskkonnaamet ei pea asjakohaseks mudeli detailide täies mahus dubleerimist eelhinnangus.
- KMH aruande lisas 3.2. on selgitatud, et mudeldati võimalikku suurimat mõju (suurim maht, suurem osakaal on antud väikesemõõtmeliste flokulaatide klassile, et olla konservatiivne).
- KMH aruandes on modelleerimisel lähtutud reaalsest töökorraldusest: iga tuuliku vundament paigaldatakse järjestikku 48 tunni jooksul, st algusega, mis on määratud 48 tunniks. 01-03-2017 on vundamentitööd lõpetatud 15-09-2017, mis vastab realistlikule kevadsuvisele perioodile.
- KMH aruande raames antud väited heljumi leviku kauguse osas põhinevad mudeldustel.

3.11.5. Juhin tähelepanu, et kui kaablitööd ja vundamentide rajamine toimuvad samaaegselt, võib tegemist olla kumulatiivse mõjuga, mida tuleb eraldi hinnata.

Vt vastus p 3.11.1. juures. Meretuulepargisest kaablite paigaldamine ja vundamentide paigaldamine ei toimu üldjuhul täielikult üheaegselt ega ka rangelt üksteise järel, vaid töid kavandatakse ja ajastatakse vastavalt ehituslogistikale, ilmastikutingimustele, kasutatavate aluste saadavusele ning tööde tehnoloogilistele sõltuvustele. Selgitame, et tavapärasel praktikal alustatakse enamasti vundamentide rajamisega. Samal ajal või vahetult pärast seda võib alustada tuulepargisest kaablite paigaldamist piirkondades, kus vajalikud rajatised on selleks valmis. KMH aruande lisas 3.2. on antud piisav hinnang olukorrale, kus vundamentide paigaldamise töödele lisandub heljum ka meretuulepargisest kaablite paigaldamisel.

3.11.6. KMH peatükis 3.3.7 (vee kvaliteet) on märgitud: „Järelseire vajadust mõju hindamisel ei ilmnenu.“ Palun selgitada, kuidas jõuti nimetatud järelduseni.

Selgitame, et keskkonnalooga on ettenähtud ka vee kvaliteedi järelseire (vt korralduse p 3.6.16).

3.11.7. Palun täpsustada, milliseid konkreetseid tehnilisi meetmeid nähakse ette puurimisega seotud setete leviku vähendamiseks.

Näiteks ei ole selgelt käsitletud:

- kas puurimisel tekkivaid setteid või puurimisjääke kogutakse;
- kas kasutatakse puurimismuda või muid puurimisvedelikke;
- milline osa puurimisjääkidest jääb merekeskkonda;
- milline osa eemaldatakse või käideldakse muul viisil.

Selgitame, et:

- KMH aruandes on selgitatud, et puurimisjääk jääb vundamendi juurde. Keskkonnaloas on fikseeritud töökorraldus, kus vaivundamendi puurimisjääk jääb vundamendi juurde ja täidab erosioonikaitse rolli. Täpsustame töökorralduse kirjeldust eelhinnangu ptk 1.1.1.
- KMH aruande lisa 1 kohaselt puurimismuda või vedelikke ei kasutata.
- Modelleerimise tulemusel paisatakse merekeskkonda heljumisse setteid mahus 9612 t. Vaivundamendi paigaldamisel on heljumi levik lokaalne, seega ei ole leevendusmeetmed vajalikud.
- Ei ole ette nähtud puurimisjäagi kogumist ja mujale kaadamist.

3.11.8. KMH aruande tabelis 3.2-3 „Modelleerimisel hinnatavad stsenaariumid“ on vaivundamendi stsenaariumide (stsenaariumid 3 ja 4) korral toodud, et 100 tuuliku puhul vabaneb kokku 9612 tonni setteid. Kui tegemist on puurimisega, mitte rammimise või vibropaigaldusega, on vajalik selgelt kirjeldada:

- milline osa ristlõikest tegelikult puuritakse;
- milline on puurava läbimõõt;
- milline on puurimise ülemõõt võrreldes terastoru läbimõõduga;
- kui palju materjali eemaldatakse ühe vundamendi kohta.

Selgitame, et siinkohal on peetud silmas, et 9612 tonni setteid paisatakse heljumisse. Puurimisel tekib kokku 370 000 m³ pinnast. Valdav osa pinnasest jääb merepõhjale, vaid väike osa paiskub heljumisse. Taotluses on toodud: „Hinnang põhineb KMH aruande ptk-l 2.6.2., mille kohaselt ca 9,0 m läbimõõduga vaivundamendi jaoks augu puurimisel tekib kuni 1600 m³ väljakaevatud lubjakivi ühe vundamendi kohta. Praeguses teadmises eeldame, et SWE tuulikute asukohas lasub lubjakivi peal keskmiselt 3,5 m merepõhja setteid, mis suurendab kaevandatud materjali koguhulka ligikaudu 220 m³ ühe tuulik kohta. Eeldame kuni 102 vundamenti (100 tuulikut + 2 alajaama), millest igaühe maht on ca 1820 m³ ja kokku arvutuslikult 185 640 m³. Rakendades tehnilise projekteerimise varuna faktorit 2 on maksimaalne süvendusmaht 370 000 m³“. Puuraugu diameeter on taotluse kohaselt u 0,5 m suurem kui vundament. Vahe betoneeritakse.

3.11.9. Kui eeldada, et ühe vundamendi rajamisega vabaneb 96 tonni materjali ning lubjakivi ja setete keskmiseks tiheduseks võtta ligikaudu 2 t/m³, siis vastab see: $96 \text{ t} / 2 \text{ t/m}^3 = \text{umbes } 48 \text{ m}^3$ eemaldatavale materjalile. Kui 9612 tonni hinnang põhineb ainult toru ümbruse puurimisrõngal, siis tähendab see ligikaudu 5 cm laiust eemalduskihti kogu 35 m sügavuse ulatuses.

Selgitame, et 96 t on heljumisse paisatav materjal mitte aga puuritav materjal. Vt vastus p 3.11.7. juures.

3.11.10. KMH-st ei selgu, millisel viisil käideldakse puurimisel tekkivaid jääke. Palume täpsustada:

Kas lubjakivi puurimisel tekkivad puurimisjääd kogutakse kokku või lastakse need täielikult merekeskkonda? Kui kasutatakse kogumissüsteeme:

- milline on nende eeldatav efektiivsus;
- kui suur osa puurimisjääkidest eemaldatakse;
- kui suur osa jääb hinnanguliselt merekeskkonda?

Kas KMH tabelis toodud 9612 tonni tähendab:

- kogu puurimisel eemaldatava materjali kogust; või
- ainult seda osa materjalist, mis hinnanguliselt satub merekeskkonda? Need kaks suurust võivad olla oluliselt erinevad ning nende eristamine on keskkonnamõju hindamisel oluline.

Selgitame, et KMH aruande lisa 3.2. tabelis 4.1. toodud 9612 tonni tähendab seda osa materjalist, mis hinnanguliselt satub heljumina merekeskkonda. Puurimisel saadav pinnas jääb vundamendi juurde ja täidab erosioonikaitse rolli.

3.11.11. Kas modelleerimisel kasutatud settimisparameetrid põhinevad Saaremaa piirkonna lubjakivi puurimisjääkide tegelikel mõõtmistel; või on kasutatud looduslike mudaste setete omadusi analoogina. Palume esitada põhjendus, miks on lubjakivi puurimisjääkide hüdrodünaamiline käitumine võrdsustatud mudaste setetega.

KMH aruande lisa 3.2 kohaselt lähtuti modelleerimisel Saaremaa läänerranniku uuringuala asukohaspetsiifilistest geoloogilistest andmetest. Mudeli sisendina kasutati piirkonnas määratud merepõhja setete koostist, mille kohaselt koosneb merepõhi ülemisest settekihist (keskmine paksus ligikaudu 3,9 m), mis sisaldab kuni 80% peeneteralisi setteid, ning selle all paiknevast lubjakivikihist, mis sisaldab kuni 30% peeneteralisi setteid. Peeneteraliste setete all peetakse silmas alla 0,6 mm suuruseid osakesi.

Seega ei käsitletud modelleerimisel merepõhja ühtlaselt mudase settena ega kasutatud uuringuala kirjeldamisel analoogiat mõne teise mudase piirkonnaga. Modelleerimine põhines konkreetse ala geoloogilistel andmetel ja uuringutel.

Peeneteraliste osakeste käitumise kirjeldamisel kasutati rahvusvahelises teaduskirjanduses üldtunnustatud teadmisi flokulatsioonile ja settimiskiiruste kohta. Et hinnata võimaliku mõju ulatust ettevaatusprintsibiist lähtudes konservatiivselt, anti mudelis suurem osakaal väiksemamõõtmeliste flokulaatidele, mis settivad aeglasemalt ja võivad püsida kauem veesambas. Selline lähenemine ei tähenda, et uuringuala oleks käsitletud mudase merepõhjaga, vaid et peenosakeste leviku hindamisel kasutati konservatiivseid modelleerimiseeldusi.

3.11.12. KMH lisas 3.2 „Hajumispilve modelleerimine ja morfodünaamiline hindamine“ on kasutatud peenosakeste puhul settimiskiirusi suurusjärgus 0,1–1 mm/s ning käsitletud flokulatsioonile mõju. Palume täpsustada:

- kas 0,1 mm/s settimiskiirus on mõõdetud SWE ala tingimustes või pärineb kirjandusallikatest;
- milliseid osakeste suurusjaotusi kasutati;
- kas hinnati olukorda, kus lubjakivi peenfraktsioon ei flokuleeru või flokuleerub aeglasemalt.

Kui peenosakeste settimine on aeglasem kui mudelis eeldatud, võib:

- pikeneda viibeaeg veesambas;
- suurened levikukaugus;
- suurened mõju kestus. Palume esitada tundlikkusanalüüs aeglasema settimise

stsenaariumiga.

Selgitame, et KMH aruande lisa 3.2. on selgitatud „Flokuleerumise kiirus ja omadused sõltuvad setete omadustest ja võivad piirkonniti erineda. Kuna selline teave ei ole kättesaadav, kasutatakse peeneteraliste setete simuleerimiseks flokuleerumise korral konservatiivset lähenemisviisi.“ Hajumismudelis kasutatud settimiskiirused põhinevad teaduskirjanduses avaldatud väärtustel ning valdkonnas üldiselt kasutatavatel meetodikatel. Selline lähenemine on keskkonnamõju hindamisel tavapärane ning settimiskiiruste mõõtmine igas konkreetses arendusalas ei ole mudeli koostamiseks üldjuhul vajalik. Mudeli eesmärk on hinnata võimaliku mõju ulatust ja suurusjärku, mitte määrata iga üksiku osakese tegelikku käitumist looduskeskkonnas. Mudelis kasutatud parameetrid on valitud lähtudes nende koostamise ajal parimast olemasolevast teadmisest ning need on olnud piisavad, et hinnata kavandatava tegevuse võimalikke keskkonnamõjusid. Ainuüksi asjaolu, et settimiskiirusi ei mõõdetud kohapeal, ei tähenda, et mudeli tulemused oleksid seetõttu ebausaldusväärsed või et mudel ei sobiks keskkonnamõju hindamiseks. Mudeli koostamise sisendiks oli KMH aruande raames tehtud lõimise analüüsid (KMH aruande tabeli 3.2-1.). Kuna mudelis kasutati konservatiivset lähenemist, ei ole osakeste leviku ulatuse alahindamine tõenäoline.

3.11.13. KMH aruandes käsitletakse ehitusperioodi kestusena ligikaudu seitset kuud, kuid aruandest ei selgu piisavalt, kuidas on hinnatud samaaegselt toimuvate tööde kumulatiivset mõju. Palume täpsustada: 1. Kas modelleerimisel hinnati olukorda, kus erinevate tuulikute rajamine toimub samaaegselt ning nende tekitatud heljumipilved kattuvad? Kas hinnati olukorda, kus samaaegselt toimuvad: tuulepargi sisese kaabelduse rajamine; maismaale suunduvate ühenduskaablite paigaldamine? Kas eeldati, et iga tööoperatsiooni käigus tekkinud heljum jõuab enne järgmise töö algust täielikult settida? Arvestades ehitusperioodi pikkust ja tööde võimalikku kattumist, ei pruugi selline eeldus olla realistlik ning võib viia heljumi leviku ja mõju alahindamiseni.

Vt vastus p juures 3.11.1. Lisaks, mudeldamisel on lähtutud konservatiivsetest eeldustest (vt p 3.11.4.). Seega ei ole tõenäoline mõjude alahindamine.

3.11.14. KMH aruandest ei selgu, kas vundamentide puurimisel kasutatakse puurimismuda või muid puurimisvedelikke. Palume täpsustada:

- kas puurimisel kasutatakse puurimismuda või muid stabiliseerivaid vedelikke;
- kas puurimismuda juhatakse tagasi merekeskkonda;
- kui juhatakse, siis kuidas on selle mõju modelleerimisel arvesse võetud;
- kas puurimismuda sisaldab lisaks looduslikule kivimipurule ka muid aineid, mida oleks tulnud keskkonnamõju hindamisel käsitleda.

Selgitame, et KMH aruande lisa 1 kohaselt ei kasutata puurimisel puurimismuda või muid puurimisvedelikke.

3.11.15. Palume täpsustada, millistel uuringutel põhineb järeldus, et lubjakivi puurimisel tekkivad peenosakesed käituvad hüdrodünaamiliselt samamoodi nagu looduslikud mudased setted.

Vt vastust p 3.11.11 juures.

3.11.16. Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et kavandatava vundamenditüübi valikul tuleks hinnata mitte üksnes rajamisaegseid mõjusid, vaid ka võimalikke pikaajalisi mõjusid kogu käitamisperioodi vältel.

Selgitame, et keskkonnaloa ese on vee erikasutus. Seega käesolevas menetluses käsitletakse vee erikasutusega seotud mõjusid.

3.11.17. Samuti leiame, et kavandatava tegevusega kaasnevate võimalike keskkonnamõjude vältimiseks ja vähendamiseks ei ole ette nähtud piisavaid ega piisavalt põhjendatud leevendusmeetmeid. Arvestades uuringutes esinevaid teadmislünki ja määramatusi oleks põhjendatud rakendada ettevaatuspõhimõtet ning nõuda täiendavaid uuringuid, täiendavaid leevendusmeetmeid ning asjakohast ehitusaegset ja tegevusjärgset keskkonnaseiret, et võimalikke keskkonnamõjusid oleks võimalik õigeaegselt tuvastada, hinnata ja vajaduse korral leevendada. Ettepanek põhjavee ja aluspõhja hüdrogeoloogilise mõju täiendavaks hindamiseks.

Selgitame, et KMH koostamisel tugineti eksportkaabli ala puhul olemasolevale geoloogilisele teabele ning eeldati, et kaablipaigaldamise tehnoloogiad ja nende kasutamise osakaal on võrreldavad meretuulepargisistest kaablite paigaldamisega. Sellest tulenevalt hinnati ka eksportkaabli paigaldamisega kaasnevat heljumi teket olemasolevate andmete põhjal ning eraldi hajumismudelit ei koostatud. Lisaks, Keskkonnaamet kõrvutas KMH hinnanguid teiste mõjude hindamise raames tehtud hinnangutega. Keskkonnaamet on seisukohal, et ei ole alust arvata, et KMH aruandes tehtud järeldused paika ei pea. Uuringud iseseisvalt mõjusid ei leevenda. Keskkonnaloaga on ette nähtud keskkonnameetmeid, lähtuvalt ettepanekutest täpsustatakse heljumi seirega seotud meetmeid (vt korralduse p 3.5.12. ja 3.6.12.). Muus osas on Keskkonnaamet seisukohal, et keskkonnameetmed on piisavad.

Gravitatsioonivundamendi paigaldamisel põhjaveekihte ei puuduta. Kui vai puuritakse aluspõhja, mõjutab see üksnes vahetult vaia ümbritsevat kivimit. Mõju ulatus piirdub vaia lähiümbrusega ega kujunda ümber aluspõhja lõhelisust või põhjavee vooluteid sellisel määral, et see mõjutaks piirkondlikku põhjaveerežiimi või maismaa põhjaveekogumeid. Käesoleval juhul paikneb meretuulepark ligikaudu 11 km kaugusel rannikust. Sellisel kaugusel puudub hüdrogeoloogiline mehhanism, mille kaudu üksikute vaivundamentide rajamine võiks mõjutada maismaa põhjavee taset, voolusuundi või põhjaveevarusid. Seega põhjaveetemaatika ei ole meretuuleparkide kontekstis asjakohane. Seega ei ole seda KMH aruandes käsitletud. KMH aruanne käsitleb potentsiaalseid olulisi asjaolusid. Seda kinnitab ka rahvusvaheline meretuuleparkide projekteerimis- ja keskkonnamõju hindamise praktika, kus põhjaveerežiimi muutust ei käsitleta rammitavate vaivundamentide tüüpilise keskkonnamõjuna[24],[25]. Ka maismaa tuuleparkide puhul on mõju vaid vundamendi juures, teatud juhtudel uuritakse mõju lähimate kaevude osas (kui kaev lähedal). Potentsiaalselt võiks mõju olla hoomatav, kui kohe vundamendi juures toimuks veevõtt. Kuid käesolevalt on vundamendid 11 km kaugusel maismaast.

3.11.18. Lisaks tuleks alternatiivide võrdlemisel arvestada rajatiste kasutuse lõpetamise etappi. Gravitatsioonivundament võimaldab üldjuhul vundamendi tervikuna eemaldada ning taastada

merepõhi tegevuseelsele olukorrale lähedasemaks. Vaivundamendi puhul on tavapärane praktika lõigata vai läbi merepõhja all ning jätta sügavam osa aluspõhja, mistõttu võib osa rajatisest jääda keskkonda püsivalt.

Selgitame, et meretuulepargi lammutusfaas ei ole seotud keskkonnaloa esemega. Keskkonnaloa ese on konkreetne vee erikasutus, st meretuulepargi rajamisega seotud süvendamine, kaadamine ja seotud pinnase kasulik paigutamine. Seega käesolevas menetluses käsitletakse viidatud vee erikasutusega seotud mõjusid. Tuulepargi lammutamiseks on vajalik ehitusluba, olenevalt lammutamise tehnoloogiast võib olla vajalik ka eraldi keskkonnaluba.

3.11.19. Lubjakivise aluspõhjaga piirkonnas tuleb gravitatsioonivundamenti käsitleda võimaliku väiksema keskkonnamõjuga alternatiivina ning selle eeliseid vaivundamendi suhtes tuleb KMH-s sisuliselt hinnata ja põhjendada.

Selgitame, et KMH aruandes on hinnatud erinevate vundamendilahenduste võimalikke keskkonnamõjusid ning jõutud järeldusele, et ei vaivundamentide ega gravitatsioonivundamentide kasutamisel ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju. Gravitatsioonivundamendi mõju on hinnatud mõnevõrra suuremaks, kuna kaasneb suurem loodusliku merepõhja kadu ja merepõhjaelupaikade kadu, samuti tekib rohkem heljumit. Vaivundament paigaldatakse puurimise meetodil, millega ei kaasne tugevat mürahäiringut. KMH aruande tulemused ei anna alust järeldada, et gravitatsioonivundament oleks keskkonnamõju seisukohast vaivundamendist eelistatum. Keskkonnaameti hinnangul annab KMH analüüs piisava info vee erikasutuse lubamiseks.

3.11.20. Kavandatava tegevuse keskkonnamõju ei ole välja selgitatud sellises ulatuses, nagu nõuavad Eesti ja Euroopa Liidu õigus (KeHJS-ist, haldusmenetluse seaduse §-dest 6 ja 56, keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-dest 10 ja 11 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2011/92/EL (muudetud direktiiviga 2014/52/EL) tulenevad nõuded).

Keskkonnaamet ei nõustu seisukohaga, et menetluses oleksid jäänud ebaselgeks olulise keskkonnamõju seisukohalt määrava tähtsusega asjaolud. Keskkonnamõju hindamise käigus on hinnatud kavandatava tegevuse võimalikud olulised mõjud sellise detailsusastmega, mis võimaldab teha põhjendatud otsuse keskkonnaloa andmise kohta. KMH aruande eesmärk ei ole lahendada kõiki projekteerimise käigus täpsustuvaid tehnilisi küsimusi, vaid hinnata, kas kavandatav tegevus on kavandatavate lahenduste ja rakendatavate keskkonnameetmete korral keskkonna seisukohalt vastuvõetav.

Menetluses on hinnatud erinevaid realistlikke vundamendilahendusi, ehitustegevusega kaasnevat heljumi teket, müra ja vibratsiooni, kumulatiivseid mõjusid ning kavandatud vajalikud leevendus- ja seiremeetmed. Asjaolu, et osa tehnilisi lahendusi täpsustatakse projekteerimise järgmistes etappides, ei tähenda, et keskkonnamõju hindamine oleks puudulik või et mõju hindamiseks vajalikud lähteandmed puuduksid.

M.M. ettepanekud ja vastuväited

3.11.21. Kui lõplikku vundamendilahendust veel ei teata, kuidas saab anda vee erikasutusloa juba praegu?

Selgitame, et keskkonnaloa taotluses on märgitud maksimaalsed vee erikasutuse mahud ja alternatiivseid vee erikasutuse viisid (st tehnoloogiaid). KMH käigus on hinnatud erinevaid tehnoloogilisi alternatiive ning on jõutud järeldusele, et ükski neist ei põhjusta olulist negatiivset keskkonnamõju, erinevate tehnoloogiliste alternatiividega kaasnevad mõjud on võrreldavad ja olulised mõju leevendatavad. Keskkonnaluba peab tagama keskkonnakaitse eesmärgi saavutamise, kuid ei pea põhjendamatult piirama loa omaja võimalusi valida sobiv tehniline lahendus. Seega ei ole põhjendatud piirata keskkonnaloaga vee erikasutust ainult ühe konkreetse tehnoloogiaga. Keskkonnaloale määratakse maksimaalsed vee erikasutuse mahud ja alternatiivsed vee erikasutuse viisid.

3.11.22. „Ühegi käsitletud vundamentitüübi kasutamisel ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju, kui rakendatakse KMH aruande ptk-s 7.2 markeeritud keskkonnameetmeid." SWE väidab, et sellise suurusega puuritud vaivundamenti ei ole kunagi paigaldatud. Kas ja millal on Teil plaanis teha uuringud sellise suurusega vaivundamentide paigaldusele?

Selgitame, et puurimise tehnoloogia on olemas ja ei ole iseenesest uus. Puurimine ei ole inseneeria mõttes uus tehnoloogia, puurimise tehnoloogia on sama kui näiteks maanteetunneli puhul. Sellist puurimist on varem tehtud, meretuulepargi rajamisel ei ole lihtsalt puurimine horisontaalne vaid vertikaalne. Seega ei ole vajalikud uuringud vundamenti paigaldamise testimiseks. Ette on nähtud tööde aegne seire KMH aruande raames tehtud järelduste verifitseerimiseks.

3.11.23. Meretuulepargi planeerimine peaks põhinema võimalikult detailsetel ökoloogilistel andmetel, et vähendada mõju tundlikele liikidele. Lisaks veel: mereelustikku segi paiskavate vundamentide asemel tuleks kavandada ujuvtuulikuid. Miks ei ole lahenduste seas ujuvtuulikuid, mida on võimalik paigaldada sügavamasse vette, kahjustades vähem keskkonda?

Selgitame, et KMH aruande raames on tehtud detailsed uuringud (merekõhjaelustik ja elupaigad, kalastik, linnustik). Seega on olemas detailne ökoloogiline andmestik. KMH aruande kohaselt ei kaasne ka vai-, sõrestik, ja gravitatsioonivundamentide paigaldamisega olulist negatiivset mõju. KMH aruande käigus ei leitud vajadust tehnoloogilistest alternatiividest loobumiseks ja uute tehnoloogiate (ujuvvundament) kasutamiseks antud alal. Keskkonnaloa menetluses lähtutakse taotlusest (sh tehnoloogilistest alternatiividest).

3.11.24. Miks ei nõuta uusi uuringuid, kuigi Keskkonnaamet tunnistab, et pärast KMH valmimist on koostatud uued uuringujuhendid?

Uued juhised ei tähenda, et KMH aruandes kasutatud lähenemine oleks puudulik või tehtud järeldused oleksid valed. Keskkonnaamet täiendas korralduse p 3.8.3. vastavate selgitustega. Uus heljumi tekke ja leviku modelleerimine võiks olla asjakohane, kui muutunud oleks vee erikasutuse maht või kasutatav tehnoloogia. Käesolevalt selliseid muutuseid ei ole. Käesoleval juhul on Keskkonnaamet analüüsinud vee erikasutusega seotud mõjusid sh mõju merestrateegia eesmärkidele eelhindangus. Juhendmaterjalid suunavad edaspidist praktikat ning neid kohaldatakse üldjuhul nende koostamise järgselt läbiviidavatele menetlustele, mitte juba koostatud uuringute tagasiulatuvaks ümberhindamiseks.

3.11.25. Ettevõtte SWE ise väidab, et paljud tehnoloogilised lahendused nõuavad uuringuid.

Meretuulepargi tehnilises dokumentatsioonis kasutatakse korduvalt väljendeid nagu: "praeguses etapis võib eeldada"; "esialgne hinnang"; "võib muutuda"; "täpsustub projekteerimise käigus". See näitab, et mitmed olulised lahendused ei olnud aruande koostamise ajal veel lõplikult määratud ning sõltuvad edasistest uuringutest ja projekteerimisest. Kui projekti käekäik sõltub uuringutest, siis miks need ei ole Keskkonnaameti sõnul vajalikud?

Selgitame, et järgnev ehitusgeoloogiline uuring annab teavet, millised on kõige sobivamad asukohad tuulikutele ja annab sisendi projekteerimiseks. Merepõhjaelupaikade täpsustavad uuringud sõltuvad eksportkaabli trassi lõplikust paiknemisest ja on vajalikud kaablile trassikoridori sees parima paiknemise väljaselgitamiseks. Mobiilne P settes, merepõhjaelupaigad vundamentide juures ja allveemüra on uuringu valdkonnad, mis annavad sisendi ülejäänud järelseireprogrammi ning on olulised järgnevate seiretulemuste tõlgendamiseks. Seega, uuringud ei ole vajalikud mõjude hindamiseks ning seepärast ei ole vaja ka neid praeguses faasis ellu viia. KMH aruandes on välja töötatud suunised vundamentide ja kaablite paiknemise määramiseks võimalike mõjude minimeerimiseks. Käesolevas faasis vundamentide asukohtade fikseerimine ja selleks vajalikud uuringud ei ole vajalikud, kuna keskkonnalooga määratakse maksimaalne vee erikasutuse maht ja piirkond kus töid tehakse.

KMH aruandes on hinnatud *worst case scenario*-t (suurim vundamentide arv, suurim võimalik pinnase eemaldamise vajadus, suurim võimalik maht kive kaabli katteks ning erosioonikaitseks). Edaspidise projekteerimise etappides ja tehnoloogia arenedes võib projekt täpsustuda. Iga täpsustus võimaldab projekti kulusid optimeerida. Meretuulepargi rajamisega seotud loastamine ongi etapiviisiline liikudes laiemast järjest detailsemaks. Keskkonnaloa kontekstis on oluline teave *worst case scenario* ja sellega kaasnevate mõjude osas, kuna loaga määratakse maksimaalsed vee erikasutuse mahud. Olemas on esialgne teave pinnasest ja alternatiivset tehnoloogiast ja võimalikest maksimaalsetest vee erikasutuse mahtudest. Nendest lähtuvalt on mõjud hinnatud. Maksimaalsetest vee erikasutuse mahtudest ja alternatiivsetest tehnoloogiast lähtuvalt saab loa anda, sest loas nimetatud tehnoloogiad on kõik kasutatavad ja sobilikud.

3.11.26. Miks ei võetud eksportkaabli trassilt setteproove ning piirduti oletusega, et reostust tõenäoliselt ei esine.

Selgitame, et reostus eksportkaabli trassialal on ebatõenäoline (vt eelhinnangu ptk 1.1.5.1). Lisaanalüüsid ei ole vajalikud lähtuvalt HELCOM süvendamise ja kaadamise juhise p-st 6.10. a - pinnas koosneb varem häirimata geoloogilisest materjalist ning selle puhul puuduvad olulised varasemad ja praegused saasteallikad. Uute arenduste lisamisel on siiski asjakohane detailsem setete analüüs – siis on oluline lähtuda sellest, et piirkonnas on mingi arendus juba ellu viidud, tegemist ei ole varemalt häirimata pinnasega.

3.11.27. Ida-Gotlandi basseini ja Kihelkonna lahe seisund on juba praegu eutrofeerumise tõttu kesine. Kuni miljoni kuupmeetri pinnase süvendamine ja kaadamine ning ligi kolme miljoni kuupmeetri materjali merepõhja paigutamine koormab niigi tundlikku veekogu kriitiliselt, mis on vastuolus keskkonna säästmise põhimõttega.

Selgitame, et KMH aruande kohaselt ja eelhinnangus teostatud analüüsi kohaselt (vt ptk

1.3.1.1.) ei koorma kavandatud vee erikasutus veekogumeid üleliigselt. Vee erikasutusega kaasnev mõju on ajutine ja lokaalne. Sellises mahus süvendamine on tavapärane näiteks Paldiski Lõunasadamal, mis on samuti Natura2000 alade lähedal. Tahked ained on suurema määraga (kivid, vundamendid) ja paigutatakse otse veekogu põhja või vundamendi sisse (ballast) või puurimisauku (vuugitäide). Seega tahkete ainete paigutamine veekvaliteeti ei mõjuta.

3.11.28. Miks kirjeldab dokument ise süvendamise võimalikke negatiivseid mõjusid (heljum, eutrofeerumine, hapnikupuudus, mõju kaladele ja lindudele), kuid jõuab lõpuks järelduseni, et olulist mõju ei ole?

Selgitame, et eelhinnangu eesmärk on kirjeldada võimalikke mõjusid ning hinnata, kas need võiksid olla olulisel tasemel. On selge, et vee erikasutuse käigus vee kvaliteet muutub, kuid muutused ei ole olulisel tasemel. Kavandatava tegevusega ei kaasne keskkonnoahtu. Vee erikasutuse mõju on ajutine ja lokaalne.

3.11.29. Kas vee erikasutusloa andmine enne lõplikke ehitusgeoloogilisi uuringuid ei tähenda, et otsus tehakse olulise ebakindluse tingimustes?

Selgitame, et järgnev ehitusgeoloogiline uuring annab teavet, millised on kõige sobivamad asukohad tuulikutele. Uuring ei ole vajalik vee erikasutusega seotud mõjude hindamiseks. Mõjude hindamise aluseks on olnud üldgeoloogiline teave (sonaritega üle sõitmine) ja setete lõimise uuring, mis on uuringute käigus juba omandatud. Ehitusgeoloogiline uuring annab sisendi projekteerimise faasi. Keskkonnaloas on markeeritud põhimõtted, millega peab vundamendi positsiooni valikul arvestama (näiteks vältima olulisi karisid ja piirkondi, kus pehmeid setteid on üle 4 m). Seega ei tehta keskkonnaloa andmise otsus ebakindlates tingimustes.

3.11.30. Kas Keskkonnaamet hindab tegelikku keskkonnariski või põhjendab peamiselt seda, miks uut KMH-d mitte alata?

Selgitame, et Keskkonnaamet on hinnanud nii keskkonnariski kui ka välja toonud, et keskkonnariski hindamiseks on olemas piisavalt teavet ja uue KMH aldamine ei ole vajalik.

3.11.31. Milline on tegelik koosmõju veestikule sarnaste suurprojektide ehitamisel?

Selgitame, et koosmõju saab hinnata siis, kui käesoleva projekti võimalikus koosmõjupiirkonnas olev projekt jõuab ka KMH faasis piisavalt kaugele, et on olemas teave koosmõjude hindamiseks. Praegu Saaremaa läänerannikul ükski teine projekt nii kaugel veel jõudnud ei ole. Koosmõjud hinnatakse lisanduva projekti KMH raames (vt eelhinnangu ptk 1.3.7.).

3.11.32. Kas pärast Estlinki ja teiste Läänemere merekaablitega seotud intsidente on hinnatud ka selle meretuulepargi haavatavust? Miks ei sisalda eelhinnang ühtegi analüüsi selle kohta, kuidas mõjutaks meretuuleparki drooni- või sabotaažirünnak?

Selgitame, et keskkonnaloa esemeks on vee erikasutus. Seega rajatud meretuulepargi haavatus ei ole keskkonnaloa ese. Siiski juhime tähelepanu, et gaasitrass on süvistatud vaid rannikutsoonis. Estlinki sügavus olemasolevatel andmetel on väiksem kui 1,5 m. Kõik kaablid

on kavas süvendada 1-1,5 m sügavusele, seega on need kaitstud sabotaažirünnakute suhtes. Üksteisest kindla vahekaugusega meretuulegeneraatorid on keerulisem sihtmärk droonile kui üksik suuremõõtmeline objekt (üks elektrijaam). Sellel põhjusel on ka Ukrainas oluline uute tuuleenergia projektide arendamine[26]. Seega meretuulepargi rajamisel ei ole ette näha drooni- või sabotaažirünnaku suuremat ohtu, kui mõne muu taristuobjektiga. Keskkonnaamet täiendas vastavalt eelhinnangu ptk-i 1.1.8.

3.11.33. Dokument käsitleb ainult juhuslikke õnnetusi (töölaeva õlileke). Milline on stsenaarium näiteks droonirünnaku korral merealajaamale või tahtlik merekaabli lõhkumine?

Selgitame, et keskkonnaloa esemeks on vee erikasutus. Seega rajatud meretuulepargi haavatus ei ole keskkonnaloa ese. Ehitamise ja ehitiste ohutuse küsimused lahendatakse ehitus- ja kasutusloa andmise käigus. Siiski selgitame, et droonirünnakul või kaabli purunemisel puruneb ehitis, sellega ei kaasne suuremat õlireostust. Kaablite remondil on vajalik eraldi keskkonnaluba. Kui droonid peaksid tabama ehituslaevu, siis saab lähtuda õlilekke mudeldamise tulemustest ning rakendada reostustõrjeplaani. Keskkonnaamet täiendas eelhinnangu ptk-i 1.1.8.

3.11.34. Milliste konkreetsete kriteeriumide alusel otsustati, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas keskkonnaloale üle kanda? Kas selle kohta koostati kaalutlusanalüüs?

Selgitame, et keskkonnaluba on haldusaktina vajalik eelkõige nende tingimuste kehtestamiseks, mille õigusakt jätab konkreetse üksikjuhtumi puhul haldusorgani kaaluda (nt heite piirväärtused, seirekohustused, leevendusmeetmed jms). Keskkonnaloaga ei saa muuta neid kohustusi, mis tulenevad otse seadusest ja kus kaalutlusruum puudub ning loa eesmärk ei ole üle korrata kõiki seadusest tulenevaid kohustusi ega koostada neist täielikku kokkuvõtet. Õigusaktidest tulenevad kohustused kehtivad sõltumata sellest, kas need on keskkonnaloas nõ uuesti sõnastatud või mitte.

3.11.35. Millest lähtute, et uue KMH nõudmine ei ole asjakohane? Kas olete analüüsinud, milline mõju on uuel juhendil olemasolevale KMH-le?

Uued juhised ei tähenda, et KMH aruandes kasutatud lähenemine oleks puudulik või tehtud järeldused oleksid valed. Keskkonnaamet täiendas korralduse p 3.8.3. vastavate selgitustega. Uus heljumi tekke ja leviku modelleerimine võiks olla asjakohane, kui muutunud oleks vee erikasutuse maht või kasutatav tehnoloogia. Käesolevalt selliseid muutuseid ei ole. Käesoleval juhul on Keskkonnaamet analüüsinud vee erikasutusega seotud mõjusid sh mõju merestrateegia eesmärkidele eelhinnangus. Juhendmaterjalid suunavad edaspidist praktikat ning neid kohaldatakse üldjuhul nende koostamise järgselt läbiviidavatele menetlustele, mitte juba koostatud uuringute tagasiulatuvaks ümberhindamiseks.

3.11.36. Amet kinnitab, et õiguslik olukord, keskkonnaseisund ja liikide info pole muutunud ning uusi uuringuid pole, kuid dokumendist ei nähtu, milliseid andmebaase, teadusuuringuid või seireandmeid realselt võrreldi ja kontrolliti. Tegemist on deklareeritud järeldusega ilma läbipaistva analüüsita.

Selgitame, et lisame täiendava info eelhinnangu lk 1. Keskkonnaamet tugines erinevate

andmebaaside andmetele kui ka erinevatele uuringutele. Lisaks on eelhinnangus viidatud erinevate allikatele, millele on tuginetud.

3.11.37. Miks otsustab Keskkonnaamet järeldada lühidalt "Mõju ei ole", kui mõju on tegelikult olemas? Mis hetkest hakkab Keskkonnaameti jaoks tekkima mõju?

Rõhutame, et Keskkonnaamet räägib siiski olulisest negatiivsest mõjust ja ka keskkonnaohust. Mõlemad mõisted sisaldavad olulisuse aspekti. Lisaks tuleb olulise määramisel võtta arvesse ka mõju ruumilist ulatust, suurust, kestvust, kumuleeruvus ja sihtkeskkonna haavatavus. Lokaalseks loetakse mõju, kui mõju ulatub u 20 km kaugusele. Mõju loetakse keskmiseks looduslikud ja/või sotsiaalsed funktsioonid ja/või protsessid on märgatavalt (*notably*) muudetud (suur mõju, kui tugevalt muudetud). Mõju loetakse ehitusaegseks, kui mõjude kestvus on kuni 7 aastat, pikaajaliseks, kui mõjude kestvus üle 10 aasta peale ehituse lõppu. Seega mõjud, mis on lokaalsed ja ehitusaegsed on väiksed mõjud[27]. Vee erikasutus on vaid ehituse aegne. KMH aruande kohaselt planeeritava tegevusega keskkonnameetmete rakendamisel olulisi negatiivseid mõjusid ei kaasne. Keskkonnaamet täiendas eelhinnangu ptk-i 1.3.2.

3.11.38. Miks on otsustatud paigaldada tuulikud vette, inimestest/tarbijatest kaugemal? Mitte linnade lähedusse, kus oleks nende mõju inimestele ja loodusele võimalikult väike.

Selgitame, et keskkonnaloa esemeks on vee erikasutus. Vee erikasutus toimub alal, kus kehtiva Eesti mereala planeeringuga on ette nähtud võimalust meretuulepargi rajamiseks. Asukoha valikuga seotud asjaolud on analüüsitud nimetatud planeeringus.

3.11.39. Kas kohalikelt elanikelt on küsitud vee erikasutus loaga seoses arvamust ja nõusolekut, et süvendatakse ja kaevatakse 100 tuuliku jaoks merepõhja nii suures mahus? Milline on olnud tagasiside Lääne-Saaremaa küladelt, kes merega piirnevad? Kui ei, siis millal on plaanis läbi viia küsitlused?

Selgitame, et olemasoleva teabe kohaselt süvendamise mõju rannikuni ei ulatu. Keskkonnaloa menetlus on avatud menetlus, kohalikel elanikel on võimalus menetluses esitades oma ettepanekuid ja vastuväiteid. Eraldi küsitlusi keskkonnaloa menetluses läbi ei viida. Vee erikasutus toimub alal, kus planeeringuga on ette nähtud võimalus meretuulepargi rajamiseks. Asukoha valikuga seotud asjaolusid on analüüsitud planeeringus.

M.A. ettepanekud ja vastuväited

3.11.40. Taotlus registreeriti 23.02.2024, kuid nõuetekohaseks tunnistati see alles 11.05.2026. Millised olid vahepealsed puudused taotluses ja mitu korda taotlust täiendati?

Selgitame, et 23.02.2024 ei olnud KMH aruanne veel heaks kiidetud, seega palus Keskkonnaamet esitada koos keskkonnaloa taotlusega heaks kiidetud KMH aruanne ja KMH aruande heakskiitmise otsus. Lisaks oli taotluses väiksemaid puuduseid. Täpsemalt on need välja toodud Keskkonnaameti 06.03.2024 kirjas nr DM-127510-2. Peale seda on ettevõtte 08.01.2025 (kiri nr DM-127510-3) ja 13.11.2025 (kiri nr DM-127510-5) palunud lisateabe esitamise tähtaega pikendada seoses KMH aruande valmimisega aga ka seoses hoonestuslubade andmisega ning Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu ja KSH koostamisega.

20.04.2026 esitati parandustaotlus. Keskkonnaamet palus täpsustada vee erikasutuse mahtusid, kaadamisalade kasutamist ning kaablite paigutamise tehnoloogiaga seotud asjaolusid (kiri DM-127510-8).

3.11.41. KMH aruanne kiideti heaks 10.06.2024. Miks ei peetud kaheaastase vahe järel vajalikuks KMH aruande ajakohastamist või täiendavat kontrolli enne loa andmist.

Selgitame, et Keskkonnaamet koostas selleks puhuks KMH eelhinnangu, kus analüüsis, kas olemasolev KMH aruanne annab otsustajale piisavalt teavet. Seega nõuetekohane analüüs teostati (vt ptk 3.1.).

3.11.42. Eelnõu avalikustati 07.07.2026 ja avalik istung toimub 21.07.2026 – kaks nädalat hiljem, üle 90-leheküljelise kolme dokumendi kohta. Kas seda tähtaega peetakse piisavaks sisuliseks läbitöötamiseks.

Selgitame, et nõustume, et teema on keeruline ja 90 lk on märkimisväärne dokumentide maht. Selgitame, et keskkonnaloa menetluse aeg on 90 päeva, selle sisse pidi mahtuma ka mahuka eelhinnangu koostamine, kui ka esitatud ettepanekute ja vastuväidete analüüsimine, vastamine ja asjakohasel juhul ka eelnõude täiendamine. Seega ei olnud võimalik pikema tutvumise aja määramine. Taotlus ja KMH aruanne on olnud pikemalt avalikult kättesaadavad, seega on nendega olnud võimalik pikemalt tutvuda.

3.11.43. Istungi avalikuks tegemine toimus alles pärast kogukonna vastuväiteid ja nõudmist. Milline oli algne põhjendus kavandada istung kinnisena, ja kas see otsus ning selle muutmine on kuskil dokumenteeritud.

Selgitame, et käesolevas keskkonnaloa menetluses ei kavandatud algselt kinnist istungit. Keskkonnaloa taotlus vaadatakse KeÜS § 44 kohaselt läbi avatud menetluses, välja arvatud seadusega sätestatud juhul. KeÜS § 48_1 lg-st 1 ja HMS § 50 lg-st 3 tulenevalt on võimalik teha ettepanek otsustada asi ilma avalikku istungit korraldamata. Vastav ettepanek tehti taotluse menetlusse võtmisel Vt p (2.2.3.). Taotluse avalikustamisel tehti ettepanekud avaliku istungi korraldamiseks ning avalik istung korraldati.

3.11.44. Kuna keskkonnaluba antakse 15 aastaks, kuid tugineb suuresti 2022.–2024. aasta uuringuandmetele, siis millise mehhanismiga tagatakse, et aegunud lähteandmed loa kestuse jooksul asjakohasust ei kaota.

Selgitame, et merekeskkonna peamised füüsikalised ja geoloogilised omadused, nagu merepõhja geoloogia, setete koostis, batümeetria ning hüdrodünaamilised tingimused (hoovused ja lainetus), ei muutu tavapärastes tingimustes lühikese aja jooksul olulisel määral. Samuti ei muutu selle aja jooksul oluliselt nende tegurite põhjal tehtud keskkonnamõju hinnangute aluseks olevad protsessid. Seetõttu ei kaota uuringuandmed ainuüksi aja möödumise tõttu oma asjakohasust. Ka elustiku muutused ei ole kiired. MSRD raames antakse seisundhinnangud näiteks kuue aastaste tsüklite kaupa.

Lisaks, keskkonnaluba sisaldab seirekohustusi ja meetmeid, mille eesmärk on jälgida tegevuse mõju keskkonnale. Seiretulemuste põhjal on võimalik hinnata, kas tegelikud mõjud vastavad

keskkonnamõju hindamisel prognoositule ning vajaduse korral rakendada täiendavaid leevendusmeetmeid.

Lisaks näeb keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 59 lg 1 p 2 ja 3 ette võimaluse keskkonnavalua tingimusi muuta, kui selleks tekib õiguslik või faktiline alus, näiteks ilmnevad uued olulised asjaolud või selgub, et loa tingimused ei taga enam keskkonna piisavat kaitset.

Seega ei põhine keskkonnavalua üksnes aastatel 2022–2024 kogutud uuringuandmetel. Loa kehtivuse ajal kontrollitakse seire abil, kas tegevus vastab keskkonnamõju hindamisel tehtud järeldustele, ning vajaduse korral on Keskkonnaametil võimalik õigusaktide alusel loa tingimusi muuta või täiendada. Nii on tagatud, et keskkonnavalua jääb asjakohaseks kogu selle kehtivusaja jooksul.

3.11.45. Visuaalne häiring, tuulepargi töömüra, infraheli ja lindude kokkupõrkerisk (barjääriefekt) on kõik dokumendis sõnaselgelt välistatud kui "keskkonnavalua esemega mitteseotud" ja suunatud tuulepargi ja eksportkaabli hoonestuslubade alla. Need hoonestusload anti vastavalt 21.05.2025 ja 21.10.2025 – juba enne käesolevat avalikku istungit. Millal ja millises vormis toimus nende teemade avalik arutelu enne hoonestuslubade andmist?

Selgitame, hoonestusloa menetlusega seotud asjaoludega palume pöörduda TTJA poole. Visuaalne häiring, tuulepargi töömüra, infraheli ja lindude kokkupõrkerisk (barjääriefekt) olid teemad, mida käsitleti KMH aruandes ja seega ka KMH aruande avalikustamisel.

3.11.46. Kas hoonestuslubade menetluses käsitleti visuaalset mõju ja müra samas mahus ja avalikkuse kaasatuse tasemel, nagu praegu nõutakse keskkonnavalua menetluses?

Selgitame, et vee erikasutus toimub allpool veetasel. Seega vee erikasutusega ei saa kaasneda visuaalne häiring. Visuaalset mõju ja müra on käsitletud hoonestusload. Hoonestusloa menetlusega seotud asjaoludega palume pöörduda TTJA poole.

3.11.47. Seirevaldkonnad, mis puudutavad linde, nahkhiiri, müra ja hüljeste järeelseiret, on samuti seotud tuulepargi hoonestusloale, mitte käesolevale keskkonnavaluale. Kus ja kuidas pääseb avalikkus nende seireandmete ja -tulemusteni.

Selgitame, et hoonestusloa menetlusega seotud asjaoludega palume pöörduda TTJA poole.

3.11.48. Kuna projekti erinevad aspektid on jaotatud vähemalt nelja erineva loa vahel (kaks hoonestusluba, keskkonnavalua, hiljem ehitusluba), kas on olemas ühtegi menetlusetappi, kus projekti tervikmõju hinnati või arutati korraga, mitte osade kaupa?

Selgitame, et KMH aruanne käsitleb projekti tervikuna. KMH aruande lk 7 on välja toodud, et KMH aruande koostamisel oli eesmärgiks haldusmenetluskoormuse vähendamine, st et KMH tulemusi saaks võtta aluseks nii hoonestusloa kui edasiste meretuulepargi rajamiseks vajalike lubade (keskkonnavalua ja ehitusluba) andmisel, ning tulevikus dubleeriva keskkonnamõju hindamise algatamise vältimine. Selleks koostati KMH programm ja KMH aruanne sisunõuete poolest kasutades parimat võimalikku teadmist ja arvestades koostamise ajahetkel kehtivaid KeHJS-e redaktsiooni nõudeid.

3.11.49. Luba antakse maksimaalsete mahtude peale kolme erineva vundamenditüübi kohta (gravitatsiooni-, vai, sõrestikvundament), millest kasutusele tuleb vaid üks. Gravitatsioonivundament nõuab kuni 1 000 000 m³ kaadamist, vaivundament oluliselt vähem. Millal ja kuidas otsustatakse, milline vundamenditüüp valitakse, ning kas avalikkust sellest otsusest teavitatakse?

Selgitame, et otsus tehakse lähtuvalt ehitusgeoloogilistest uuringutest ja turul pakutavatest tuuliku mudelitest järgnevates etappides. Ehitusloa annab TTJA, ehitusloa detailsusastmega seotud asjaoludega palume pöörduda TTJA poole.

3.11.50. Vee erikasutuse täpsed positsioonid (tuulikute ja kaablite asukohad) selguvad alles ehitusgeoloogiliste uuringute järel ja võivad esialgsest kavast nihkuda. Kui suur on lubatud nihke ulatus, ja kas selle üle teostatakse mingit avalikku järelevalvet?

Selgitame, et nihutamine peab olema kooskõlas KMH aruandes tooduga ning keskkonnaloas, tuulepargi hoonestusloas ja eksportkaabli hoonestusloas seatud nõuetega. Ehitusloa annab TTJA, ehitusloaga seotud küsimustega palume pöörduda TTJA poole. Keskkonnaloas täpset nihutamise ulatust ei määrata, kuid Keskkonnaamet teostab järelevalvet keskkonnaloa nõuete üle. Kui tööd on teostatud, esitatakse vee erikasutuse aastaaruanne täpsete positsioonide kohta.

3.11.51. Taotluses on kirjas, et u 6% eksportkaablite pikkusest (Kihelkonna lahe osas 17 650 m³ kive, u 3,7 km) kaetakse kivimaterjaliga, kuid ei ole täpsustatud, milline lõik täpselt kaetakse. Millal see täpsustus tehakse ja kas Riksu lahe hoiuala lähedus on selles valikus siduvalt välistatud?

Selgitame, et keskkonnaloas on seatud nõue: „Riksu lahe hoiualal (ega selle mõjusfääris) ei ole kaabli kividega katmine lubatud.“. Seega Riksu hoiualal on kividega katmine tehnoloogiana välistatud.

3.11.52. Kaadamiseks on valitud kolm ala (SW1, SW2, SW3), millest kasutusala valitakse "mereoperatsioonide planeerimisel" operatiivselt. Kas selle valiku kohta teavitatakse Keskkonnaametit või avalikkust enne kaadamise algust iga kord eraldi?

Selgitame, et enne igat kaadamist teavitusi ei tehta. Keskkonnaloaga määratakse kaadamisalad ja nende kasutamise põhimõtted. Kõik kaadamisala on võrdselt sobilikud. Keskkonnaametit teavitatakse vee erikasutuse alustamisest. Alade kasutuse osas esitatakse detailne aruanne peale tööde elluviimist.

3.11.53. Mitmed keskkonnametmed on sõnastatud soovitusliku, mitte kohustusliku keelega ("võimalusel eelistada vaivundamenti", "soovitav on kaasata merebiolooge", "soovitav teha väljaspool vegetatsiooniperioodi"). Miks ei ole keskkonnale kõige soodsamad valikud muudetud siduvateks tingimusteks?

Selgitame, et KMH aruandes esitatud soovituslikud meetmed on kavandatud eelkõige vähese või ebaolulise keskkonnamõjuga tegevuste mõju täiendavaks vähendamiseks ning hea keskkonnapraktika rakendamiseks. KMH järelduste kohaselt ei sõltu tegevuse vastuvõetavus ega järeldus olulise negatiivse keskkonnamõju puudumise kohta nende soovituslike meetmete

rakendamisest. Keskkonnaameti hinnangul ei ole põhjendatud muuta kõiki soovituslike meetmeid kohustuslikeks keskkonnaloa tingimusteks.

Keskkonnaamet lähtub keskkonnaloa tingimuste seadmisel proportsionaalsuse põhimõttest. See tähendab, et kohustuslikud tingimused peavad olema vajalikud ja sobivad keskkonna kaitsmiseks ning vastama tegevusega kaasnevate riskide ulatusele. Meetmete muutmine kohustuslikuks üksnes ettevaatusest olukorras, kus KMH kohaselt puudub oluline negatiivne keskkonnamõju ka nende rakendamata jätmisel, ei oleks proportsionaalne.

Samas peab Keskkonnaamet otstarbekaks markeerida KMH aruandes esitatud soovituslikud meetmed ka keskkonnaloas. See juhib loa omaja tähelepanu meetmete rakendamise võimalusele ning soodustab parima võimaliku keskkonnakaitse taseme saavutamist, säilitades seejuures vajaliku paindlikkuse tööde kavandamisel ja elluviimisel. Samas, eksportkaabli heljumi seire osas on Keskkonnaamet keskkonnameetmeid täpsustanud (vt 3.5.12. ja 3.6.12).

3.11.54. Riksu linnuala kaitseks seatud tööpiirang (kaabli paigaldus keelatud pesitsusajal 1.04–31.07) võib ehitusloa menetluses tehtava eraldi hinnangu põhjal tühistuda. Kas see erand langetatakse avalikult, ja kas kohalikel elanikel on selles menetluses osalemise õigus?

Selgitame, et ehitusloa annab TTJA, otsus kooskõlastatakse kaitseala valitsejaga (Keskkonnaamet). Ehitusloaga seotud asjaoludega palume pöörduda TTJA poole.

3.11.55. Kõrvaltingimus näeb ette, et seiretulemuste põhjal "on võimalik" loa tingimusi "vajadusel" muuta. Kas on olemas konkreetne künnis või tähtaeg, mille ületamisel amet on kohustatud tingimusi muutma, või on see täielikult ameti kaalutusotsus?

Selgitame, et koos seire andmetega esitatakse ka seirearuanded, kus tuuakse välja eksperdi ettepanekud. Keskkonnaamet otsustab keskkonnaloa tingimusi muuta, kui seire tulemustest ja aruandest lähtuvalt on selge, et tegevuse jätkamisel kaasneb oluline negatiivne mõju ning see mõju on selgelt seotud vee erikasutusega. Seega on tegemist küll kaalutusotsusega, kuid see põhineb seire andmetel ja ekspertide hinnangul.

3.11.56. Karide elupaigatüübi puhul on lubatud erand vee erikasutuseks kuni 20 m sügavusel, kui "alternatiivne lahendus oleks merepõhjale kokkuvõttes veel koormavam". Kes teeb selle võrdluse, milliste kriteeriumide alusel, ja kas erandi kasutamise otsused avalikustatakse?

Selgitame, et loa tingimuses on täpsustatud: „/.../kui alternatiivne lahendus oleks merepõhjale kokkuvõttes veel koormavam (nt tekitab ülemääraselt setteid ja heljumit). Kõik erandjuhtumid tuleb kooskõlastada mereelustiku ekspertidega. Hoonestusala piires madalamal kui 20 m paiknevatest karidest on lubatud kadu kaabelduse näol kuni 5% nimetatud karide pindalast kogu hoonestusalal.“ Ehitusloa annab TTJA, otsus tehakse ehitusloa etapis.

3.11.57. Läbivalt kasutatakse sõnastust, et mõjud "jäävad loodusliku muutlikkuse piiridesse". Millised on need piirid konkreetsete arvnäitajatena, ja kes need on kehtestanud?

Selgitame, et looduslike muutlikkuse piire ei ole kehtestatud. Loodusliku muutlikkuse piirid ilmnevad, kui analüüsida mereseire andmeid ja merealal tehtud uuringuid. Keskkonnaamet täiendas eelhinnangu ptk-i 1.3.1.1.

3.11.58. Detailne seirekava – mis määrab, mida, kus, kui sageli ja mis meetodil mõõdetakse – tuleb esitada ja kooskõlastada alles pool aastat enne tööde algust, Keskkonnaameti ja arendaja vahel, ilma täiendava avaliku menetluseta. Kas seirekava avalikustatakse enne kehtima hakkamist ja kas kohalikel on siis veel formaalne kommenteerimisõigus?

Selgitame, et detailse seirekava koostamisel peab lähtuma tollel hetkel kehtivast seadusest ja olemasolevatest juhistest. Seega koostab selle ekspert tuginedes parimale teadmisele (vt ptk 3.6.3). Keskkonnaloaga sarnast avalikustamist ei toimu, kuid seirekava on avalikkusel kättesaadav KOTKAS süsteemis keskkonnaloa juures. Seirekava põhivaldkonnad ja suunad määratakse keskkonnaloa andmisel, kuhu on kaasatud avalikkus.

3.11.59. Heljumi taseme ületamisel (üle 50% loodusliku fooni, väljaspool puhvertsooni) tuleb tööd peatada. Kes teostab seda reaajas mõõtmist, ja kas mõõtmisandmed on avalikkusele jooksvalt kättesaadavad?

Selgitame, et heljumi seire teostaja tellib ettevõtte. Seiret teostab selleks pädev isik/asutus. Pädevusnõuded ja suunised seireks on toodud vee kvaliteedi hindamise metoodika juhisel. Reaajas andmete kättesaadavuse asjaolud täpsustatakse seirekavas, kuna vastav tehniline lahendus võib aja jooksul areneda ja täpsustuda.

3.11.60. Kõik senised uuringud (KMH aruanne, setteproovid, hüdrodünaamikamudelid) on tellitud ja rahastatud arendaja ise. Kas Keskkonnaamet on kunagi lasknud mõnel arendajast sõltumatul asutusel neid tulemusi üle kontrollida?

Selgitame, et KMH aruande raames tehtavad uuringud tellib igas projektis arendaja. Keskkonnaamet on KMH aruande kooskõlastanud, uuringute tulemuste osas vastuväiteid ei olnud. Keskkonnaamet on KMH aruandes toodud kõrvutanud ka erinevate Kliimaministeeriumi ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt tellitud uuringute tulemustega, need toetavad KMH aruandes tehtud järeldusi. Samuti on Eesti Merealplaneeringu raames tehtud uuringud (linnustik), mis toetavad KMH aruande tulemusi.

3.11.61. Merepõhja setteproovid analüüsiti Saksamaal asuvas erafirmas (GBA Gesellschaft für Bioanalytik). Kas selle labori tulemuste õigsust on Eesti poolt sõltumatult auditeeritud?

Selgitame, et asjaolu, et analüüsid teostati välisriigi laboris, ei sea iseenesest kahtluse alla analüüsitulemuste usaldusväärsust ega nende kasutatavust keskkonnamõju hindamisel. Keskkonnauuringute puhul on oluline, et analüüsid oleksid tehtud pädevas laboris, mis kasutab tunnustatud analüüsimeetodeid ning mille pädevus on tõendatud akrediteeringuga. Euroopa Liidu liikmesriikides akrediteeritakse laborid üldjuhul standardi EVS-EN ISO/IEC 17025 nõuete kohaselt. Selle standardi alusel akrediteeritud laborite pädevust tunnustatakse rahvusvaheliselt ning Euroopa akrediteerimissüsteemi (EA) raames on akrediteeringud vastastikku tunnustatud. Välislaborid kasutatakse ka teistes meretuulepargi projektides.

3.11.62. Veekasutuse aastaaruanded ja GIS-andmestik tuleb esitada KOTKAS süsteemi kaudu. Kas need dokumendid on avalikkusele realselt kättesaadavad ja kust täpselt neid leida saab?

Selgitame, et materjalid on avalikkusele kättesaadavad KOTKAS süsteemis. Loa kohustustest

tulenevate aruannetega (sh GIS-andmestik) tutvumiseks valida süsteemi avalehel „Keskkonnaloa“-> sisestada keskkonnaloa nr KL-526981 ja valida „KOHUSTUSED“. Vee erikasutuse aastaaruanded on kättesaadavad valides süsteemi avalehel „Aruanded“ ja sisestada keskkonnaloa nr KL-526981 ning vastav aasta arv, mille kohta aruannet näha soovitakse. Vee erikasutuse aastaaruannetes on esitatud info reaalselt läbi viidud vee erikasutuse mahtude osas.

3.11.63. Hinnang, et "tuulepargi alal ega lähistel traalimist ei toimu" ja rannapüügist jääb kaetuks vaid väike osa, põhineb 2022. aasta uuringul. Kas kohalikud kalurid on selle hinnanguga tänase seisuga nõus?

Selgitame, et KMH aruande raames on tehtud põhjalikud ihtüoloogilise uuringud meretuulepargi alal kui ka rannikul (KMH aruande lisad 3.12 ja 3.13). Mõju kalastikule on hinnatud KMH aruande peatükis 3.8, sh ptk 3.8.3. Seega piirkonna olulisus kalastikule ei tulene vaid kalapüügistatistikast vaid reaalsel uuringutel. Püügistatistika osas olulisi muutuseid ei ole. Püügistatistikaga saab tutvuda Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kodulehel.

3.11.64. Kas ehitustööde ajal (süvendamine, kaadamine, kaablite paigaldus) kehtivad kalastajatele ajutised piirangud või ohutsoonid, ja kas neist teavitatakse eraldi ette?

Selgitame, et üldine mereõigus ja meretava on, et tööde ajal teised laevad sinna ei tule. Töölaev on märgitud Marine traffic live mapil, kui piiratud liikumisega alus, seda objekti peaks ohutuse mõttes vältima. Kuid see on vaid tööde aegne piirang. Hoonestusloa tingimuste kohaselt tuleb ehitusloa faasis koostada kaitsekorralduskava, selle kohaselt peab olema koostöö ja teavitus töödest maismaa ja merekontaktsoonis.

3.11.65. Kas kaadamisaladel SW1–SW3 on kaadamise järel kalapüük jätkuvalt lubatud, või kaasneb sellega ajutine mõju kalavarudele?

Selgitame, et kaadamisalad asuvad meretuulepargi alal. KMH aruande lisa 1 lk 38 on toodud „Ehitamisel või töös oleva avamere tuulepargi piirides on navigatsioon või kalapüük tavaliselt keelatud, kuid on oluline arvestada ankrus oleva laeva triivimisega.“ Seega, tavapäraselt ei ole tuulepargialal kalapüük lubatud. Kaadamisega kaasneb heljumi teke ja levik, seega võib kaadamisega kaasneda ajutine häiring. Siiski on mudelduste kohaselt heljumi levik ajutine ja heljum rannikuni ei ulatu. Seega mõju kalavarudele ei kaasne.

3.11.66. Infraheli ja madalsageduslikku müra käsitletakse ainult tuulikute tööfaasi kontekstis, mitte keskkonnaloa esemena. Millises menetluses saavad kohalikud elanikud need terviseküsimused sisuliselt tõstatada?

Selgitame, et teemasid on käsitletud KMH aruandes. Kaasamine toimus KMH aruande raames. Tuulepargi kasutustingimused reguleeritakse ehitus- ja kasutusloas, mille annab TTJA.

3.11.67. Kas vee kvaliteedi muutused (heljum, saasteainete võimalik vabanemine) võivad ehitusperioodil mõjutada rannas suplemist, ja kas sellest teavitatakse elanikke eraldi?

Selgitame, et vahetult ranniku piirkonnas eksportkaablite paigaldamisel võib muutuda tööde ajal vee kvaliteet (heljum). Hoonestusloa tingimuste kohaselt tuleb ehitusloa faasis koostada kaitsekorralduskava, selle kohaselt peab olema koostöö ja teavitus töödest maismaa ja

merekontaktsoonis. Seega elanikke teavitatakse töödest.

3.11.68. Kui kaua kestab kogu ehitusperiood kohaliku elaniku vaatenurgast – kas tegemist on aastatepikkuse pideva tegevusega, või lühemate, ajaliselt piiratud tööloikudega?

Selgitame, et kohalikule elanikule on otsesem häiring eelkõige eksportkaablite paigaldamisel ranniku äärsel alal (võib häirida ujumist, vaba liikumist). Tööd tehakse ühe hooaja vältel - tööd rannal kestavad kuudes (umbes 2-3 kuu). Meretuulepargi rajamine sõltuvalt ilmastikuoludest toimub u 2 aasta jooksul. Meretuulepargi ehitustööd toimuvad kaugemal merealal ning võimalikud häiringud rannikuni ei ulatu.

3.11.69. Kas SWE-lt on nõutud finantstagatis (pangagarantii, deponeering, kindlustus) lammutus- ja koristuskulude katteks pärast 15-aastase loa lõppemist, või avarii/reostuse likvideerimiskulude katteks? Reostustõrjeplaan on nõutud, kuid selle finantseerimise tagatist dokumendis ei käsitleta.

Selgitame, et käesolevas menetluses taotletav keskkonnaluba on seotud meretuulepargi ehitusperioodil toimuva vee erikasutusega. Keskkonnaloa eesmärk ei ole reguleerida tuulepargi kogu kasutusega ega tegevuse lõpetamist. Seetõttu ei käsitleta käesoleva keskkonnaloa menetluses finantstagatise (nt pangagarantii, deponeeringu või kindlustuse) nõudmist tuulepargi hilisemaks lammutamiseks või ala korrastamiseks pärast tegevuse lõppemist. Hoonestusloa omaja on kohustatud hoonestusloa kehtivuse lõppemisel hoonestusloa oluliseks osaks oleva ehitise avalikust veekogust eemaldama, kui hoonestusloa tingimustes ei ole määratud teisiti (ehitusseadustikk §113_20). Reostuse vältimise ja sellele reageerimise nõuded, sealhulgas reostustõrjeplaan koostamise kohustus on märgitud keskkonnaloes, kuid keskkonnaluba ei reguleeri selle kohustuse finantstausta. Keskkonnaloa reguleerimisala on märgitud veeseaduse §-s 193.

3.11.70. Mis juhtub keskkonnaloa tingimuste täitmisega, kui SWE OÜ müüakse, ühineb teise ettevõttega või läheb pankrotti loa kehtivusaja jooksul? Kas kohustused lähevad automaatselt üle uuele omanikule ja kuidas seda kontrollitakse?

Selgitame, et loa omaja nimi, kood, kontaktandmed on keskkonnaloa tingimus (KeÜS § 53 lg 1 p 1-2), mille muutmisel tuleb luba muuta (KeÜS § 59 lg 1 p 1). Seega juhul kui loa omaja nimi, registrikood, aadress või kontaktandmed ettevõtte võõrandamisel, teise ettevõttega ühinemisel või pankrotimenetluse käigus muutuvad, tuleb ka keskkonnaluba muuta. Kuna eelnevates olukordades võidakse muuta ka äriühingu sisemist töökorraldust, isikud võivad muutuda ning vara võidakse võõrandada jne, siis äriühingust loa omaja andmete (sh ka ainult ärinime) muutmisel võib tekkida vajadus kontrollida loa muutmise vajadust (KeÜS § 59), andmisest keeldumise ja kehtetuks tunnistamise aluste puudumist (KeÜS § 52, 62), samuti konkreetsele loa omajale esitavate nõuete täitmist (nt pädevuse nõuded). Keskkonnaloa muutmine või kehtetuks tunnistamine on Keskkonnaameti pädevuses ja seda kontrollib Keskkonnaamet.

3.11.71. Kui tulevikus seire käigus selgub, et tegelik mõju oli oodatust suurem, kas on olemas selge, kodanikele arusaadav mehhanism meetmete karmistamise nõudmiseks, või jääb see üksnes ameti kaalutusotsuseks?

Vt vastus p 3.11.45 ja 3.11.55 juures.

3.11.72. Eesti mereala planeeringu tuuleenergeetika alale nr 2 on esitatud mitmeid teisi hoonestusloa taotlusi, kuid koosmõju ei hinnata, kuna need on "varasemas arendusstaadiumis". Kuidas ja millal hinnatakse piirkonna tegelikku kumulatiivset koormust, kui iga projekt eraldi väidab sama.

Selgitame, et kui Eesti mereala planeeringu tuuleenergeetika alal nr 2 jõuab järgmine projekt KMH aruande faasi, peab ta läbi viima koosmõjude analüüsi (vt eelhinnangu ptk 1.3.7.).

3.11.73. Eesti-Läti IV elektriühenduse trass maabub samas piirkonnas, kuid riigi eriplaneering on alles eelnõu staadiumis. Millal ja kelle vastutusel hinnatakse SWE ja selle kaabli koosmõju.

Selgitame, et Eesti-Läti IV elektriühenduse merekaabliga seonduv lahendatakse hoonestusloa protsessis ja selle KMH-s (KOTKAS - AVE v2.13.59). Seega, koosmõjusid peab käsitlema viidatud raames.

3.11.74. Kuna SWE on esimene projekt piirkonnas, mille KMH on "nõuetele vastavaks tunnistatud", kujuneb see paratamatult pretsedendiks järgnevatele sama ala tuuleparkidele. Kas praeguse loa pehmed sõnastused ("võimalusel", "soovitav") kujundavad ka tulevaste projektide taseme, ja kas see kaalutlus on otsuse tegemisel arvesse võetud?

Selgitame, et iga projekti vaadeldakse eraldisesivalt. Järgnevad projektid peavad arvestama eelnevalt lubatud tegevusega. Vt ka vastus p 3.11.53 juures.

3.11.75. Merepõhja terviklikkuse (D6) osas on MSRD-hinnangu järgi Eesti mereala tasandil hea seisund saavutatud, kuid loodusdirektiivi (LoD) järgi on karide elupaigatüüp "ebasoodne-ebapiisav" seisundis. Miks kasutatakse loa põhjendusena leebemat raamistikku, kui rangem, spetsiifilisem hinnang näitab juba ebasoodsat seisundit?

Selgitame, et tegemist on erinevate hindamissüsteemidega, neid on mõlemaid käsitletud. LoD järgi on karide elupaigatüüp "ebasoodne-ebapiisav" seisundis, kuna erinevalt varasematest hindamismetoodikatest tuleb ajakohase LoD artikkel 17 rakendamise juhendi kohaselt enam arvestada trendidega, sh tulevikutrendide ja tulevikuväljavaadetega. Sellest lähtuvalt ongi käesolevas projektis mitmed meetmed suunatud just karide kaitseks, et vältida halva seisundi realiseerumist.

3.11.76. Kolgi looduskaitseala moodustamise menetlus algatati 17.04.2026, vahetult enne käesolevat menetlust, kuid KMH ise pärineb 2024. aastast, ammu enne kaitseala menetluse algust. Kas uue kaitseala kaitse-eesmärgid on täies mahus ja ajakohaselt arvesse võetud?

Selgitame, et KMH aruandes käsitleti Kolgi looduskaitseala kui projekteeritavat kaitseala ning lähtuti kaitseala moodustamise ettepanekus toodust. Kolgi looduskaitseala keskendub merepõhjaelupaikadele ning see ei välista meretuuleparke sellega piirneval alal. Seega on kaitseala moodustamise võimalust asjakohaselt arvesse võetud.

3.11.77. Korralduse eelnõus on avaldatud 14 vastuväite esitanud eraisiku täisnimed avalikus haldusdokumendis. Kas selline isikuandmete avaldamine on põhjendatud, ja kas vastuväite

esitajatel oli võimalus valida oma andmete mitteavaldamist?

Keskkonnaamet korrigeerib korraldust.

3.11.78. Menetluse peatamise taotlus (seoses hoonestuslubade vaidlustamisega kohtuasjas 3-25-2087) lükati tagasi. Kui kohus peaks hiljem hoonestusloa tühistama, mis juhtub juba antud keskkonnaloaga – kas see jääb iseseisvalt kehtima?

Selgitame, et nii Keskkonnaluba kui ka hoonestusluba on haldusaktid, mis kehtivad kuni kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja lõppemiseni, haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni (HMS § 61 lg 2). Õiguslikult ei mõjuta ühe loa võimalik kehtetuks tunnistamine iseenesest teise loa kehtivust. Keskkonnaluba on kehtiva õiguse alusel võimalik muuta või kehtetuks tunnistada KeÜS §-des 59-60 toodud alustel. Seda, kas ja kuidas hoonestusloa kehtetuks tunnistamine kohtu poolt võiks mõjutada keskkonnaloa kehtivust, ei ole võimalik üheselt ette prognoosida. Siiski, õiguse konkreetse mereala kasutamiseks sinna tuulepargi rajamiseks annab hoonestusluba (EhS § 113¹ lg 1), mistõttu juhul kui hoonestusluba tunnistatakse kehtetuks, puudub meretuulepargi arendajal õigus vastavat mereala kasutada ja seega ei saa ka keskkonnaloaga lubatud tegevust ellu viia.

Saaremaa Vallavalitsuse ettepanekud ja vastuväited

3.11.79. Keskkonnaloa andmise eelduseks on kehtivad ja õiguspärased hoonestusload, mille alusel kavandatava tegevuse elluviimine toimub. Kui kohus peaks jõudma järeldusele, et hoonestuslubade andmisel on rikutud õigusnorme või kui hoonestusload tühistatakse, võib tekkida vajadus keskkonnaloa menetluse uuendamiseks või juba antud loa õiguspärasuse täiendavaks hindamiseks. Menetluse ajutine peatamine võimaldaks vältida võimalikke hilisemaid ümberhindamisi ja tagaks, et keskkonnaloa üle otsustamisel saab tugineda lõplikult selgunud õiguslikule olukorrale.

Selgitame, et Eesti mereala sisemeri on avalik veekogu ja kuulub riigile (VeeS § 23). Vee erikasutuseks võõral maatükil ei ole maaomaniku nõusolek nõutav sellise maatüki kasutamise korral, mis asub riigi omandisse kuuluva veekogu all (VeeS § 186 lg 2). Seega ei ole hoonestusluba, mis kõnealusel juhul annaks õiguse riigi omandisse kuuluva veekogu ehitisega koormamiseks, keskkonnaloa andmisel nõutav. Siiski, kehtiva seaduse (EhS § 113¹ lg 1) kohaselt on hoonestusloa omamine meretuulepargi rajamiseks vajalik. Ehitamise õiguse annab ehitusluba (EhS § 38 lg 1). Kehtivas õiguses ei ole paika pandud meretuulepargi rajamiseks vajalike lubade taotlemise kohustuslikku järjekorda. Keskkonnaamet täpsustab korralduse p 3.8.8. hoonestusloaga seotud asjaolusid. Keskkonnaamet ei pea keskkonnaloa menetluse peatamist vajalikuks (vt p 2.2.15.-2.2.17.).

3.13. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad taotlejal õigusaktidest tulenevad õigused ja kohustused. Taotleja peab järgima VeeS ja selle alamaktides kajastud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et õigusaktidest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalused kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „[Keskkonnakaitseloa omaja meelepea](#)“.

[1] Vabariigi Valitsuse 28. mai 2020. a korralduse nr 183 „Hoonestusloa menetluse ja keskkonnamõju hindamise algatamine“ muutmine. Kättesaadav: [Riigi Teataja](#) (01.07. 2026).

[2] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 10.05.2024 kirja nr 6-3/24/8787-2 all.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/56/EÜ, 17. juuni 2008, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv). K ä t t e s a a d a v : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0056&qid=1686305346099> (16.07.2025).

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ, 23. oktoober 2000, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32000L0060> (16.07.2025).

[5] Kask, O., jt. KeÜS § 52 kommentaarid, p 2.4.1 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse https://www.k6k.ee/files/KeYS_kommentaarid_2015.pdf (16.07.2025).

[6] Kask, O., jt. KeÜS § 52 kommentaarid, p 2.4.1 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaarid 2015, lk 37-38.

[7] Tõnis Pöder, 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat. Lk 55-57. Kättesaadav: <https://envir.ee/media/1381/download> (28.07.2026).

[8] Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, 21. mai 1992, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:ET:PDF> (10.06.2026).

[9] HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea, 2024. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf> (04.07.2026).

[10] <https://waens.no/wp-content/uploads/2023/02/Bubble-curtain-information.pdf>

[11] TalTech, 2025. Metoodika mõju hindamiseks hüdrodünaamikale ja vee omadustele (sh. vee kvaliteedile) meretuuleparkide rajamisel. Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025-06/Meretuuleparkide%20h%C3%BCdrod%C3%BCnaamika%20ja%20veekvaliteedi%20uuring> (04.07.2026).

[12] Tartu Ülikooli Mereinstituut, 2025. „Merepõhja elustiku ja elupaikade uuringute meetodid“. Kättesaadav: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2025->

[12/merep%C3%B5hja%20elustiku%20ja%20elupaikade%20uuringute%20meetodid%20-%20v2.pdf](#) (04.07.2026).

[13] vt <https://helcom.fi/action-areas/monitoring-and-assessment/monitoring-guidelines/>

[14] Keskkonnaagentuur, 2019. LISA 5. Riikliku keskkonnaseire programmi mereseire allprogramm. Kättesaadav: [lisa_5_mereseire_allprogramm.docx](#) (04.07.2026).

[15] Keskkonnaministri 28.06.2019 määrus nr 23 „Nõuded vee füüsikalise-keemilise ja keemiliste parameetrite uuringuid teostavale katselaborile, nende uuringute raames tehtavatele analüüsidele ja katselabori tegevuse kvaliteedi tagamisele ning analüüsi referentmeetodid“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/102072021006?leiaKehtiv> (04.07.2026).

[16] Keskkonnaministri 03.10.2019 määrus nr 49 „Proovivõtumeetodid“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/108102019001?leiaKehtiv> (04.07.2026).

[17] Keskkonnaministri 24.07.2019 määrus nr 28 Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimekiri, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekirjaga seotud tegevused“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122021003?leiaKehtiv> (04.07.2026).

[18] Keskkonnaministri 16.04.2020 määrus nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121042020061> (04.07.2026).

[19] <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/planeerimine-ja-chitamine>

[20] Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava kinnitati 07.10.2022 keskkonnaministri käskkirjaga nr 1-2/22/357 kinnitatud. Veemajanduskavade info on kättesaadav <https://envir.ee/veemajanduskavad-2022-2027>.

[21] Eesti merestrateegia meetmekava kinnitati 22.02.2023 keskkonnaministri käskkirjaga nr 16-7/23/5. Eesti merestrateegia materjalid on kättesaadavad: <https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakasutus/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m>.

[22] HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea, 2024. Kättesaadav: <https://helcom.fi/wp-content/uploads/2024/03/HELCOM-Guidelines-for-Management-of-Dredged-Material-at-Sea.pdf> (04.07.2026).

[23] Kask, O., jt. KeÜS § 62 kommentaarid, p 3.3 – Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse kommentaarid 2015, lk 348.

[24] Nielsen, S.D., Sørensen, S.P.H., Melin, G., Moldovan, E.I. and Atteya, M., 2025. Design Recommendations for Monopiles Installed in Rock using an Insert Pile Concept. Kättesaadav:

<https://www.issmge.org/uploads/publications/132/133/ISFOG2025-232.pdf> (27.07.2026).

[25] Comparison of Environmental Effects from Different Offshore Wind Turbine Foundations.

https://www.boem.gov/sites/default/files/documents/environment/Comparison-Environmental-Effects-Different-OWT-Foundations-2021.pdf?utm_source=chatgpt.com (27.07.2026).

[26] <https://elektriala.ee/elektrivorkude-runnakutest-rasitud-ukrainas-kerkib-hiiglaslik-tuugenipark/>

[27] Tõnis Pöder, 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat. Lk 55-57. Kättesaadav: <https://envir.ee/media/1381/download> (02.07.2026).

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Emma Krikova
juhtivspetsialist
veeosakond

Lisad:

1. Keskkonnaluba
2. EELHINNANG_29.07.2026.pdf
3. Indikatiivsed vee erikasutuse positsioonid
4. Elupaigatüüp „karid“ levik madalamal kui 22 m

Teadmiseks: AIVAR JÕGI, CI NMF Estonia Sea I OÜ, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ., Elektrilevi OÜ, Elering AS, Eolus Offshore Estonia OÜ, ESTA ALEV, Eve Jõgi, KAIDI KUUSK, Kaitseministeerium, Kaitsevägi, Keskkonnaagentuur, Kliimaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Mittetulundusühing EESTI KALURITE LIIT, mittetulundusühing Saarte Kalandus, MTÜ Elurikkuse Kaitse, MTÜ KARALA-PILGUSE HOIUALA SELTS, MTÜ Koovi Külaselts, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Rahandusministeerium, REET FILIPPOV, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Saaremaa Vallavalitsus, Saare Rannarahva Selts, Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus, Siseministeerium, SULEV VIKAT, Sunly Wind OÜ, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Transpordiamet, Trans World Media OÜ, Tuul Energy OÜ

Kai Ginter
vanemspetsialist
veeosakond